

UNIT I

Lesson 1

అది ఏమిటి? ఆయన ఎవరు? **WHAT IS THAT?**
అది ఎమిటి? ఆయన ఎవరు? **AND WHO IS HE?**
adi ēmiṭi? āyana evaru?

రవి : అది ఏమిటి? **What is that?**
రవి : అది ఎమిటి?
ravi : adi ēmiṭi?

గిరి : అది కుర్చీ. **That is a chair.**
గిరి : అది కుర్చీ।
giri : adi kurcī.

రవి : ఇది ఏమిటి? **What is this?**
రవి : ఇది ఎమిటి?
ravi : idi ēmiṭi?

An Intensive Course in Telugu

గం : ఇది బల్ల.

గిరి : ఇది బల్ల.

giri : idi balla.

This is a table.

రం : ఇది గోడ. అది వాకిలి.

రవి : ఇది గోడ. అది వాకిలి.

ravi : idi gōḍa. adi vākili.

This is a wall.

That is a threshold.

ఇది కాయితం. అది కలం.

ఇది కాయితం. అది కలం.

idi kāyitaM. adi kalaM.

This is a paper.

That is a pen.

ఇది పుస్తకం.

అది గడియారం.

ఇది పుస్తకం. అది గడియారం.

idi pustakaM.

adi gaḍiyāraM.

This is a book.

That is a clock/watch.

ఇది కుక్క. అది పిల్లి.

ఇది కుక్క. అది పిల్లి.

idi kukka. adi pilli.

This is a dog. That is a cat.

గం : ఏది తలుపు? ఏది కిటికీ?

గిరి : అది తలుపు? అది కిటికీ?

giri : ēdi talupu? ēdi kiṭiki?

Which is the door?

Which is the window?

రం : ఇది తలుపు. అది కిటికీ.

రవి : ఇది తలుపు. అది కిటికీ.

ravi : idi talupu. adi kiṭiki.

This is the door?

That is the window.

రవి : ఆయన ఎవరు?

Who is he?

రవి : ఆయన ఔవరు?

ravi : āyana evaru?

లత : ఆయన మాష్టరుగారు.

He is a teacher.

లత : ఆయన మాష్టరుగారు।

lata : āyana māṣṭarugāru.

రవి : ఆమె ఎవరు?

Who is she?

రవి : ఆమె ఔవరు?

ravi : āme evaru?

లత : ఆమె టీచరుగారు.

She is a teacher?

లత : ఆమె టీచరుగారు।

lata : āme ṭīcarugāru.

రవి : ఈయన ఎవరు? ఈమె ఎవరు?

Who is he and who is she?

రవి : ఔయన ఔవరు? ఔమె ఔవరు?

ravi : iyana evaru? ime evaru?

లత : ఈయన ప్రిన్సిపాల్ గారు.

He is the Principal.

ఈమె డాక్టరుగారు.

She is the doctor.

లత : ఔయన ప్రిన్సిపాల్ గారు।

ఔమె డాక్టరుగారు।

lata : iyana prinsipālgāru.

ime ḍāktarugāru.

రవి : ఆయన రామారావుగారు. ఆమె లీలగారు.

He is Mr. Ramarao.

రవి : ఆయన రామారావుగారు । ఆమె లీలగారు।

She is Ms. Leela.

ravi : āyana rāmārāvu gāru. āme līlagāru.

An Intensive Course in Telugu

లత : రామారావుగారు ఎవరు?
లీలగారు ఎవరు?

What is Mr. Ramarao?
What is Ms. Leela?

లత : రామారావుగారు ఐవరు?
లీలగారు ఐవరు?

lata : rāmārāvugāru evaru?
līlagāru evaru?

రవి : రామారావు డాక్టరు. లీల టీచరు.

Ramarao is a doctor.

రవి : రామారావు డాక్టరు। లీల టీచరు।

Leela is a teacher.

ravi : rāmārāvu ḍāḱṭaru. līla tīcaru.

లత : ఈమె కమల. ఈయన సుబ్బారావు.

She is Kamala.

లత : ఐమి కమల। ఐయన సుబ్బారావు।

He is Subbarao.

lata : ime kamala. iyana subbārāvu.

రవి : కమల విద్యార్థిని.

Kamala is a student.

సుబ్బారావు విద్యార్థి.

Subbarao is a student.

రవి : కమల విద్యార్థిని।

సుబ్బారావు విద్యార్థి।

ravi : kamala vidyārthini.

subbārāvu vidyārthi.

లత : ఎవరు మోహన్? ఎవరు విజయ?

Who is Mohan?

లత : ఐవరు మోహన్? ఐవరు విజయ?

Who is Vijaya?

lata : evaru mōhan? evaru vijaya?

రవి : ఆయన మోహన్. ఈమె విజయ.

He is Mohan.

రవి : ఆయన మోహన్। ఐమి విజయ।

She is Vijaya.

ravi : āyana mōhan. ime vijaya.

DRILLS

a. Response drill

- Model (i)** అది ఏమిటి? (బల్ల)   అది బల్ల.
అది ఎమిటి? (బల్ల)   అది బల్ల।
adi ēmiṭi? (balla)   *adi balla.*
1. అది ఏమిటి? (కుర్చీ)   3. అది ఏమిటి? (గడియారం)
అది ఎమిటి? (కుర్చీ)   అది ఎమిటి? (గడియారం)
adi ēmiṭi? (kurcī)   *adi ēmiṭi? (gaḍiyāraM)*
2. అది ఏమిటి? (కలం)   4. అది ఏమిటి? (గోడ)
అది ఎమిటి? (కలం)   అది ఎమిటి? (గోడ)
adi ēmiṭi? (kalaM)   *adi ēmiṭi? (gōḍa)*
- Model (ii)** ఆయన ఎవరు? (మాష్టరుగారు)   ఆయన మాష్టరుగారు.
ఆయన ఎవరు? (మాష్టరుగారు)   ఆయన మాష్టరుగారు।
āyana evaru? (māṣṭarugāru)   *āyana māṣṭarugāru.*
1. ఆయన ఎవరు? (డాక్టరు)   2. ఈయన ఎవరు? (రామయ్యగారు)
ఆయన ఎవరు? (డాక్టరు)   ఈయన ఎవరు? (రామయ్యగారు)
āyana evaru? (ḍāḱṭaru)   *īyana evaru? (rāmayyagāru)*
3. ఆమె ఎవరు? (ప్రిన్సిపాల్)   4. ఈమె ఎవరు? (సీత)
ఆమె ఎవరు? (ప్రిన్సిపాల్)   ఈమె ఎవరు? (సీత)
āme evaru? (prinsipāl)   *īme evaru? (sīta)*
- Model (iii)** గిరి ఎవరు? (మాష్టరు)   గిరి మాష్టరు.
గిరి ఎవరు? (మాష్టరు)   గిరి మాష్టరు।
giri evaru? (māṣṭaru)   *giri māṣṭaru.*

An Intensive Course in Telugu

1. రామారావు ఎవరు? (విద్యార్థి)
రామారావు ఐవరు? (విఘాఠి)
rāmārāvu evaru? (vidyārthi)

3. లత ఎవరు? (డాక్టరు)
లత ఐవరు? (డావటర)
lata evaru? (dāktaru)

2. గిరిజ ఎవరు? (టీచరు)
గిరిజ ఐవరు? (టీచర)
girija evaru? (tīcaru)

4. కమల ఎవరు? (విద్యార్థిని)
కమల ఐవరు? (విఘాఠిని)
kamala evaru? (vidyārthini)

Model (iv) ఏది బల్ల? ఏది కుర్చీ?
ఐది బల్ల? ఐది కుర్చీ?
ēdi balla? ēdi kurcī?

అది బల్ల. ఇది కుర్చీ.
అది బల్ల । ఇది కుర్చీ ।
adi balla. idi kurcī.

1. ఏది కుక్క? ఏది పిల్లి?
ఐది కుక్క? ఐది పిల్లి?
ēdi kukka? ēdi pilli?

3. ఏది కలం? ఏది కాయితం?
ఐది కలం? ఐది కాయితం?
ēdi kalaM? ēdi kāyitaM?

2. ఏది పుస్తకం? ఏది గడియారం?
ఐది పుస్తకం? ఐది గడియారం?
ēdi pustakaM? ēdi gaḍiyāraM?

4. ఏది గోడ? ఏది వాకిలి?
ఐది గోడ? ఐది వాకిలి
ēdi gōḍa? ēdi vākili?

b. Transformation drill

Model (i) అది పిల్లి.
అది పిల్లి ।
adi pilli.

అది ఏమిటి?
అది ఐమిటి?
adi ēmiṭi?

1. అది కుక్క,
అది కుక్క ।
adi kukka.

2. అది గోడ.
అది గోడ ।
adi gōḍa.

3. ఇది కలం.
ఇది కలం ।
idi kalaM.

Model (ii) ఆమె టీచరు.
 आमे टीचरा
āme ṭīcaru.

ఆమె ఎవరు?
 आमे ऐवरु?
āme evaru?

1. ఆమె డాక్టరు.
 आमे डाक्टर।
āme ḍāktaru.

2. ఈమె సుగుణ.
 ईमे सुगुणा
īme suguṇa.

3. ఈమె విద్యార్థిని.
 ईमे विद्यार्थिनि ।
īme vidyārthini.

Model (iii) ఆయన మాస్టరు.
 आयन मास्तर।
āyana maṣṭaru.

ఆయన ఎవరు?
 आयन ऐवरु?
āyana evaru?

1. ఆయన డాక్టరు.
 आयन डाक्टर।
āyana ḍāktaru.

2. ఈయన శేఖర్
 ईयन शेखर।
īyana śēkhar.

3. ఈయన విద్యార్థి.
 ईयन विद्यार्थि।
īyana vidyārthi.

EXERCISES

a. Fill in the blanks.

1. అది/అది/ *adi* _____ . (clock)
2. అది/అది/ *adi* _____ . (threshold)
3. అది/అది/ *adi* _____ . (wall)
4. అది/అది/ *adi* _____ . (table)
5. అది/అది/ *adi* _____ . (door)
6. అది/అది/ *adi* _____ . (chair)
7. అది/అది/ *adi* _____ . (cat)
8. అది/అది/ *adi* _____ . (dog)

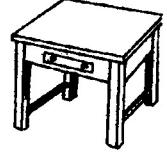
An Intensive Course in Telugu

b. Fill in the blanks using అది అది *adi* / ఇది ఇది *idi* or ఆయన ఆయన *āyana* or ఆమె ఆమె *āme* / ఈమె ఈమె *īme*. Assume that the object is near if the picture is nearer, and distant if the picture is farther.

1. _____ కుక్క కుక్క *kukka*.

2. _____ బల్ల బల్ల *balla*.

3. _____ మాష్టరు మాష్టరు *māṣṭaru*.

4. _____ కమల కమల *kamala*.

5. _____ పుస్తకం పుస్తకం *pustakaM*.

6. _____ వాకిలి వాకిలి *vākili*.

7. _____ డాక్టరు డాక్టరు *dāktaru*.

8. _____ విజయ విజయ *vijaya*.

c. Answer the following questions. Assume the object is near if the picture is near and distant if the picture is farther.

1. ఇది ఏమిటి?
ఇది ఎమిటి?
idi ēmiṭi?

2. అది ఏమిటి ?
అది ఎమిటి?
adi ēmiṭi

3. ఇది ఏమిటి?
ఇది ఎమిటి?
idi ēmiṭi?

4. అది ఏమిటి?
అది ఎమిటి?
adi ēmiṭi?

5. ఈయన ఎవరు?
ఐయన ఔవరు?
īyana evaru?

6. ఆయన ఎవరు?
ఆయన ఔవరు?
āyana evaru?

7. ఈమె ఎవరు?
ఐమి ఔవరు?
īme evaru?

8. ఆమె ఎవరు?
ఆమె ఔవరు?
āme evaru?

An Intensive Course in Telugu

VOCABULARY

అది	अदि	<i>adi</i>	that (neut. pro.)
ఏమిటి	एमिटि	<i>ēmiti</i>	what (pro.)
కుర్చీ	कुर्ची	<i>kurcī</i>	chair
ఇది	इदि	<i>idi</i>	this (pro.)
బల్ల	बल्ल	<i>balla</i>	table/bench
గోడ	गोड	<i>gōḍa</i>	wall
వాకిలి	वाकिलि	<i>vākili</i>	threshold
కాఱితం	कायितं	<i>kāyitaM</i>	paper
కలం	कलं	<i>kalaM</i>	pen
పుస్తకం	पुस्तकं	<i>pustakaM</i>	book
గడియారం	गडियारं	<i>gaḍiyāraM</i>	clock/watch
కుక్క	कुक्क	<i>kukka</i>	dog
పిల్లి	पिल्लि	<i>pilli</i>	cat
ఏది	एदि	<i>ēdi</i>	which (pro.)
తలుపు	तलुपु	<i>talupu</i>	door
కిటికీ	किटिकी	<i>kiṭikī</i>	window
అయన	आयन	<i>āyana</i>	he (rem. hon.); that gentleman
ఎవరు	ऐवरु	<i>evaru</i>	who
మాష్టరు	माष्टरु	<i>māṣṭaru</i>	a male teacher
-గారు	-गारु	<i>-gāru</i>	an honorific marker
ఆమె	आमे	<i>āme</i>	she (pro.)
టీచరు	टीचरु	<i>ṭīcaru</i>	teacher (pro.)
ఈయన	ईयन	<i>īyana</i>	he/this gentleman (prox. hon.)
ఈమె	ईमे	<i>īme</i>	she/this lady or girl (prox. hon.)
ప్రిన్సిపాల్	प्रिन्सिपाल्	<i>prinsipāl</i>	principal (pro.)
డాక్టరు	डाक्टरु	<i>ḍāḱṭaru</i>	a doctor
విద్యార్థిని	विद्यार्थिनि	<i>vidyārthini</i>	female student
విద్యార్థి	विद्यार्थि	<i>vidyārthi</i>	male student

GRAMMAR NOTES

1.1. In this lesson equational sentences which are verbless in Telugu are introduced. These verbless sentences have a noun phrase (NP) as subject and another NP as predicate. A noun phrase can be a noun, or a pronoun or an adjective + noun combination. These sentences may be equated with Hindi and English sentences like:

वह मेज है।   *That is a table.*

Here the 'be' form ('is' in the present example) which is called 'copula' is absent in the corresponding Telugu sentences. The article (*a, an* and *the*) which is normally used before a noun in English is not required in a Telugu sentence.

అది బల్ల.   అది బల్ల।   *adi balla.*   'That (is a) table.'
 ఆయన డాక్టరు.   ఆయన డాక్టరు।   *āyana ḍāḱṭaru.*   'He (is a) doctor.'

1.2. The following pronouns are introduced in this lesson.

	<i>to refer to remote objects</i>	<i>to refer to proximate objects</i>
Third person neuter singular	అది అది <i>adi</i>	ఇది ఇది <i>idi</i>
Third person human masculine honorific singular	ఆయన ఆయన <i>āyana</i>	ఈయన ఈయన <i>īyana</i>
Third person human feminine honorific singular	ఆమె ఆమె <i>āme</i>	ఈమె ఈమె <i>īme</i>

1.3. The interrogative words ఏమిటి *ēmiṭi* 'what'; ఏది *ēdi* 'which' and ఎవరు *ēvaru* 'who' are also introduced in this lesson. ఎవరు *ēvaru* is used for human nouns, and ఏమిటి *ēmiṭi* and ఏది *ēdi* are used for neuter nouns. (animals and non-living objects)

ఆయన / ఈయన ఎవరు?   ఆయన / ఈయన *ēvaru*?
āyana / īyana evaru?   'Who is he?'

An Intensive Course in Telugu

ఆమె / ఈమె ఎవరు? <i>āme / īme evaru?</i>	आमे / इमी ऐवरु? 'Who is she?'
రమారావు ఎవరు? <i>rāmarāvu evaru?</i>	रामारावु ऐवरु? 'Who/What is Ramarao?'
విజయం ఎవరు? <i>vijaya evaru?</i>	विजय ऐवरु? 'Who/What is Vijaya?'
అది / ఇది ఏమిటి? <i>adi / idi ēmiṭi?</i>	अदि / इदि एमिति? 'What is that/this?'
ఏది కుక్క / గోడ? <i>ēdi kukka / gōḍa?</i>	एदि कुक्क / गोड? 'Which is the dog/wall?'

1.3.1. Notice that the distinction between “what” and “who” in English sentences such as *What is Ramarao?* and *Who is Ramarao?* does not exist in Telugu. ఎవరు *evuru* when used as a predicate can stand for both *what* and *who*.

రమారావు ఎవరు? <i>rāmarāvu evaru?</i>	రమారావు ఐవరు? 'Who/What is Ramarao?'
---	---

But, when used as the subject of the sentences, it (ఎవరు *evuru*) normally denotes ‘who’ alone.

ఎవరు రమారావు? <i>evuru rāmarāvu?</i>	ఐవరు రమారావు? 'Who is Ramarao?'
---	------------------------------------

1.4. -గారు -गारु *-gāru* is an honorific marker. When added to a human noun, it denotes respect to the person denoted by that noun. -గారు -गारु *-gāru* can go with a common noun as well as with a proper noun.

డాక్టరుగారు <i>ḍākṭarugāru</i>	डाक्टरुगारु 'doctor (hon.)'
లతగారు <i>latagāru</i>	लतगारु 'Ms. Latha'
రమారావుగారు <i>rāmarāvugāru</i>	रामारावुगारु 'Mr. Ramarao'

ఆయన డాక్టరుగారు.
āyana ḍāktarugāru.
 ఆమె లీలగారు.
āme līlagāru.
 ఎవరు సీతగారు?
evaru sītagāru

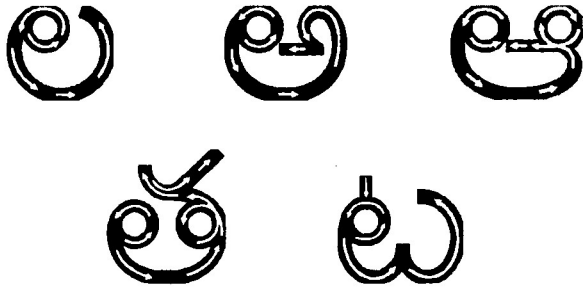
आयन डाक्टरगारु।
 'He is a doctor (hon.)'
 आमे लीलगारु।
 'She is Ms. Leela.'
 ऐवरु सीतगारु?
 'Who is Ms. Seeta?'

1.5. Telugu Script I

In this lesson and in the next four lessons to come the Telugu script is introduced. The script is presented not in traditional order, but in groups of letters - each group consisting of letters with similarities in their shape. The consonant symbols in Telugu script just do not represent the respective consonant alone, and they represent the respective consonants along with the vowel అ అ *a*.

1.5.1.

ల	అ	ఆ	త	ట
ల	అ	ఆ	త	ట
<i>la</i>	<i>a</i>	<i>ā</i>	<i>ta</i>	<i>ṭa</i>

An Intensive Course in Telugu

Read the following.

అల	ఆట	లత	తల
अल	आट	लत	तल
<i>ala</i>	<i>āṭa</i>	<i>lata</i>	<i>tala</i>

అలత	అతల	లతతల
अलत	अतल	लततल
<i>alata</i>	<i>atala</i>	<i>latatala</i>

1.5.2.

న	స	గ
न	स	ग
<i>na</i>	<i>sa</i>	<i>ga</i>

Read the following.

నగ	నస	గస	ఆన	తన	నటన	అలన
नग	नस	गस	आन	तन	नटन	आलन
<i>naga</i>	<i>nasa</i>	<i>gasa</i>	<i>āna</i>	<i>tana</i>	<i>naṭana</i>	<i>ālana</i>

1.5.3.

ఇ	ఱ	ణ
इ	ऱ	ण
<i>i</i>	<i>ñā</i>	<i>ṇa</i>

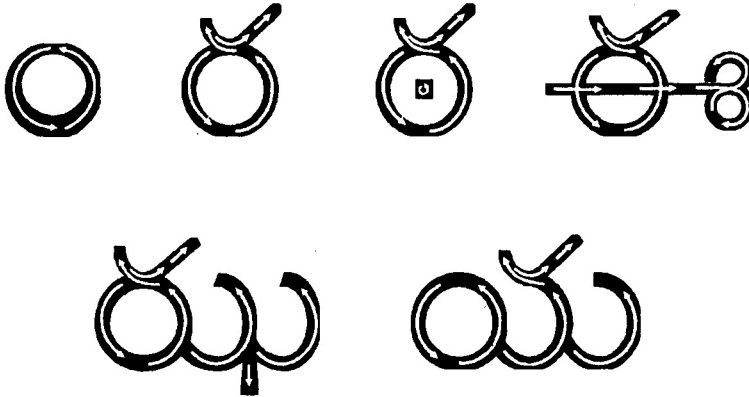

Read the following:

ఇల	ఐట	గణగణ
ila	ita	gaṇagaṇa

1.5.4.

○	ఠ	ఠ	ఠ	ఠ	య
·	ర	ఠ	ఠ	ఠ	య
<i>M</i>	<i>ra</i>	<i>ṭha</i>	<i>ī</i>	<i>jha</i>	<i>ya</i>

An Intensive Course in Telugu

1.5.4.1. $\circ - M$ is called *sunna* or *anusvāram* in Telugu. It occurs only after a vowel. That can be followed by nothing, i.e., word final position, or by a non-nasal consonant, i.e., a word medial position. The following chart shows the pronunciation value of the *sunna* in different positions.

	CONTEXT				PRONUNCIATION
Before velar stops	क	ख	ग	घ	ङ् velar nasal
	<i>ka</i>	<i>kha</i>	<i>ga</i>	<i>gha</i>	<i>ŋ</i>
Before palatal stops	च	छ	ज	झ	ञ् palatal nasal
	<i>ca</i>	<i>cha</i>	<i>ja</i>	<i>jha</i>	<i>ɲ</i>
Before retroflex stops	ट	ठ	ड	ढ	ण् retroflex nasal
	<i>ṭa</i>	<i>ṭha</i>	<i>ḍa</i>	<i>ḍha</i>	<i>ɳ</i>
Before dental stops	त	थ	द	ध	न् dental nasal
	<i>ta</i>	<i>tha</i>	<i>da</i>	<i>dha</i>	<i>n</i>
Before bilabial stops	प	फ	ब	भ	म् bilabial nasal
	<i>pa</i>	<i>pha</i>	<i>ba</i>	<i>bha</i>	<i>m</i>
Before semivowels	य	र	ल	व	म् bilabial nasal or
	<i>ya</i>	<i>ra</i>	<i>la</i>	<i>va</i>	<i>m</i> labiodental nasal
and fricatives,	श	ष	स	ह	[<i>m̠</i>] as a dia-
	<i>śa</i>	<i>ṣa</i>	<i>sa</i>	<i>ha</i>	lect variation
and word final position					

Pronunciation of the Nasals

Coming to the pronunciation of the above said nasals, the velar nasal /*ŋ*/ is pronounced like the *n* in English words *bank, tank, monk* etc. and the palatal nasal /*ɲ*/ like the *n* in English words *pinch, messenger*, etc. The retroflex nasal /*ɳ*/, is pronounced like the *n* in English words like *pint, pond*, etc., but with a difference that for the English *n* the tongue touches the tooth-ridge where as for the

Telugu retroflex nasal *ṇ* the tongue goes further back and touches the dome. The same is the case with all the retroflex consonants in Telugu. In order to facilitate this position of touching the dome the tongue is folded backwards, and hence these consonants are called retroflex consonants.

The dental nasal is pronounced like the *n* in English words like *panther*, *month*, etc. The bilabial nasal *m* is like the *m* in English words *man*, *name*, *camp*, *bomb*, etc.

The labiodental nasal *m̃* is a dialect variation of the pronunciation of *sunna* or *anusvāram* $\circ \dot{-} M$, occurring in the word final position, and before the semivowels and fricatives. It (the labiodental nasal) is pronounced very close to the *m* in English word *emphasis*. Thus the *sunna* or *anusvāram* $\circ \dot{-} M$ serves as a common symbol for the above said nasals. This can be comparable to the consonant *n* in English occurring in words like *monk*, *tank*, *king*, *song*, *pinch*, *lunch*, *ginger*, *pint*, *sand*, *month*, *panther*, etc. It (the *n*) is pronounced as velar nasal in the words *monk*, *tank*, *king*, *song*, since the following consonants *k* and *g* are velar sounds. In the words like *pinch* and *lunch* it is pronounced as palatal nasal since the following consonants *ch* represent a palatal sound. Similarly, it is pronounced as alveolar nasal in words like *pint* and *sand* since the following consonants *t* and *d* are alveolar sounds, and in words like *month* and *panther* it is pronounced as dental nasal since the following consonants *th* represent a dental sound.

In this script lesson words with *sunna* occurring before dental stop తే *ta*, the retroflex stop ట *ṭa*, and the velar stop గ *ga*, and in the word final position are presented. The pronunciation of *sunna* in these words, as stated above, is as follows.

WORDS	PRONUNCIATION OF <i>SUNNA</i>
గంత గంఠ <i>gaMta</i>	[<i>ganta</i>] dental nasal
గంట గంఠ <i>gaMṭa</i>	[<i>gaṇṭa</i>] retroflex nasal
గంగ గంగ <i>gaMga</i>	[<i>gaṅga</i>] velar nasal
సగం సగం <i>sagaM</i>	[<i>sagaṁ</i>] bilabial or labiodental nasal

An Intensive Course in Telugu

Read the following

గంట	గంత	లయం	ఆలయం	ఆయన	ఈయన
గంఠ	గంత	లయ	आलयं	आयन	ईयन
<i>gaMṭa</i>	<i>gaMta</i>	<i>layaM</i>	<i>ālayaM</i>	<i>āyana</i>	<i>īyana</i>

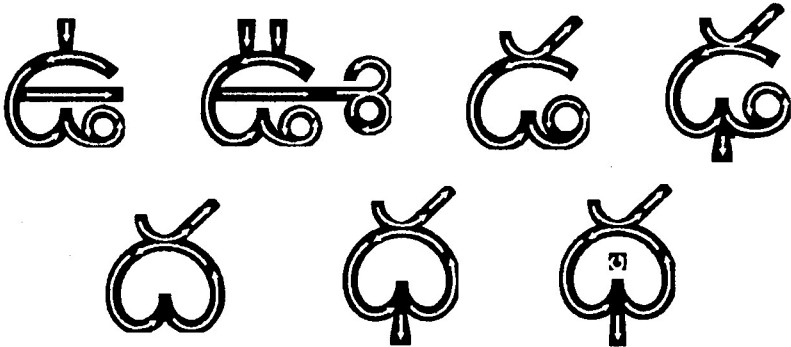
రంగం	తరంగం	అంత	అంతం	అనంతం	ఇంత
రंगं	तरंगं	अंत	अंतं	अनंतं	इंत
<i>raMgaM</i>	<i>taraMgaM</i>	<i>aMta</i>	<i>aMtaM</i>	<i>anaMtaM</i>	<i>iMta</i>

ఈగ	నగరం	గంగ	రసం	సరసం	ఝణఝణ
ईग	नगरं	गंग	रसं	सरसं	झणझण
<i>īga</i>	<i>nagaraM</i>	<i>gaMga</i>	<i>rasaM</i>	<i>sarasaM</i>	<i>jhaṇajhaṇa</i>

నయం	నయనం	తరం	ఇతరం	సగం	గణగణ
नयं	नयनं	तरं	इतरं	सगं	गणगण
<i>nayaM</i>	<i>nayanaM</i>	<i>taraM</i>	<i>itaraM</i>	<i>sagaM</i>	<i>gaṇagaṇa</i>

1.5.5.

ఉ	ఊ	డ	ఢ	ద	ధ	ధ
उ	ऊ	ड	ढ	द	ध	थ
<i>u</i>	<i>ū</i>	<i>ḍa</i>	<i>ḍha</i>	<i>da</i>	<i>dha</i>	<i>tha</i>

Read the following.

ఉడత	ఊడ	దడ	గద	ధగధగ
उडत	ऊड	दड	गद	धगधग
<i>uḍata</i>	<i>ūḍa</i>	<i>daḍa</i>	<i>gada</i>	<i>dhagadhaga</i>
గంధం	అందం	గడ	ఆడ	రథం
गंधं	अंदं	गड	आड	रथं
<i>gaMdhaM</i>	<i>aMdaM</i>	<i>gaḍa</i>	<i>āḍa</i>	<i>rathaM</i>
ధనం	తలగడ	దయ	ఉదయం	ఉండ
धनं	तलगड	दय	उदयं	उंड
<i>dhanaM</i>	<i>talagaḍa</i>	<i>daya</i>	<i>udayaM</i>	<i>uMḍa</i>
ధనధన	ఉంగరం	ఆదరం	ఉదరం	ధర
धनधन	उंगरं	आदरं	उदरं	धर
<i>dhanadhana</i>	<i>uṅgaraM</i>	<i>ādaraM</i>	<i>udaraM</i>	<i>dhara</i>

1.5.5.1. Notice from the above examples that the *sunna* $\circ - M$, represents $\bar{n}$ n before $\bar{d}$ da and $\bar{d}$ dh , and it represents $\bar{ḅ}$ $ḅ$ before $\bar{ḍ}$ $ḍa$.

1.5.6. Read the following sentences.

అది కాయితం.	ఇది కలం.	అది గడియారం.
<i>adi kāyitaṅ.</i>	<i>idi kaḷaṅ.</i>	<i>adi gaḍiyāraṅ.</i>
ఆయన రవి.	ఈయన నారాయణ	ఆమె లత.
<i>āyana ravi.</i>	<i>ēyana nārāyaṇa</i>	<i>āme lata.</i>
ఈమె సుగుణ.	ఈమె లీల	ఆమె సరస.
<i>ēme suguṇa.</i>	<i>ēme līla</i>	<i>āme sarasa.</i>

1.5.7. Rewrite the following sentences replacing the underlines letters with Telugu letters.

इदि गोड।	अदि तलपु।	इमे सीत।
<i>idi gōḍa.</i>	<i>adi talapu.</i>	<i>īme sīta.</i>
ईयन नारायण।	आमे लत।	आयन रंगय्य।
<i>īyana nārāyaṇa.</i>	<i>āme lata.</i>	<i>āyana raṅgayya.</i>

UNIT I

Lesson 2

నమస్కారమండీ!

HELLO, SIR!

నమస్కారమండీ!

namaskāramaMḍī!

గిరి : నమస్కారమండీ!

Hello, sir!

గిరి: నమస్కారమండీ!

giri : namaskāramaMḍī.

రావు : నమస్కారం. మీరు ఎవరు?

Hello! Who are you?

రావు : నమస్కారం. మీరు ఎవరు?

rāvu : namaskāraM. mīru evaru?

గిరి : నేను కన్నడ విద్యార్థిని.

I am a Kannada student

గిరి : నేను కన్నడ విద్యార్థిని.

giri : nēnu kannāḍa vidyārthini.

ఇతను తెలుగు విద్యార్థి.
ఇతను తెలుగు విఘార్థి।
itanu telugu vidyārthi.

He is a Telugu student.

అతను తమిళ విద్యార్థి.
అతను తమిళ విఘార్థి।
atanu tamiḷa vidyārthi.

He is a Tamil Student.

ఆమె తెలుగు విద్యార్థిని.
ఆమె తెలుగు విఘార్థిని।
āme telugu vidyārthini.

She is a Telugu Student.

ఈమె మలయాళ విద్యార్థిని.
ఈమె మలయాళ విఘార్థిని।
īme malayāḷa vidyārthini.

She is a Malayalam Student.

రావు : నాపేరు రామారావు.
రావు : నా పెరు రామారావు।
ravu : nā pēru rāmārāvu.

My name is Ramarao.

ఈయన పేరు శర్మగారు.
ఈయన పెరు శర్మగారు।
īyana pēru śarmagāru.

His name is Mr. Sarma.

ఆయన పేరు రాజారామ్.
ఆయన పెరు రాజారామ్।
āyana pēru rājārām.

His name is Rajaram.

గౌరి : నమస్కారమండీ! నా పేరు గౌరి.
గౌరి : నమస్కారమండీ! నా పెరు గౌరి।
gauri : namaskāramaMḍī. nā pēru gauri.

Namaskaram Sir!

My name is Gowri.

An Intensive Course in Telugu

నేను హిందీ విద్యార్థినిని.
నేను హిందీ విద్యార్థినిని।
nēnu hiMdt̄ vidyārthinini.

I am a Hindi student.

ఆమె పేరు సరళ. ఆమె పేరు గిరిజ.
ఐమి పేరు సరళ। ఆమె పేరు గిరిజ।
īme pēru saraḷa. āme pēru girija.

Her name is Sarala.

Her name is Girija.

రావు : ఎవరి పేరు గిరిజ?
రావు : ఐవరి పేరు గిరిజ?
rāvu : evari pēru girija?

Whose name is Girija?

గిరిజ : నా పేరండి!
గిరిజ : నా పేరండి।
girija : nā pēraMdt̄.

My name, Sir!

రావు : మీ పేరేమిటండి?
రావు : మీ పేరేమిటండి?
rāvu : mī pēremiṭaṅḍi?

What is your name, Sir?

గిరి : నా పేరు గిరి. ఇతని పేరు రవి.
అతని పేరు శంకర్.
గిరి : నా పేరు గిరి ఇతని పేరు రవి।
అతని పేరు శంకర్।
giri : nā pēru giri. itani pēru ravi.
atani pēru śaṅkar.

My name is Giri. His name
is Ravi. His name is Sankar.

రావు : ఎవరి పేరు రవి?
రావు : ఐవరి పేరు రవి?
rāvu : evari pēru ravi?

Whose name is Ravi?

గఱ : ఇతని పేరండీ!

His name, Sir!

గిరి : ఇతని పేరంఢీ!

giri : itani pēraMḍī!

గఱ : మీరెవరండీ?

Who/what are you, Sir?

గిరి : మీరెవరంఢీ?

gowri : mīrevarandī?

రఘు : ఏమండీ, రాజారామగారు!

Hello, Mr. Rajaram!

చెప్పండి. నేనెవరివి?

please tell. Who am I?

రఘు : ంఢీ రాజారామగారు! చెప్పండి నేనెవరివి!

rāvu : ēmaMḍī. rājārāmgārū!

cheppaMḍi. nēnevarini?

రాజారామ : మీరు ప్రెసిపాల్ గారు

You are the Principal.

రాజారామ : మీర ప్రెసిపాల్ గారు!

rājārām : mīru prinsipālgāru.

గోపి : సార్! కాఫీ!

Sir! Coffee!

గోపి : సార్! కాఫీ!

gopi : sār! kāfi!

గఱ : అతనెవరండీ?

Who is he, Sir?

గిరి : అతనెవరంఢీ?

gowri : atanevaraMḍī?

రఘు : ఏమయ్యా! చెప్పు. నువ్వెవరివి?

Mister! Tell,

రఘు : ంఢీ! చెప్పు. నువ్వెవరివి?

Who are you?

rāvu : ēmayyā! ceppu nuvvevarivi?

An Intensive Course in Telugu

గోపి : నేను అటెండర్ని.

I am an attender.

గోపి : నెన్చు అటేడర్ని.

gopi : nēnu aṭeMḍarni.

రాజారామ్ : అతను అటెండరు.

He is an attender.

రాజారామ్ : అతను అటేడరు.

rājārām : atanu aṭeMḍaru.

రావు : నువ్వు అటెండరువి.

You are an attender.

నీ పేరు కూడా చెప్పు.

రావు : నువ్వు అటేడరువి.

Tell your name too.

నీ పేరు క్కూడా చెప్పు.

rāvu : nuvvu aṭeMḍaruvi.

nī pēru kūḍā ceppu.

గోపి : నా పేరు గోపి.

My name is Gopi.

గోపి : నా పేరు గోపి.

gōpi : nā pēru gōpi.

రావు : అదేమిటి? ఆయనెవరు?

What is that? who is he?

రావు : అదేమిటి? ఆయనెవరు?

rāvu : adēmiṭi? āyānevaru?

గోపి : అది కాఫీ. ఆయన

That is coffee.

మాష్టరుగారు.

He is a teacher.

గోపి : అది కాఫీ. ఆయన

మాష్టరుగారు.

gōpi : adi kāfī. āyana

māṣṭarugāru.

DRILLS

a. Response drill

Model (i) మీరు ఎవరు? (మాష్టరు)
 మీరు ఔవరు? (మాఱరు)

mīru evaru? (māṣṭaru)

1. మీరు ఎవరు? (ఢాక్టరు)
 మీరు ఔవరు? (ఢాక్టరు)

mīru evaru? (dāktaru)

2. మీరు ఎవరు? (విద్యార్థి)
 మీరు ఔవరు? (విఢాఱి)

mīru evaru? (vidyārthi)

Model (ii) అతను ఎవరు? (ఢాక్టరు)
 అతను ఔవరు? (ఢాక్టరు)

atanu evaru? (dāktaru)

1. ఇతను ఎవరు? (విద్యార్థి)
 ఇతను ఔవరు? (విఢాఱి)

itanu evaru? (vidyārthi)

2. ఈమె ఎవరు? (సరళ)
 ఈమె ఔవరు? (సరళ)

īme evaru? (sarala)

Model (iii) నేను ఎవరిని? (మాష్టరు)
 నెను ఔవరిని? (మాఱరు)

nēnu evarini? (māṣṭaru)

1. నేను ఎవరిని? (ఢాక్టరు)
 నెను ఔవరిని? (ఢాక్టరు)

nēnu evarini? (dāktaru)

2. నేను ఎవరిని? (సీత)
 నెను ఔవరిని? (సీత)

nēnu evarini? (sīta)

నేను మాష్టర్ని.
 నెను మాఱర్ని।

nēnu māṣṭarni

3. మీరు ఎవరు? (రవి)
 మీరు ఔవరు? (రవి)

mīru evaru? (ravi)

4. మీరు ఎవరు? (విద్యార్థిని)
 మీరు ఔవరు? (విఢాఱిని)

mīru evaru? (vidyārthini)

అతను ఢాక్టరు.
 అతను ఢాక్టరు।

atanu dāktaru.

3. ఆమె ఎవరు? (విద్యార్థిని)
 ఆమె ఔవరు? (విఢాఱిని)

āme evaru? (vidyārthini)

4. అతను ఎవరు? (హరి)
 అతను ఔవరు? (హరి)

atanu evaru? (hari)

మీరు మాష్టరుఢారు.
 మీరు మాఱరుఢారు।

mīru māṣṭarugāru.

3. నేను ఎవరిని? (ఱీఱరు)
 నెను ఔవరిని? (ఱీఱరు)

nēnu evarini? (tīcharu)

4. నేను ఎవరిని? (ఱిరి)
 నెను ఔవరిని? (ఱిరి)

nēnu evarini? (giri)

An Intensive Course in Telugu

Model (iv) నేను ఎవరిని? (విద్యార్థి)
 నెను ఔవరిని? (విఘాఠి)

నువ్వు విద్యార్థివి.
 నువ్వు విఘాఠివి।

nēnu evarini? (vidyārthi)

nuvvu vidyārthivi.

1. నేను ఎవరిని? (విద్యార్థిని)
 నెను ఔవరిని? (విఘాఠిని)
nēnu evarini? (Vidyārthini)

3. నేను ఎవరిని? (లత)
 నెను ఔవరిని? (లత)
nēnu evarini? (lata)

2. నేను ఎవరిని? (అఠేండరు)
 నెను ఔవరిని? (అఠేకఠ)
nēnu evarini? (aṭeMḍaru)

4. నేను ఎవరిని? (గిరి)
 నెను ఔవరిని? (గిరి)
nēnu evarini? (giri)

b. Transformation drill

Model (i) మీరు రవి.
 మీఠ రవి।
mīru ravi

మీ పేరు రవి
 మీ పేఠ రవి।
mī pēru ravi

1. నేను గిరిని.
 నెను గిరిని।
nēnu girini.

4. అఠను నారాయణ.
 అఠను నారాయణ।
atanu nārāyaṇa.

2. ఇఠను దయానిధి.
 ఇఠను దయానిధి।
itanu dayānidhi.

5. ఆయన రామారావు.
 ఆయన రామారావు।
āyana rāmārāvu.

3. ఈయన రంగా.
 ఈయన రంగా।
īyana raṅgā.

6. ఆమె గిరిజ.
 ఆమె గిరిజ।
āme girija.

Model (ii) ఆయన ఎవరు?
 ఆయన ఔవఠ?
āyana evaru.

ఐప్పండి, ఆయన పేఠేమిఠి?
 ఐప్పిఠి, ఆయన పేఠేమిఠి?
ceppaMḍi. āyana pēṛēmiṭi?

1. నేను ఎవరిని?
 నెను ఔవరిని?
nēnu evarini?

2. నువ్వు ఎవరివి?
 నువ్వు ఔవరివి?
nuvvu evarivi?

3. మీరు ఎవరు?
 మీఠ ఔవఠ?
mīru evaru?

4. ఆమె ఎవరు? आमि ऐवरु? <i>āme evaru?</i>	5. ఈమె ఎవరు? ईमे ऐवरु? <i>īme evaru?</i>	6. ఈయన ఎవరు? ईयन ऐवरु? <i>Iyana evaru?</i>

c. Expansion drill

Model (i) అతను ఎవరు? అతను ఎవరండీ? अतनु ऐवरु? <i>atanu evaru?</i>	అతను ఎవరండీ? అతను ఐవరంకి? अतनु ऐवरंडी? <i>atanu evaraMḍī?</i>

1. ఆమె పేరేమిటి? आमि पेरेमिটি? <i>āme pēreṁiṭi?</i>	2. ఆమె సరళ. आमि सरळ. <i>āme saraḷa.</i>	3. మీరెవరు? मीरिवरु? <i>mīrevaru?</i>

Model (ii) నీ పేరు చెప్పు. నీ పేరు చెప్పి. <i>nī pēru ceppu.</i>	నీ పేరు కూడా చెప్పు. నీ పేరు క్కూడా చెప్పి. <i>nī pēru kūḍā ceppu.</i>

1. అతని పేరు చెప్పండి. अतनि पेरु చెప్పండి. <i>atanī pēru ceppaMḍi.</i>	2. నా పేరు చెప్పు. నా పేరు చెప్పి. <i>nā pēru ceppu.</i>	3. మీ పేరు చెప్పండి. मी पेरु చెప్పండి. <i>mī pēru ceppaMḍi.</i>

d. Substitution drill

Model (i)

ఆమె తెలుగు విద్యార్థిని. హిందీ आमि తెలుగు విఱిఱార్థిని. हिन्दी	आमि तेलुగు విఱిఱార్థిని. हिन्दी	<i>āme telugu vidyārthini</i> <i>hiMḍī.</i>
ఆమె హిందీ విద్యార్థిని. కన్నడ తమిళ మలయాళ	आमि हिन्दी विఱిఱార్థిని. కన్నడ తమిళ मलयाळ	<i>āme hiMḍī vidyārthini.</i> <i>kannaḍa</i> <i>tamiḷa</i> <i>malayāḷa</i>

An Intensive Course in Telugu

Model (ii)

నా పేరు నారాయణ.	నా పేరు నారాయణ।	<i>nā pēru nārāyaṇa.</i>
నువ్వు	నువ్వు	<i>nuvvu</i>
నీ పేరు నారాయణ.	నీ పేరు నారాయణ।	<i>nī pēru nārāyaṇa.</i>
అతను	ఇతను	మీరు
అతను	ఇతను	మీరు
<i>atanu</i>	<i>itanu</i>	<i>mīru</i>

EXERCISES

a. Match the following.

1. నేను నెను <i>nēnu</i>	విజయ విజయ <i>vijaya</i>	( )
2. నువ్వు నువ్వు <i>nuvvu</i>	కమలని కమలని <i>kamalani</i>	( )
3. మీరు మీరు <i>mīru</i>	విద్యార్థిని విద్యార్థిని <i>vidyārthini</i>	( )
4. అతను అతను <i>atanu</i>	మాస్టరుగారు మాస్టరుగారు <i>māṣṭarugāru</i>	( )
5. ఆమె ఆమె <i>āme</i>	డాక్టరు డాక్టరు <i>ḍāḱṭaru</i>	( )

b. Answer the following questions using the clue words given in the parentheses, as shown in the model.

Model	మీరు ఎవరు? (డాక్టరు)	నేను డాక్టర్ని.
	మీరు ఎవరు? (డాక్టరు)	నేను డాక్టర్ని।
	<i>mīru evaru? (ḍāḱṭaru)</i>	<i>nēnu ḍāḱṭarni.</i>

1. మీరు ఎవరు? (టీచరు)	2. నువ్వు ఎవరిని? (విద్యార్థి)
మీరు ఎవరు? (టీచరు)	నువ్వు ఎవరిని? (విద్యార్థి)
<i>mīru evaru? (tīcaru)</i>	<i>nuvvu evarini? (vidyārthi)</i>

3. అతను ఎవరు? (అటెండరు)
 అతను ఔవరు? (ఆటెకరు)
atanu evaru? (aṭeMḍaru)

4. ఆమె ఎవరు? (విద్యార్థిని)
 ఆమె ఔవరు? (విఘాఠిని)
āme evaru? (vidyārthini)

c. Fill in the blanks with adjective forms of the pronouns given in the parentheses.

- Model**   _____ (నేను)   పేరు రాజు.   నా పేరు రాజు.
                   _____ (నేను)   పేరు రాజు।   నా పేరు రాజు।
                   _____ (*nēnu*)   *pēru rāju.*   *nā pēru rāju.*
1.   _____ (నువ్వు)   పేరు రవి.
                   _____ (నువ్వు)   పేరు రవి।
                   _____ (*nuvvu*)   *pēru ravi.*
2.   _____ (అతను)   పేరు గిరి.
                   _____ (అతను)   పేరు గిరి।
                   _____ (*atanu*)   *pēru giri.*
3.   _____ (ఇతను)   పేరు ఏమిటి?
                   _____ (ఇతను)   పేరు ఏమిటి?
                   _____ (*itanu*)   *pēru ēmiṭi?*
4.   _____ (ఆయన)   పేరు రామయ్య.
                   _____ (ఆయన)   పేరు రామయ్య।
                   _____ (*āyana*)   *pēru rāmayya.*
5.   _____ (ఆమె)   పేరు లీల.
                   _____ (ఆమె)   పేరు లీల।
                   _____ (*āme*)   *pēru līla.*
6.   _____ (మీరు)   పేరు విజయ.
                   _____ (మీరు)   పేరు విజయ।
                   _____ (*mīru*)   *pēru vijaya.*

An Intensive Course in Telugu

d. Practice the following sandhi forms.

1.	పేరు	+	ఏమిటి	=	పేరేమిటి?	
	పేరు	+	ఏమిటి	=	పేరేమిటి?	
	<i>pēru</i>	+	<i>ēmiṭi</i>	=	<i>pērēmiṭi?</i>	
2.	ఆయన	+	ఎవరు	=	ఆయనెవరు?	
	ఆయన	+	ఎవరు	=	ఆయనెవరు?	
	<i>āyana</i>	+	<i>evaru</i>	=	<i>āyanevaru?</i>	
3.	నేను	+	ఎవరిని	=	నేనెవరిని?	
	నేను	+	ఎవరిని	=	నేనెవరిని?	
	<i>nēnu</i>	+	<i>evarini</i>	=	<i>nēnevarini?</i>	
4.	అది	+	ఏమిటి	=	అదేమిటి?	
	అది	+	ఏమిటి	=	అదేమిటి?	
	<i>adi</i>	+	<i>ēmiṭi</i>	=	<i>adēmiṭi?</i>	
5.	ఎవరు	+	ఆయన	=	ఎవరాయన?	
	ఎవరు	+	ఆయన	=	ఎవరాయన?	
	<i>evaru</i>	+	<i>āyana</i>	=	<i>evarāyana?</i>	
6.	ఇది	+	అండ్	=	ఇదండ్	
	ఇది	+	అండ్	=	ఇదండ్	
	<i>idi</i>	+	<i>aMḍi</i>	=	<i>idaMḍi</i>	
7.	ఏమిటి	+	అండ్	=	ఏమిటండ్	
	ఏమిటి	+	అండ్	=	ఏమిటండ్	
	<i>ēmiṭi</i>	+	<i>aMḍi</i>	=	<i>ēmiṭaMḍi</i>	
8.	ఏది	+	అండ్	=	ఏదండ్	
	ఏది	+	అండ్	=	ఏదండ్	
	<i>ēdi</i>	+	<i>aMḍi</i>	=	<i>ēdaMḍi</i>	
9.	పేరు	+	ఏమిటి	+	అండ్ =	పేరేమిటండ్
	పేరు	+	ఏమిటి	+	అండ్ =	పేరేమిటండ్
	<i>pēru</i>	+	<i>ēmiṭi</i>	+	<i>aMḍi</i> =	<i>pērēmiṭaMḍi</i>
10.	ఆయన	+	ఎవరు	+	అండ్ =	ఆయనెవరండ్
	ఆయన	+	ఎవరు	+	అండ్ =	ఆయనెవరండ్
	<i>āyana</i>	+	<i>evaru</i>	+	<i>aMḍi</i> =	<i>āyanevaraMḍi</i>

e. Combine the following.

1.	అతను	+	ఎవరు	=		
	అతను	+	ఐవరు	=		
	<i>atanu</i>	+	<i>evaru</i>	=		
2.	ఎమిటి	+	అండి	=		
	ఁమిటి	+	అండి	=		
	<i>ēmiṭi</i>	+	<i>aMḍi</i>	=		
3.	ఇతను	+	ఎవరు	+	అండి	=
	ఇతను	+	ఐవరు	+	అండి	=
	<i>itanu</i>	+	<i>evaru</i>	+	<i>aMḍi</i>	=
4.	ఆయన	+	ఎవరు	=		
	ఆయన	+	ఐవరు	=		
	<i>āyana</i>	+	<i>evaru</i>	=		
5.	అది	+	ఎమిటి	=		
	అది	+	ఁమిటి	=		
	<i>adi</i>	+	<i>ēmiṭi</i>	=		
6.	ఇది	+	ఎమిటి	+	అండి	=
	ఇది	+	ఁమిటి	+	అండి	=
	<i>idi</i>	+	<i>ēmiṭi</i>	+	<i>aMḍi</i>	=
7.	పేరు	+	ఎమిటి	+	అండి	=
	పేరు	+	ఁమిటి	+	అండి	=
	<i>pēru</i>	+	<i>ēmiṭi</i>	+	<i>aMḍi</i>	=

VOCABULARY

నమస్కారం	नमस्कारं	<i>namaskāraM</i>	'an expression of obeisance of salutation'
ఈయన	ईयन	<i>īyana</i>	'his (pos.) (prox. hon.)'
-అండ్	-अंडी	<i>aMḍī</i>	'an epicene/honorific' 'address marker'
ఆయన	आयन	<i>āyana</i>	'his (pos.) (rem. hon.)'
మీరు	मीरु	<i>mīru</i>	'you (hon.sg. and pl. pro.)'
హిందీ	हिंदी	<i>hiMḍī</i>	'Hindi'
నేను	नेनु	<i>nēnu</i>	'I'
ఈమె	ईमे	<i>īme</i>	'her (pos.)(prox. hon. & eql.)'
కన్నడ	कन्नड	<i>kannaḍa</i>	'Kannada (adj.)'
ఆమె	आमे	<i>āme</i>	'her (pos.)(rem. hon. & eql.)'
ఇతను	इतनु	<i>itanu</i>	'he, this man/boy (prox. eql.)'
ఎవరి	ऐवरि	<i>evari</i>	'whose'
తెలుగు	तेलुగు	<i>telugu</i>	'Telugu'
మీ	मी	<i>mī</i>	'your (hon. sg. and pl.)'
అతను	अतनु	<i>atanu</i>	'he, that man/boy (rem. eql.)'
ఇతని	इतनि	<i>itani</i>	'his (pos.) (prox.eql.)'
తమిళ	तमिळ	<i>tamiḷa</i>	'Tamil (adj.)'
అతని	अतनि	<i>atani</i>	'his (pos.) (rem.eql.)'
మలయాళ	मलयाळ	<i>malayāḷa</i>	'Malayalam (adj.)'
ఏమండీ	एमंडी	<i>ēmaMḍī</i>	'hello, sir (polite addressing)'
పేరు	पेरु	<i>pēru</i>	'name (n.)'
కాఫీ	काफी	<i>kāfi</i>	'coffee'
ఏమయ్యా!	एमय्या!	<i>ēmayyā!</i>	'hey! (eql masc. addressing)'
అటెండరు	अटेंडरु	<i>aṭeMḍaru</i>	'attender'
చెప్పు	चेप्पु	<i>ceppu</i>	'tell/say'
నీ	नी	<i>nī</i>	'your (pos.) (non-hon. sg.)'
నువ్వు	नुव्वु	<i>nuvvu</i>	'(non.hon. sg. pro.) you'
కూడా	कूडा	<i>kūḍā</i>	'also'

GRAMMAR NOTES

2.1. In this lesson subject NP of a verbless sentence is expanded as [pronominal adjective + Noun].

[Pronominal adj.]	+	Noun]	+	NP
నా		పేరు		రామనరసింహం
నా		పేరు		రామనరసింహం
<i>nā</i>		<i>pēru</i>		<i>rāmanarasimham</i>

'My name is Ramanarasimham.'

2.2. The following pronominal adjectives which are also called the oblique bases of the pronouns are introduced in this lesson.

PRONOUNS (Nominative base)				PRONOMINAL ADJECTIVES (oblique base or possessive form)			
నేను	నేను	<i>nēnu</i>	'I'	నా	నా	<i>nā</i>	'my'
నువ్వు	నువ్వు	<i>nuvvu</i>	'you' (non-hon. sg.)	నీ	నీ	<i>nī</i>	'your' (non-hon. sg.)
మీరు	మీరు	<i>mīru</i>	'you' (hon.sg & pl.)	మీ	మీ	<i>mī</i>	'your' (non-sg.& pl.)
ఆయన	ఆయన	<i>āyana</i>	'he' (rem.hon.)	ఆయన	ఆయన	<i>āyana</i>	'his' (rem.hon.)
ఈయన	ఈయన	<i>īyana</i>	'he' (prox.hon.)	ఈయన	ఈయన	<i>īyana</i>	'his' (prox.hon.)
అతను	అతను	<i>atanu</i>	'he' (rem.hon.)	అతని	అతని	<i>atani</i>	'his' (rem.hon.)
ఇతను	ఇతను	<i>itanu</i>	'he' (prox.hon.)	ఇతని	ఇతని	<i>itani</i>	'his' (prox.hon.)
ఆమె	ఆమె	<i>āme</i>	'she' (rem.hon.) &eql.)	ఆమె	ఆమె	<i>āme</i>	'her' (rem.hon.) &eql.)
ఈమె	ఈమె	<i>īme</i>	'she' (prox.hon.) &eql.)	ఈమె	ఈమె	<i>īme</i>	'her' (prox.hon.) &eql.)
ఎవరు	ఎవరు	<i>evaru</i>	'who'	ఎవరి	ఎవరి	<i>evari</i>	'whose'

An Intensive Course in Telugu

2.2.1. An oblique base in Telugu is used as a possessive (or genitive) form. It expresses possession and adjectival relationship. This is one of the functions of the oblique base in Telugu.

2.3. Telugu predicate NP of a verbless sentence is also expanded as a nominal adjective + noun, in this lesson.

NP	+	[Nominal adjective	+	Noun]
అతను		తమిళ		విద్యార్థి
అతను		తమిळ		విఠాఠి
<i>atanu</i>		<i>tamiḷa</i>		<i>vidyārthi</i>

'He is a Tamil student'

2.4. In this lesson the following pronouns are introduced.

2.4.1. నేను నెను *nēnu* 'I' : I person singular pronoun.

2.4.2. నువ్వు నువ్వు *nuvvu* 'you' : II person non-honorific singular pronoun. This is used to refer to people with whom the speaker has a close or intimate relationship.

2.4.3. మీరు మీరు *mīru* 'you' : II person honorific singular and plural pronoun.

2.4.4. అతను అతను *atanu* 'he' : III person remote equal masculine singular pronoun. Here the term equal stands for non-honorific and non-inferior. This is used to refer to people of equal status. It does not carry any respect nor disrespect.

2.4.5. ఇతను ఇతను *itanu* 'he' : III person proximate equal masculine singular pronoun. This is also used to refer to people of equal status like అతను *atanu*. It does not carry any respect nor disrespect.

2.4.6. అతను అతను *atanu* refers to remote person and ఇతను ఇతను *itanu* refers to proximate person. Recall the similar distinction in the third person pronouns. (see 1.2).

2.5. So far you have seen that the third person masculine singular pronouns show honorific (అయిన ఆయన *āyana* / ఈయన *īyana* - see 1.2.) and equal (అతను అతను *atanu* / ఇతను ఇతను *itanu*) distinction. The

feminine counterpart for both these pronouns is only ఆమె ఆమె *āme* /ఈమె *īme*. These are honorific as well as equal singular feminine pronouns.

ఆయన రవిగారు.	आयन रविगारु।	'He is Mr. Ravi.'
<i>āyana ravigāru.</i>		
అతను గిరి.	अतनु गिरि।	'He is Giri'
<i>atanu giri.</i>		
ఆమె లతగారు.	आमे लतगारु।	'She is Ms. Lata.'
<i>āme latagāru.</i>		
ఆమె విజయ.	आमे विजय।	'She is Vijaya.'
<i>āme vijaya.</i>		

2.6. Notice the concord between the subject NP and the predicate NP in a verbless sentence, when the subject is నేను నెను *nēnu* or నువ్వు *nuvvu*.

నేను రవి-ని.	नेनु रवि-नि।	'I am Ravi.'
<i>nēnu ravi-ni.</i>		
నువ్వు గిరి-వి.	नुव्वु गिरि-वि।	'You are Giri.'
<i>nuvvu giri-vi.</i>		
నేను లత-ని.	नेनु लत-नि।	'I am Lata.'
<i>nēnu lata-ni</i>		
నువ్వు లీల-వి.	नुव्वु लील-वि।	'You are Leela.'
<i>nuvvu līla-vi.</i>		

2.7. Notice the use of ఎవరు *ēvaru* in all the three persons. This is a human interrogative pronoun.

I Person:	నేను ఎవరిని? నెను <i>ēvarini</i> ?	'Who am I?'
II Person:	నువ్వు ఎవరివి? నువ్వు <i>ēvarivi</i> ?	'Who are you (non-hon.sg.)?' (hon.sg.&pl.)'
	మీరు ఎవరు? మీరు <i>ēvaru</i> ?	'Who are you'
III Person:	ఆయన ఎవరు? ఆయన <i>ēvaru</i> ?	'Who is he (hon.)?'
	అతను ఎవరు? అతను <i>ēvaru</i> ?	'Who is he (eql.)?'
	ఆమె ఎవరు? ఆమె <i>ēvaru</i> ?	'Who is she (hon. & eql.)?'

An Intensive Course in Telugu

2.8. The imperative forms of the verb చెప్పు చెప్పి *ceppu* 'tell/say' are introduced in this lesson.

Non-hon. sg. : నీ పేరు చెప్పు. నీ పేరు చెప్పి। 'Tell your name.'
nī pēru ceppu.

Hon. sg. & pl. : మీ పేరు చెప్పండి. మీ పేరు చెప్పండి। 'Please tell your name.'
mī pēru ceppaMḍi.

2.8.1. అండి -అండి -*aMḍi* is imperative plural / honorific singular marker. It is added to the verbal base to form an imperative hon.sg. & pl/form.

చెప్పు + అండి = చెప్పండి 'Please tell!'
చెప్పి + అండి = చెప్పండి।
ceppu + aMḍi = ceppaMḍi

2.9. ఏమండి -అంటి -*ēmaMḍi* 'hello!' and ఏమయ్యా -అమ్మయ్యా -*ēmayyā* 'hey!' are the address terms used to draw the attention of the listener.

2.9.1. ఏమండి -అంటి -*ēmaMḍi* is an epicene honorific address term used both in masculine and feminine genders.

ఏమండి, రామారావుగారు! అంటి, రామారావుగారు! 'Hello, Mr. Ramarao!'
ēmaMḍi rāmārāvugāru!
ఏమండి సీతగారు! అంటి, సీతగారు! 'Hello, Ms. Sita!'
ēmaMḍi sītāgāru!

2.9.2. ఏమయ్యా -అమ్మయ్యా -*ēmayyā* is non-honorific address term used in masculine gender only.

ఏమయ్యా, రవి! అమ్మయ్యా, రవి! 'Hey Ravi!'
ēmayyā ravi!

2.10. -అండి -అంటి -*aMḍi* is an epicene honorific address marker. It is added to a sentence when the speaker of the sentence wants to give respect to the listener. (both male and female). Notice the difference between -గారు -గారు -*gāru* and -అండి -అంటి -*aMḍi*. -గారు -గారు -*gāru* goes with a noun and -అండి -అంటి -*aMḍi* goes with a sentence as a whole. -గారు -గారు -*gāru* attributes respect to the noun to which it is added -అండి -అంటి -*aMḍi* attributes respect to the listener of the sentence.

1. రవి ఎవరండీ? రవి టైవరండి? 'Who is Ravi, Sir?'
ravi evaraMḍi?
2. రవిగారు ఎవరు? రవిగారు టైవరు? 'Who is Mr. Ravi?'
ravigāru evaru?
3. రవిగారు ఎవరండీ? రవిగారు టైవరండి? 'Who is Mr. Ravi, sir?'
ravigāru evaraMḍi?

In the above three sentences, sentence (1) attributes respect to the listener, sentence (2) attributes respect to the person who is known as Ravi, and sentence (3) attributes respect to both listener and Ravi.

2.11. Notice the spelling system when a word or suffix beginning with a vowel is added to word ending with 'o' (sunna).

నమస్కారం	+ అండీ	=	నమస్కారమండీ!	'Namaskaram, sir!'
नमस्कारं	+ అండి	=	नमस्कारमंडी!	
<i>namaskāraM</i>	+ <i>aMḍi</i>	=	<i>namaskāramaMḍi!</i>	
ఇది కలం	+ అండీ	=	ఇది కలమండీ!	'This is a pen, sir!'
इदि कलं	+ అండి	=	इदि कलमंडी!	
<i>idi kalaM</i>	+ <i>aMḍi</i>	=	<i>idi kalamaMḍi!</i>	

From the above it can be equated as follows:

o	+ vowel	=	o + vowel
·	+ vowel	=	o + vowel
<i>sunna</i>	+ vowel	=	<i>m + vowel</i>

In other words, sunna + vowel combination is written as o + vowel (o + vowel, m + vowel) combination

2.12. Notice the following sandhi processes:

2.12.1.	రు	+	ని	=	రిని
	रु	+	नि	=	रिनि
	<i>ru</i>	+	<i>ni</i>	=	<i>mi</i>
	డాక్టరు	+	ని	=	డాక్టరిని
	डाक्टरु	+	नि	=	डाक्टरिनि
	<i>ḍāḍḍaru</i>	+	<i>ni</i>	=	<i>ḍāḍḍarni</i>

An Intensive Course in Telugu

2.12.2. The final short vowel of a word or a verbal base is dropped when followed by a suffix or a marker beginning with a vowel.

చెప్పు	+	అండ్	=	చెప్పండి	'Please tell'
చెప్ప	+	అండ్	=	చెప్పండి	
<i>ceppu</i>	+	<i>aMdi</i>	=	<i>ceppaMdi</i>	
ఏమిటి	+	అండ్	=	ఏమిటండి	'What, sir?'
ఎమిటి	+	అండ్	=	ఎమిటండి	
<i>ēmiṭi</i>	+	<i>aMdi</i>	=	<i>ēmiṭaMdi</i>	
ఎవరు	+	అండ్	=	ఎవరండి	'Who, sir?'
ఎవరు	+	అండ్	=	ఎవరండి	
<i>evaru</i>	+	<i>aMdi</i>	=	<i>evaraMdi</i>	
అయన	+	అండ్	=	అయనండి	'It is he, sir!'
ఆయన	+	అండ్	=	ఆయనండి	
<i>āyana</i>	+	<i>aMdi</i>	=	<i>āyanaMdi</i>	

2.12.3. The final short vowel of a word is dropped when followed by a word beginning with a vowel. This process is normally regular in speech and optional in writing.

In Speech			In Writing		
నేను	+	ఎవరిని	=	నేనెవరిని?	నేను ఎవరిని?/నేనెవరిని?
నేను	+	ఎవరిని	=	నేనెవరిని?	నేను ఎవరిని?/నేనెవరిని?
<i>nēnu</i>	+	<i>evarini</i>	=	<i>nēnevarini?</i>	<i>nēnu evarini?/nēnevarini?</i>
అయన	+	ఎవరు	=	అయనెవరు?	అయన ఎవరు?/అయనెవరు?
ఆయన	+	ఎవరు	=	ఆయనెవరు?	ఆయన ఎవరు?/ఆయనెవరు?
<i>āyana</i>	+	<i>evaru</i>	=	<i>āyanevaru?</i>	<i>āyana evaru?/āyanevaru?</i>
ఇది	+	ఏమిటి	=	ఇదేమిటి?	ఇది ఏమిటి?/ఇదేమిటి?
ఇది	+	ఏమిటి	=	ఇదేమిటి?	ఇది ఏమిటి?/ఇదేమిటి?
<i>idi</i>	+	<i>ēmiṭi</i>	=	<i>idēmiṭi?</i>	<i>idi ēmiṭi?/idēmiṭi?</i>

2.13. In addressing the final vowel is lengthened.

రవి	రవీ!	<i>ravi!</i>
సుగుణా	సుగుణా!	<i>suguṇā!</i>
రాము	రాము!	<i>rāmū!</i>
రవిగారు	రవిగారు!	<i>ravigārū!</i>

2.14. Telugu Script - 2

In the previous lesson you have learnt some of the Telugu letters. In this lesson the remaining letters are introduced. With this you will learn all the primary symbols of the vowels and the consonants.

2.14.1.

ఎ	ఏ	ఐ	ప	ఫ	ఘ
ऐ	ए	ऐ	प	फ	घ
<i>e</i>	<i>ē</i>	<i>ai</i>	<i>pa</i>	<i>pha</i>	<i>gha</i>

ష	వ	మ	హ
ष	व	म	ह
<i>ṣa</i>	<i>va</i>	<i>ma</i>	<i>ha</i>

ఎ ఏ ఐ ప ఫ ఘ
ష వ మ హ

Read the following:

ఎంత	ఎర	ఏతం	పడవ	పగ
ऐत	ऐर	एतं	पडव	पग
<i>eMta</i>	<i>era</i>	<i>ētaM</i>	<i>paḍava</i>	<i>paga</i>
పగడం	పడమర	గడప	పంట	ఆవరణ
पगडं	पडमर	गडप	पंट	आवरण
<i>pagaḍaM</i>	<i>paḍamara</i>	<i>gaḍapa</i>	<i>paMṭa</i>	<i>āvaraṇa</i>

An Intensive Course in Telugu

ఫలం	ఉష	ఘనం	ఘనత	సంఘం
फलं	उष	घनं	घनत	संघं
<i>phalaM</i>	<i>uṣa</i>	<i>ghanaM</i>	<i>ghanata</i>	<i>saMghaM</i>
వల	వరం	వంద	వంట	మంట
वल	वरं	वंद	वंट	मंट
<i>vala</i>	<i>varaM</i>	<i>vaMda</i>	<i>vaMṭa</i>	<i>maMṭa</i>
మర	మరం	మమత	మతం	మదం
मर	मठं	ममत	मतं	मदं
<i>mara</i>	<i>maṭham</i>	<i>mamata</i>	<i>mataM</i>	<i>madaM</i>
రమ	ఉమ	అహం	ఊహ	హరహర
रम	उम	अहं	ऊह	हरहर
<i>rama</i>	<i>uma</i>	<i>ahaM</i>	<i>ūha</i>	<i>harahara</i>

2.14.2.

ఓ	ఊ	ఔ	జ	ఙ
ओ	औ	औ	ज	ङ
<i>o</i>	<i>ō</i>	<i>au</i>	<i>ja</i>	<i>ṅa</i>
బ	భ	ఋ	చ	ఛ
ब	भ	ऋ	च	छ
<i>ba</i>	<i>bha</i>	<i>R</i>	<i>ca</i>	<i>cha</i>

ఓ ఊ ఔ జ ఙ
 బ భ ఋ చ ఛ

Read the following.

ఒర	ఓడ	ఔషధం	జయం
జనం	జనత	జగడం	జలగ
జలజ	రంజన	గజం	బలం
పంజరం	అబల	భయం	రంభ
భరత	భజన	ఋణం	రచన
చలనం	చందనం	చదరం	వంచన
చరణం	ఆచరణ	మంచం	లంచం

2.14.3.

క	క్ష	క	క్ష
क	क्ष	क	क्ष
ka	kṣa		

Read the following:

కల	కలం	ఒక	ఏకం	కంచం
కంత	బంక	వంకర	కవచం	కరణం
తకతక	కణం	కంకణం	కంప	పంకజం
ఎకరం	కక్ష	లక్ష	క్షణం	తక్షణం
భక్షణం	క్షమ	పంకం	కలత	సకలం
రకం	చకచక	పకపక	రక్ష	రక్షణ

2.14.4.

ఖ	శ	ళ	ఖ	శ	ళ
ख	श	ळ	ख	श	ळ
kha	śa	ḷa			

This group consists of letters of dissimilar shapes.

An Intensive Course in Telugu

Read the following.

శంఖం ముఖం ఖననం శరం ఆశ
ఆశంస శంక ఆశంక కళ కళకళ
తళతళ గళం మంగళం శంకర

2.14.5. So far the primary symbols of the vowels and consonants are introduced. Presented below is the conventional order of the same.

VOWELS

అ	ఆ	ఇ	ఈ	ఉ	ఊ
अ	आ	इ	ई	उ	ऊ
<i>a</i>	<i>ā</i>	<i>i</i>	<i>ī</i>	<i>u</i>	<i>ū</i>
ఋ	ౠ	ఎ	ఏ	ఐ	
ऋ	ॠ	ऐ	ए	ऐ	
<i>R</i>	<i>r</i>	<i>e</i>	<i>ē</i>	<i>ai</i>	
ఒ	ఓ	ఔ	ఁ		
ओ	औ	औ	ः		
<i>o</i>	<i>ō</i>	<i>au</i>	<i>(sunna)</i>		

CONSONANTS

క	ఖ	గ	ఘ	ఙ
క	ఖ	గ	घ	ङ
<i>ka</i>	<i>kha</i>	<i>ga</i>	<i>gha</i>	<i>ṅa</i>
చ	ఛ	జ	ఝ	ఞ
చ	ఛ	జ	झ	ञ
<i>ca</i>	<i>cha</i>	<i>ja</i>	<i>jha</i>	<i>ña</i>
ట	ఠ	డ	ఢ	ణ
ट	ठ	ड	ढ	ण
<i>ṭa</i>	<i>ṭha</i>	<i>ḍa</i>	<i>ḍha</i>	<i>ṇa</i>
త	థ	ద	ధ	న
त	थ	द	ध	न
<i>ta</i>	<i>tha</i>	<i>da</i>	<i>dha</i>	<i>na</i>
ప	ఫ	బ	భ	మ
प	फ	ब	भ	म
<i>pa</i>	<i>pha/fa</i>	<i>ba</i>	<i>bha</i>	<i>ma</i>
య	ర	ల	వ	శ
य	र	ल	व	श
<i>ya</i>	<i>ra</i>	<i>la</i>	<i>va</i>	<i>śa</i>
ష	స	హ	ళ	క్ష
ष	स	ह	ळ	क्ष
<i>ṣa</i>	<i>sa</i>	<i>ha</i>	<i>ḷa</i>	<i>kṣa</i>

An Intensive Course in Telugu

2.14.6. Read the following sentences.

అది ఏమితి

అది ఏమిటి

ఆయన ఎవరు

ఆయన ఎవరు

ఆమె ఉష

ఆమె ఉష

హరి ఎవరు?

హరి ఎవరు?

నమస్కారమంది

నమస్కారమంది

విజయగారు

విజయగారు

నా పేరు రామనరసింహం.

నా పేరు రామనరసింహం.

ఇది బిల్లా.

ఇది బిల్ల.

ఈయన నారాయణ

ఈయన నారాయణ

ఈమె సరళ

ఈమె సరళ

హరి మలయాళ విద్యార్థి

హరి మలయాళ విద్యార్థి

2.14.7. Write the following sentences replacing the underlined ones with Telugu letters.

itanu kannada vidyārthi

ఇతను కన్నడ విద్యార్థి।

adi nārāyana gadiyāraM

అది నారాయణ గడియారుం।

āme pēru jalaja

ఆమె పేరు జలజ।

śēkhar evaru?

శేఖర ఎవరు?

idi evari kalaM?

ఇది ఎవరి కలం?

usa tamiḷa vidyārthini.

ఉష తమిళ విద్యార్థిని।

īme pēru sucarita

ఓమి పేరు సుచరిత।

śēkhar ateMdaru.

శేఖర అటెండరు।

UNIT I

Lesson 3

స్నేహితుడి ఇల్లు
स्नेहितुडि इल्लु *snēhituḍi illu*

FRIEND'S HOUSE

పాప : ఇది జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ ఫోటో.

This is a photograph of
Jawaharlal Nehru.

पाप : इदि जवहरलाल नेहरू फोटो।

pāpa : idi javaharlāl nehrū fōṭō

ఈయన తండ్రి పేరు మోతీలాల్.

His father's name is Motilal.

ईयन तंड़ि पेरु मोतीलाल।

īyana taMḍri pēru mōtīlāl.

తల్లి పేరు స్వరూపరాణి.

His mother's name is

तल्लि पेरु स्वरूपराणि।

Swaroopo Rani.

talli pēru svarūparāṇī.

కమల జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ భార్య.

Kamala is Jawaharlal Nehru's
wife.

कमल जवहरलाल नेहरू भार्य।

kamala javaharlāl nehrū bhārya.

An Intensive Course in Telugu

ఇందిర జవహర్‌లాల్‌నెహ్రూ కూతురు.
ఇందిర జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ కుతురు।
iMdira javaharlāl nehrū kūturu.

Indira is Jawaharlal Nehru's
daughter.

ఆమె మోతీలాల్ మనవరాలు.
ఆమె మోతీలాల్ మనవరాలు।
āme mōtilāl manavarālu.

She is Motilal's grand-
daughter.

ఆమె భర్త ఫేరు ఫిరోజ్‌గాంధీ.
ఆమె భర్త ఫేరు ఫిరోజ్‌గాంధీ।
āme bharta pēru firōz gāMdhī.

Her husband's name is Feroz
Gandhi

రాజీవ్ ఇందిరాగాంధీ కొడుకు.
రాజీవ్ ఇందిరాగాంధీ కొడుకు।
rājīv iMdirāgāMdhī koḍuku.

Rajeev is Indira Gandhi's son.

ఆయన నెహ్రూ మనవడు.
ఆయన నెహ్రూ మనవడు।
āyana nehrū manavaḍu.

He is Nehru's grandson.

రామమూర్తి : రా వినోద్! ఇదే నా
స్నేహితుడి ఇల్లు.
రామమూర్తి : రా వినోద్! ఇదే నా స్నేహితుడి
ఇల్లు।

Come, Vinod! This is my friend's
house.

*rāmamūrti : rā vinōd! idē nā
snēhituḍi illu.*

వినోద్ : ఈ పాప ఎవరు? నీ స్నేహితుడి
కూతురా?

Who is this girl? Your friend's
daughter?

వినోద్ : ఓ పాప ఎవరు? నీ స్నేహితుడి కుతురా?
*vinōd : ī pāpa evaru? nī snēhituḍi
kūturā?*

రామ : అవును. కూర్చో!

Yes. Sit!

राम : अवुनु। कूर्चो।

rāma : avunu. kūrco.

విన్నోద్ : పాపా! అది ఏం పుస్తకం?

Pāpā! What is that book?

विनोद् : पापा! अदि एं पुस्तकं?

vinōd : pāpā! adi ēM pustakaM?

పాప : ఇది నా తెలుగు పుస్తకమండీ!

This is my Telugu book, sir! and
that is my English book.

అది ఇంగ్లీషు పుస్తకం.

पाप : इदि ना तेलुगु पुस्तकमंडी!

अदि इंग्लीषु पुस्तकं।

pāpa : idi nā telugu pustakamaMḍī.

adi iMglīṣu pustakaM.

విన్నోద్ : దాని పేరేమిటి?

What is its name?

विनोद् : दानि पेरैमिटि?

vinōd : dāni pērēmiṭi?

పాప : దేని పేరండీ?

Whose name, sir?

पाप : देनि पेरंडी?

pāpa : dēni pēraMḍī?

విన్నోద్ : దీని పేరు.

This one's

विनोद् : दीनि पेरु।

vinōd : dīni pēru.

పాప : తెలుగు పుస్తకం పేరా?

The name of the Telugu book:

దీని పేరు 'జవహర్' అండీ!

It is 'Jawahar' sir!

पाप : तेलुगु पुस्तकं पेरा?

దీని పేరు 'జవహర్' అండీ!

pāpa : telugu pustakaM pērā?

dīni pēru 'javahar' aMḍī!

An Intensive Course in Telugu

వినోద్ : అలాగా! ఇది ఎవరి పుస్తకం?

I see! Whose book is this?

వినోద్ : అలాగా! ఇది ఎవరి పుస్తకం?

vinōd : alāgā! idi evari pustakaM?

పాప : ఇది నా పుస్తకం కాదండీ!

This is not my book, sir! This is my friend's book.

ఇది నా స్నేహితురాలి పుస్తకం.

పాప : ఇది నా పుస్తకం కాదండీ!

ఇది నా స్నేహితురాలి పుస్తకం.

pāpa : idi nā pustakaM kādaMḍī!

idi nā snēhiturāli pustakaM.

వినోద్ : నీ స్నేహితురాలి పేరేమిటి?

What is your friend's name?

వినోద్ : నీ స్నేహితురాలి పేరేమిటి?

vinōd : nī snēhiturāli pērēmiṭi?

పాప : గిరిజ.

Girija.

పాప : గిరిజ.

pāpa : girija.

రామ : రా వినోద్! అతనే నా స్నేహితుడు

Come on, Vinod: He is my friend

రాఘవరావు. అదే అతని గది.

Raghavarao. That is his

రామ : రా వినోద్! అతనే నా స్నేహితుడు

room.

రాఘవరావు. అదే అతని గది.

rāma : rā vinōd! atanē nā snēhituḍu

rāghavarāvu. adē atani gadi.

వినోద్ : నమస్కారమండీ!

Namaskaram, sir!

వినోద్ : నమస్కారమండీ!

vinōd : namaskāramaMḍī!

రాఘవరావు : నమస్కారం. ఈయన
ఎవరు రామ్మూర్తి?

రాఘవరావు : నమస్కారం। ఓయన ఐవరు రామ్మూర్తి?
*rāghavarāvu : namaskāraM. iyana
evaru rāmmūrti?*

రామ : ఇతను తెలుగు విద్యార్థి.
పేరు వినోద్.

రామ : ఇతను తెలుగు విద్యార్థి। పేరు వినోద్?
*rāma : itanu telugu vidyārthi.
pēru vinōd.*

రాఘవ : రాండి! కూర్చోండి.

రాఘవ : రాండి! కూర్చోండి।
rāghava : rāMḍi kūrcōMḍi.

రామ : కూర్చో వినోద్!

రామ : కూర్చో వినోద్!
rāma : kūrcō vinōd!

వినోద్ : వారు ఎవరండీ?

వినోద్ : వారు ఐవరండీ?
vinōd : vāru evaraMḍi?

రామ : వారు రాఘవరావు నాన్నగారు.

వారి పేరు సారథిగారు.

రామ : వారు రాఘవరావు నాన్నగారు। వారి పేరు
సారథిగారు।
*rāma : vāru rāghavarāvu nānnagāru.
vāri pēru sārathigāru.*

Namaskaram. Who is he,
Ramamurti?

He is Telugu student. His
name is Vinod.

Please come and sit.

Sit, Vinod!

Who is he, sir?

He is Raghavarao's father. His
name is Mr. Sarathi.

An Intensive Course in Telugu

ఎనేడ : వీరు?

विनोद : वीरु?

vinōd : vīru?

And, she?

రామ : రాఘవరావు అమ్మగారు.

వీరి పేరు అనసూయగారు.

राम : राघवरावु अम्मगारु।

వీరి పేరు అనసూయగారు।

rāma : rāghavarāvu ammagāru.

vīri pēru anasūyagāru.

Raghavarao's mother. Her name
is Mrs. Anasuya.

సారథి : రాఘవా! ఇతనెవరు?

వెంకట్రావా?

सारथि : राघवा! इतनेवरु? वेकट्रावा?

sārathi : rāghavā! itanevaru?

veMkaṭrāvā?

Raghava! Who is he? Is he
Venkatrao?

రాఘవ : వేంకట్రావు కాదు నాన్నగారూ!

రామ్మూర్తి. శివయ్యగారి కొడుకు.

राघव : वेकट्रावु కాదు नान्नगारु।

రామ్మూర్తి. శివయ్యగారి

కొడుకు।

rāghava : veMkaṭrāvu kādu

nānnagārū! rāmmūrti

śivayyagāri koḍuku.

Father, he is not Venkatrao. He
is Rammurti. Mr. Sivayya's
son.

సారథి : మీ తాతగారి పేరేమిటి బాబూ!

सारथि : मी तातगारि पेरैमिदि बाबू!

sārathi : mī tātagāri pērēmiṭi

bābū!

What is your grandfather's.
name, dear!

రామ : గంగాధరంగారు.

Mr. Gangadharam.

राम : गंगाधरंगारु।

rāma : gaMgādharaMgāru.

సారథి : అలాగా! నువ్వు గంగాధరంగారి
మనవడివా?

I See! Are you. Mr. Ganga-
dharam's. grandson?

సారథి : అలాగా! నువ్వు గంగాధరంగారి మనవడివా?

*sārathi : alāgā! nuvvu gaMgādharaM
-gāri manavaḍivā!*

రామ : అవునండీ!

Yes, sir!

राम : अवुనండి!

rāma : avunaMḍī!

పాప : నేను సారథిగారి మనవరాలిని.

I am Mr. Sarathi's grand-
daughter.

పాప : నేను సారథిగారి మనవరాలిని.

pāpa : nēnu sārathi gāri manavarālini.

DRILLS

a. Response drill

Model (i)

1. రవి తండ్రి పేరేమిటి? (శివయ్య) रवि तंడ్రి पेरैमिदि? (शिवय्य) <i>ravi taMḍri pērēmiṭi? (śivayya)</i>	2. ఆమె మనవడి పేరేమిటి? (సీను) आमे मनवदि पेरैमिदि? (सीनु) <i>āme manavaḍi pērēmiṭi? (sīnu)</i>
రవి తండ్రి పేరు శివయ్య. रवि तंడ్రి पेरु शिवय्य. <i>ravi taMḍri pēru śivayya.</i>	3. ఆయన తాతగారి పేరేమిటి? (రావుగారు) आयन तातगारि पेरैमिदि? (रावुगारु) <i>āyana tātagāri pērēmiṭi? (rāvugāru)</i>
1. సుగుణ తల్లి పేరేమిటి? (సీత) सुगुण तल्लि पेरैमिदि? (सीत) <i>suguna talli pērēmiṭi? (sīta)</i>	4. ఆమె కొడుకు పేరేమిటి? (గిరి) आमे कोडुकु पेरैमिदि? (गिरि) <i>āme koḍuku pērēmiṭi? (giri)</i>

An Intensive Course in Telugu

Model (ii)

నీ స్నేహితుడి పేరేమిటి? (రవి)
 నీ స్నేహితుడి పేరేమిటి? (రవి)
nī snēhituḍi pērēmiṭi? (ravi)

నా స్నేహితుడి పేరు రవి.
 నా స్నేహితుడి పేరు రవి.
nā snēhituḍi pēru ravi.

1. నీ స్నేహితురాలి పేరేమిటి? (విజయ)
 నీ స్నేహితురాలి పేరేమిటి? (విజయ)
nī snēhiturāli pērēmiṭi? (vijaya)
2. వీరి పేరేమిటి? (హరిగారు)
 వీరి పేరేమిటి? (హరిగారు)
vīri pērēmiṭi? (harigāru)
3. వారి పేరేమిటి? (గిరిగారు)
 వారి పేరేమిటి? (గిరిగారు)
vāri pērēmiṭi? (girigāru)
4. నీ స్నేహితుడి పేరేమిటి? (వినోద్)
 నీ స్నేహితుడి పేరేమిటి? (వినోద్)
nī snēhituḍi pērēmiṭi?(vinōd)

Model (iii)

కమల ఎవరి భార్య? (నెహ్రూ)
 కమల ఎవరి భార్య? (నెహ్రూ)
kamala evari bhārya? (nehrū)

కమల నెహ్రూ భార్య.
 కమల నెహ్రూ భార్య.
kamala nehrū bhārya.

1. లత ఎవరి మనవరాలు? (రామయ్య)
 లత ఎవరి మనవరాలు? (రామయ్య)
lata evari manavarālu? (rāmayya)
2. సారథిగారు ఎవరి తండ్రి? (రవి)
 సారథిగారు ఎవరి తండ్రి? (రవి)
sāraṭhigāru evari taṁḍri? (ravi)
3. సుగుణ ఎవరి భార్య? (గోపి)
 సుగుణ ఎవరి భార్య? (గోపి)
suguṇa evari bhārya? (gōpi)
4. సుబ్బారావు ఎవరి మనవడు? (మూర్తి)
 సుబ్బారావు ఎవరి మనవడు? (మూర్తి)
rāvu evari manavaḍu? (Mūrti)

b. Completion drill

Model

సరళ విమల తల్లి.   సరళ విమల తల్లి।   *saraḷa vimala talli.*
 విమల సరళ .....   విమల సరళ .....।   *vimala saraḷa .....*
 విమల సరళ కూతురు.   విమల సరళ కుతురు।   *vimala saraḷa kūturu.*

1. సుశీల రావు కూతురు.   సుశీల రావు కుతురు।   *suśīla rāvu kūturu.*
 రావు సుశీల .....   రావు సుశీల .....।   *rāvu suśīla .....*

2. కమల గోపి భార్య. గోపి కమల	कमल गोपि भार्य। गोपि कमल	<i>kamala gōpi bhārya.</i> <i>gōpi kamala .....</i>
3. నారాయణ రవి తండ్రి. రవి నారాయణ	नारायण रवि तंడ్రి। रवि नारायण	<i>nārāyaṇa ravi taṅḍri.</i> <i>ravi nārāyaṇa .....</i>
4. ఇందిర మోతీలాల్ మనవరాలు. మోతీలాల్ ఇందిర	इंदिर मोतीलाल् मनवरालु। मोतीलाल् इंदिर	<i>iMdira mōtīlāl</i> <i>manavarālu.</i> <i>mōtīlāl iMdira .....</i>

c. Expansion drill

Model (i)	రవి, చెప్పు! రవి, చెప్పి! <i>ravi, ceppu!</i>	రవిగారు, చెప్పండి! రవిగారు చెప్పండి! <i>ravigārū ceppamḍi!</i>

1. సుగుణా, చెప్పు! సుగుణా, చెప్పి! <i>sugunā, ceppu!</i>	2. విజయా, కూర్చో! విజయా, కుర్చో! <i>vijayā, kūrcō!</i>	3. మోహన్, రా! మోహన్, రా! <i>mōhan, rā!</i>

Model (ii)	అతను రవి. అతను రవి! <i>atanu ravi.</i>	అతనే రవి. అతనే రవి! <i>atanē ravi.</i>

1. వారు శర్మగారు. వారు శర్మగారు! <i>vāru śarmagāru.</i>	2. వీరు మాస్టరుగారు. వీరు మాస్టరుగారు! <i>vīru māstarugāru.</i>	3. ఇది నీ గది. ఇది నీ గది! <i>idi nī gadi.</i>

Model (iii)	అతను సుబ్బారావు. అతను సుబ్బారావు! <i>atanu subbārāvu.</i>	అతను సుబ్బారావా? అతను సుబ్బారావా? <i>atanu subbārāvā?</i>

1. వారు మీ నాన్నగారు. వారు మీ నాన్నగారు! <i>vāru mī nānnagāru.</i>	2. ఆమె డాక్టరు. ఆమె డాక్టరు! <i>āme ḍāktaru.</i>	3. ఇది నా స్నేహితురాలి ఇల్లు. ఇది నా స్నేహితురాలి ఇల్లు! <i>idi nā snēhiturāli illu.</i>

d. Transformation drill

Model (i)	అది టామీ. దాని పేరు టామీ.	अदि टामी। दानि पेरु टामी।	<i>adi tāmī.</i> <i>dāni pēru tāmī.</i>
1. ఇది పుస్తీ. ఇది పుస్తీ। <i>idi pussī</i>	2. వారు నారాయణ. వారు నారాయణ। <i>vāru nārāyaṇa.</i>	3. వీరు రామయ్యగారు. వీరు రామయ్యగారు। <i>vīru rāmayyagāru.</i>	

Model (ii)

నా స్నేహితుడు రవి. నా స్నేహితుడి పేరు రవి. <i>nā snēhituḍu ravi.</i> <i>nā snēhituḍi pēru ravi.</i>	నా స్నేహితుడు రవి। నా స్నేహితుడి పేరు రవి। <i>nā snēhituḍu ravi.</i> <i>nā snēhituḍi pēru ravi.</i>	<i>nā snēhituḍu ravi.</i> <i>nā snēhituḍi pēru ravi.</i>
1. నా స్నేహితురాలు సుగుణ నా స్నేహితురాలు సుగుణ। <i>nā snēhiturālu suguṇa</i>	3. వారి మనవడు వినోద్. వారి మనవడు వినోద్. <i>vāri manavaḍu vinōd.</i>	
2. ఆయన మనవరాలు గిరిజ. ఆయన మనవరాలు గిరిజ। <i>āyana manavarālu girija.</i>	4. నీ స్నేహితుడి పేరు రాహుల్. నీ స్నేహితుడి పేరు రాహుల్। <i>nī snēhituḍi pēru rāhul.</i>	

EXERCISES

a. Answer the following questions using the clue words as shown in the models. •

Model (i)	అది ఏం పుస్తకం?(తెలుగు) అది ఏం పుస్తకం? (తెలుగు) <i>adi eM pustakaM? (telugu)</i>	అది తెలుగు పుస్తకం. అది తెలుగు పుస్తకం। <i>adi telugu pustakaM.</i>
1. అది ఏం పేరు? (తెలుగు) అది ఏం పేరు? (తెలుగు) <i>adi eM pēru? (telugu)</i>	3. అది ఏం పుస్తకం? (హిందీ) అది ఏం పుస్తకం? (హిందీ) <i>adi eM pustakaM? (hiMdī)</i>	
2. అది ఏం పుస్తకం? (కన్నడ) అది ఏం పుస్తకం? (కన్నడ) <i>adi eM pustakaM? (kannaḍa)</i>	4. అది పుస్తకం. అది పుస్తకం। <i>adi pustakaM.</i>	

Model (ii) ఇది ఎవరి ఇల్లు?(వారు)
ఇది యెవరి ఇల్లు? (వారు)
idi evari illu? (vāru)

ఇది వారి ఇల్లు.
ఇది వారి ఇల్లు.
idi vāri illu.

1. అది ఎవరి కలం? (నా స్నేహితుడు)
అది యెవరి కలం? (నా స్నేహితుడు)
adi evari kalaM? (nā snēhituḍu)

2. ఇది ఎవరి గది? (తాతగారు)
ఇది యెవరి గది? (తాతగారు)
idi evari gadi (tātagāru)

3. ఇది ఎవరి ఇల్లు? (నీ స్నేహితురాలు)
ఇది యెవరి ఇల్లు? (నీ స్నేహితురాలు)
idi evari illu (nī snēhitarālu)

b. Fill up the blanks with the correct forms of the pronouns/nouns given in parentheses.

Model

_____ (అతను) పేరు రవి.
_____ (అతను) పేరు రవి.
_____ (atanu) pēru ravi.

అతని పేరు రవి.
అతని పేరు రవి.
atani pēru ravi.

1. _____ (ఇది) పేరు బంటు.
_____ (ఇది) పేరు బంటు.
_____ (idi) pēru baMṭu.

4. _____ (అది) పేరు పుస్తీ.
_____ (అది) పేరు పుస్తీ.
_____ (adi) pēru pussī.

2. _____ (ఎది) పేరు టామీ?
_____ (ఎది) పేరు టామీ?
_____ (ēdi) pēru ṭāmī?

5. _____ (వారు) పేరు రామయ్య.
_____ (వారు) పేరు రామయ్య.
_____ (vāru) pēru rāmayya.

3. _____ (వీరు) పేరు విజయ.
_____ (వీరు) పేరు విజయ.
_____ (vīru) pēru vijaya.

6. _____ (ఎవరు) పేరు గిరిజ?
_____ (ఎవరు) పేరు గిరిజ?
_____ (evaru) pēru girija?

c. Answer the following questions based on the text of the lesson.

1. ఇందిర ఎవరి కూతురు?
ఇందిర యెవరి కూతురు?
iMdira evari kūturu?

2. ఇందిర ఎవరి మనవరాలు?
ఇందిర యెవరి మనవరాలు?
iMdira evari manavarālu?

An Intensive Course in Telugu

3. రాజీవ్ ఎవరి మనవడు?

राजीव् ऐवరి मनवडु?

rājīv evari manavaḍu?

4. ఇందిర తల్లి పేరేమిటి?

इंदिर तल्लि पेरేमिటి?

iMdira talli pērēmiṭi?

5. కమల ఎవరి భార్య?

కమల యేవరి భార్య?

kamala evari bhārya?

6. కమల భర్త పేరేమిటి?

కమల భర్త పేరేమిటి?

kamala bharta pērēmiṭi?

d. Answer the following questions అవును అవును *avunu* or కాదు కాదు *kādu*.

1. ఇది కలమా?

इदि कलमा?

idi kalamā?

2. ఈయన డాక్టరా?

ईयन डाक्टरा?

Iyana ḍāḱṭarā?

3. ఇది కాయితమా?

इदि कायितमा?

idi kāyitamā?

4. ఈయన మాష్టరా?

ईयन माष्टरा?

Iyana māṣṭarā?

e. Answer the following questions as shown in the models.

Model (i) ఇది నీ పుస్తకమా?

इदि नी पुस्तकमा?

idi nī pustakamā?

ఇది నా పుస్తకం కాదు.

इदि ना पुस्तकं कादु।

idi nā pustakaM kādu.

1. అది అతని గడియారమా?

अदि अतनि गडियारमा?

adi atani gaḍiyāramā?

3. ఆయన డాక్టరా?

आयन डाक्टरा?

āyana daḱṭara?

2. ఆమె టీచరా?

आमे टीचरा?

āme ṭīcarā?

4. అతను నీ స్నేహితుడా?

अतनु नी स्नेहितुडा?

atanu nī snēhituḍā?

Model (ii) అతను నీ స్నేహితుడా?

अतनु नी स्नेहितुडा?

atanu nī snēhituḍā?

అవును. అతను నా స్నేహితుడు.

अवुनु। अतनु ना स्नेहितुडु।

avunu. atanu nā snēhituḍu.

1. అది నీ పుస్తకమా?

अदि नी पुस्तकमा?

adi nī pustakamā?

2. ఆయన మీ నాన్నగారా?

आयन मी नान्नगारा?

āyana mī nānnagārā?

3. ఇది మీ ఇల్లా?

इदि मी इल्ला?

idi mī illā?

4. ఈయన మీ మాష్టరుగారా?

ईयन मी माष्टरुगारा?

īyana mī māṣṭarugārā?

VOCABULARY

పాపా	पापा	<i>pāpā</i>	child(female), a little girl (an affectionate address term)
ఫోటో	फोटो	<i>ṭōṭō</i>	a photograph
తండ్రి	तांड़ि	<i>taMḍri</i>	Father (reference term)
తల్లి	तल्लि	<i>talli</i>	Mother (reference term)
కూతురు	कूतुरु	<i>kūturu</i>	daughter
మనవరాలు	मनवरालु	<i>manavarālu</i>	grand daughter
భర్త	भर्त	<i>bharta</i>	Husband
కొడుకు	कोड़ुकु	<i>koḍuku</i>	son
భార్య	भार्य	<i>bhārya</i>	wife
రా	रा	<i>rā</i>	come!
స్నేహితుడు	स्नेहितुड़ु	<i>snēhituḍu</i>	friend (male)
ఇల్లు	इल्लु	<i>illu</i>	house
అవును	अवुनु	<i>avunu</i>	Yes
కూర్చి	कूर्चो	<i>kūrcō</i>	sit
ఏం	एम्	<i>ēm</i>	What sort/ kind of (adj.)
ఇంగ్లీషు	इंग्लीषु	<i>inglīṣu</i>	English
దాని	दानि	<i>dāni</i>	its (rem.)
దేని	देनि	<i>dēni</i>	Whose (neut.)
దీని	दीनि	<i>dīni</i>	its (prox.)
అలాగా	अलागा	<i>alāgā!</i>	I see! (interjection)
మనవడు	मनवड़ु	<i>manavaḍu</i>	Grandson

An Intensive Course in Telugu

కాదు	कादु	<i>kādu</i>	no
స్నేహితురాలు	स्नेहितुरालु	<i>snēhiturālu</i>	friend (female)
గది	गदि	<i>gadi</i>	room
వారు	वारु	<i>vāru</i>	he/she (rem. formal)
నాన్న	नान्न	<i>nānna</i>	father
వారి	वारि	<i>vāri</i>	his/her (rem. formal)
వీరు	वीरु	<i>vīru</i>	he/she (prox. formal)
అమ్మ	अम्म	<i>amma</i>	mother
వీరి	वीरि	<i>vīri</i>	his/her (prox. formal)
తాత	तात	<i>tāta</i>	grandfather
బాబు	बाबु	<i>bābu</i>	child (male), a little (an affectionate address term)

GRAMMAR NOTES

3.1. From the sentence patterns used so far in the previous lessons we can conclude that a nounphrase may be a noun, or a pronoun, a pronominal adjective plus noun, or a nominal adjective plus noun.

Noun	బల్ల	बल्ल	<i>balla</i>
Pronoun	అది	अदि	<i>adi</i>

NOUN PHRASE → $\left[\begin{array}{l} \text{Pronominal adjective + Noun నా గది నా గది } nā\ gadi \\ \text{Nominal adjective + Noun లత గది లత గది } lata\ gadi \end{array} \right]$

A further expansion of the NP is also possible as in sentences like :

జవహర్‌లాల్ తండ్రి పేరు మోతీలాల్. *javaharlāl taṁḍri pēru mōṭīlāl.*

जवहरलाल तंड़ि पेरु मोतीलाल्।

ఆమె భర్త పేరు ఫిరోజ్‌గాంధీ.

āme bharta pēru firōjgāndhī.

आमे भर्त पेरु फिरोज गांधी।

The pattern is :

Nominal adjective
or
Pronominal adjective

 + Nominal adjective + Noun

జవహర్‌లాల్	తండ్రి	పేరు	'Jawaharlal's
जवहरलाल्	तांడ్रि	పేరు	father's name'
<i>javaharlāl</i>	<i>taMdrī</i>	<i>pēru</i>	
ఆమె	భర్త	పేరు	'her husband's
आमे	भर्त	పేరు	name'
<i>āme</i>	<i>bharta</i>	<i>pēru</i>	

3.2. In this lesson the third person formal or most honorific epicene singular pronouns వారు వారు *vāru* (remote) and వీరు వీరు *vīru* (proximate) along with their pronominal adjectives (oblique bases) వారి వారి *vāri* and వీరి వీరి *vīri* respectively are introduced. These pronouns are used in very formal situations like platform speeches etc.

3.3. Emphatic marker -ఏ -ए -*ē* is introduced in this lesson.

ఇది + ఏ = ఇదే ఇदि + ए = इदे *idi + ē = idē* 'only this'

(for *sandhi* see 2.12.3.)

3.4. In this lesson the yes/no type questions are introduced. -ఆ -आ -*ā* the interrogative suffix is added to a declarative sentence to form a Yes/no question.

ఆయన డాక్టరు.	आयन डाक्टर।	<i>āyana dākṭaru</i>	'He is a doctor.'
ఆయన డాక్టరా?	आयन डाक्टरा?	<i>āyana dākṭarā?</i>	'Is he a doctor?'
ఆమె కమల.	आमे कमल।	<i>āme kamala.</i>	'She is kamala'
ఆమె కమలా?	आमे कमला?	<i>āme kamalā?</i>	'Is she kamala?'
అది కలం.	अदि कलं।	<i>adi kalam.</i>	'That is a pen.'
అది కలమా?	अदि कलमा?	<i>adi kalamā?</i>	'Is that a pen?'

For the *sandhi* involved in డాక్టరా డాక్టరు+ఆ డాక్టరు+आ

An Intensive Course in Telugu

dāktaru+ā) and కమలా కమలా *kamalā* (కమల+అ కమల+ఆ *kamala+ā*) see 2.11.

The Yes/No type question will have an answer 'Yes' (అవును అవును *avunu*) or 'No' (కాదు కాదు *kādu*).

ఈయన డాక్టరా? 'Is he a doctor?' అవును అవును *avunu* 'Yes'
ఇయన డాక్టరా?
iyana dāktarā?

ఈమె కమలా? 'Is she Kamala?' కాదు కాదు *kādu* 'No'
ఇమి కమలా?
ime kamalā?

You have learnt another type interrogative sentence in lessons 1 and 2 in which an interrogative word such as ఏమిటి *ēmiṭi* 'what', ఏది *ēdi* 'which one' and ఎవరు *evuru* 'who' is used. These interrogative words in Telugu usually begin with ఎ *e* 'which one' or ఏ *ē* 'which one' (ఎవరు *evuru*, ఏది *ēdi* etc). The interrogative word is replaced by an informative word in the reply without involving any change in the word order.

అది ఏమిటి? 'What is that?' అది కుక్క 'That is a dog.'
అది *ēmiṭi?* అది కుక్క।
adi ēmiṭi? *adi kukka.*

అతను ఎవరు? 'Who is he?' అతను రవి. 'He is Ravi.'
అతను *evuru?* అతను రవి।
atanu evuru? *atanu ravi.*

3.5. The oblique bases (possessive forms) of the pronouns అది *adi*, ఇది *idi* and ఏది *ēdi* are దాని *dāni*, దీని *dīni* and దేని *dēni* respectively.

3.6. ఇ *i* is added to the *-lu* ending nouns, -గారు *-gāru* and -డు *-ḍu* ending masculine nouns to use them as oblique bases (possessive forms). As stated earlier the oblique base expresses an adjectival

relationship. Hence, the oblique bases (possessive forms) of the forms can be called nominal adjectives. They are equivalent to its forms in English.

మనవరాలు	<i>manavarālu</i>	మనవరాలి పేరు	<i>manavarāli pēru</i>
మనవరాలు		మనవరాలి పేరు	'granddaughter's name'
రవిగారు	<i>ravigāru</i>	రవిగారి కుర్చీ	<i>ravigāri kurcī</i>
రవిగారు		రవిగారి కుర్చీ	'Mr. Ravi's chair'
స్నేహితుడు	<i>snēhituḍu</i>	స్నేహితుడి ఇల్లు	<i>snēhituḍi illu</i>
స్నేహితుడు		స్నేహితుడి ఇల్లు	'friend's house'

3.6.1. In expressions like

రాఘవరావు నాన్నగారు	'Raghavarao's father'
రాఘవరావు నాన్నగారు।	
<i>rāghavarāvu nānnagāru</i>	
జవహర్‌లాల్‌నెహ్రూ భార్య	'Jawaharlal Nehru's wife'
జవహర్‌లాల్‌ నెహ్రూ భార్య।	
<i>javaharlāl nehrū bhārya</i>	
మోతీలాల్ మనవరాలు	'Motilal's granddaughter'
మోతీలాల్ మనవరాలు।	
<i>mōtīlāl manavarālu</i>	
ఇందిరాగాంధీ కొడుకు	'Indira Gandhi's son'
ఇందిరాగాంధీ కొడుకు	
<i>inMdirāgāMdhī koḍuku</i>	
రవి తండ్రి	'Ravi's father'
రవి తండ్రి	
<i>ravi taMḍri</i>	
సరళ కూతురు	'Sarala's daughter'
సరళ కూతురు	
<i>saraḷa kūturu</i>	

An Intensive Course in Telugu

You should have noticed that the proper nouns such as రాఘవరావు *rāghavarāvu*, మోతీలాల్ *mōtīlāl*, రవి రావి *ravi*, సరళి *saraḷa* etc are used as oblique bases and possessive forms (nominal adjectives) without any change. All the proper nouns in Telugu, except those which do not end in -డు -డై -దు and many other nouns are used as nominal adjectives (oblique bases) without any change.

సుబ్రహ్మణ్యం ఇల్లు सुब्रह्मण्यं ఇల్లు	<i>subrahmanyam illu</i>	'Subrahmanyam's house'
మోహన్ కుర్చీ मोहन कुर्ची	<i>mōhan kurcī</i>	'Mohan's chair'
రామనరసింహం పుస్తకం रामनरसिंहं पुस्तकं	<i>rāmanarasimham pustakaM</i>	'Ramanarasimham's book'

3.7. The first and second person concord markers -ని -ని -ని and -వి -వి 2.6. are added to the oblique bases.

నేను ఎవరిని? नेनु एवरिनि?	<i>nēnu evarini?</i>	'Who am I?'
నువ్వు నా స్నేహితుడివి नुव्वु ना स्नेहितुडिवि।	<i>nuvvu nā snēhituḍivi</i>	'You are my friend.'
నేను రామయ్యగారిమనవరాలిని नेनु रामय्यगारि मनवरालिनि।	<i>nēnu rāmayyagāri manavarālini</i>	'I am Mr. Ramayya's granddaughter.'

3.8. అలాగా! అలాగా! *alāgā!* 'I see!' is an interjection.

3.9. In this lesson some kinship terms are introduced. నాన్న నాన్న *nānna* and అమ్మ అమ్మ *amma* are equivalents to తండ్రి తండ్రి *taMḍri* 'father' and తల్లి తల్లి *talli* 'mother' respectively. నాన్న నాన్న *nānna* and అమ్మ అమ్మ *amma* are generally used in day-to-day life as reference terms and address terms as well. తండ్రి తండ్రి *taMḍri* and తల్లి తల్లి *talli* are used in formal narrations.

3.10. Recall the sentence మీ తాతగారి పేరేమిటి బాబూ? మీ తాతగారి పేరేమిటి బాబూ? *mī tātagāri pērēmiṭi bābū?* 'What is your grandfather's name, dear?'. In this sentence మీ మీ *mī* is not used as an honorific pronominal. Here, it is equivalent to నీ నీ *nī* 'your' the second person non-honorific singular form. In Telugu singular pronominals such as నా నా *nā* and నీ నీ *nī* are not used along with the kinship terms such as తాత తాత *tāta* 'grandfather', నాన్న నాన్న *nānna* 'father', అమ్మ అమ్మ *amma* 'mother' etc. (more details in this regard are available in lesson 5.9).

3.11. ఏం *ē* is an interrogative word, In expressions like ఏం పుస్తకం? *ēṃ puṣṭakaṃ?* ఏం పుస్తకం? *ēṃ* it functions as an interrogative adjective of kind 'What kind/sort of'.

3.12. The imperative forms of long vowel ending bases రా రా *rā* 'come' and కూర్చో కూర్చో *kūrcō* 'sit' are introduced.

రా	రా	<i>rā</i>	'come'
రాండి	రాండి	<i>rāMḍi</i>	'please come'
కూర్చో	కూర్చో	<i>kūrcō</i>	'sit'
కూర్చోండి	కూర్చోండి	<i>kūrcōMḍi</i>	'please sit'

3.13. Notice the following *sandhi* processes.

3.13.1. The initial అ అ *a* of a suffix is dropped when it is added to a base ending in a long vowel.

రా	+	అండి	-	రాండి	'please come.'
రా	+	అండి	-	రాండి	
<i>rā</i>	+	<i>aMḍi</i>	-	<i>rāMḍi</i>	
కూర్చో	+	అండి	-	కూర్చోండి	'Please sit.'
కూర్చో	+	అండి	-	కూర్చోండి	
<i>kūrcō</i>	+	<i>aMḍi</i>	-	<i>kūrcōMḍi</i>	

3.13.2. The combination of the vowels ఇ *i* and అ *a* is pronounced

An Intensive Course in Telugu

as $\bar{a}$ (as in words like *cat, mat, rat, etc.*) and written as ఆ ఆ $\bar{a}$.

		<u>In writing</u>	<u>In pronunciation</u>
మనవడివి+ఆ	<i>manavaḍivi + ā</i>	<i>manavaḍivā?</i>	<i>manavaḍivā?</i>
మనవడివి + ఆ		మనవడివా?	'Are you Grandson?'
గది + ఆ	<i>gadi + ā</i>	<i>gadā?</i>	<i>gadā?</i>
గది + ఆ		గదా?	'Is it a room?'
పిల్లి+ఆ	<i>pilli + ā</i>	<i>pillā?</i>	<i>pillā?</i>
పిల్లి + ఆ		పిల్లా?	'Is it a cat?'

3.14. Notice the use of the elliptical sentences such as:

- (i) వారెవరు? 'Who is he/she?' వారు శర్మగారు. 'He is Mr.Sarma.'
 వారెవరు? వారు శర్మగారు।
vārevaru? vāru śarmagāru.
- వీరు? 'And he/she?' రాఘవరావు అమ్మగారు. 'She is Raghavarao's
 వీరు? రాఘవరావు అమ్మగారు। mother.'
vīru? rāghavarāvu ammagāru.
- (ii) ఇతను తెలుగు విద్యార్థి. 'He is Telugu student.
 ఇతను తెలుగు విద్యార్థి। పేరు వినోద్. His name is Vinod.'
itanu telugu vidyārthi. pēru vinōd.
- (iii) అతను నా స్నేహితుడు రాఘవరావు. 'He is my friend.
 అతను నా స్నేహితుడు రాఘవరావు। Raghavarao.'
atanu nā snēhituḍu rāghavarāvu.

3.15. పాప *pāpa* 'a little girl, female child' and బాబు *bābu* 'a little boy, male child' can be used as affectionate address terms to grown up individuals also by older persons.

పాపా! అది ఏం పుస్తకం? 'What is that book, dear?
 పాపా! అది ఏం పుస్తకం?
pāpā! adi ēM pustakaM?

మీ తాతగారి పేరేమిటి బాబూ! 'What is your grandfather's name, dear?'

मी तातगारि पेरैमिटी बाबू!

mī tātagāri pērēmiṭi bābū!

3.16. Telugu script-3

In the earlier lessons you have learnt the primary symbols of the vowels and consonants in Telugu. In this lesson the desyllabizing marker and consonant vowel combinations are introduced.

3.16.1. Desyllabizing marker or *pollu*.

All the consonant symbols in Telugu contain an inherent అ ఆ *a* and hence they represent syllables. In order to make them pure consonants, i.e., to desyllabize the **☞** is added to the body of the consonant symbol. Notice that most of the consonant symbols have a TICK √ mark which is called *talakaṭṭu* in Telugu. The desyllabizing marker which is called *pollu* in Telugu replaces the *talakaṭṭu*. For the letters which do not have the *talakaṭṭu*, *pollu* is added on the top of the letter on the right hand side.

Letters with *talakaṭṭu* :

క	క	చ	చ	ర	ర	ప	ప	వ	వ
<i>ka</i>	<i>k</i>	<i>ca</i>	<i>c</i>	<i>ra</i>	<i>r</i>	<i>pa</i>	<i>p</i>	<i>va</i>	<i>v</i>
క	క	చ	చ	ర	ర	ప	ప	వ	వ
త	త	ఘ	ఘ	మ	మ	హ	హ		
<i>ta</i>	<i>t</i>	<i>gha</i>	<i>gh</i>	<i>ma</i>	<i>m</i>	<i>ha</i>	<i>h</i>		
త	త	ఘ	ఘ	మ	మ	హ	హ		

An Intensive Course in Telugu

Letters without *talakattu* :

ఖ	ఖ్	జ	జ్	ణ	ణ్	ట	ట్
<i>kha</i>	<i>kh</i>	<i>ja</i>	<i>j</i>	<i>ṇa</i>	<i>ṇ</i>	<i>ṭa</i>	<i>ṭ</i>
ష	ష్	జ	జ్	ణ	ణ్	ట	ట్
బ	బ్	ల	ల్	జ	జ్	ఞ	ఞ్
<i>ba</i>	<i>b</i>	<i>la</i>	<i>l</i>	<i>na</i>	<i>n</i>	<i>ṅa</i>	<i>ṅ</i>
బ	బ్	ల	ల్	క	క	ఖ	ఖ్

Reading the following.

కమల్	పవన్	రంజన్	చంద్
భరత్	జవహర్	రమణ్	అజయ్
పంత్	లండన్	శంకర్	ఆరబ్

3.16.2. Consonant-vowel combination or *gupiMtaM*.

The consonant -vowel combination is called *gupiMtaM* in Telugu. All the vowel symbols except అ ఆ *a* which is inherently present in the consonant symbols, have a secondary symbol. These secondary symbols are added to the consonant symbols to form the *gupiMtaM* of the consonants. The following are the secondary symbols of the vowels.

అ no secondary symbol. It is inherently present in the consonant.

ఆ	—	కా	గా	చా	టా	లా
ఇ	ి	కి	గి	చి	టి	లి
ఈ	ీ	కీ	గీ	చీ	టి	లీ
ఉ	ు	కు	గు	చు	టు	లు
ఊ	ూ	కూ	గూ	చూ	టూ	లూ
ఋ	ృ	కృ	గృ	చృ	టృ	లృ
ౠ	ౡ	కౄ	గౄ	చౄ	టౄ	లౄ
ఎ	ె	కె	గె	చె	టె	లే
ఏ	ే	కే	గే	చే	టే	లే
ఐ	ై	కై	గై	చై	టై	లై

ఒ	క	కా	గా	చా	టా	లా
ఓ	ఖ	కా	గా	చా	టా	లా
ఔ	కా	కా	గా	చా	టా	లా

Reading the following.

లీల	గోవి	విజయ	రవి	తృణం	రాండి
నేను	ఆమె	అతను	అది	మీరు	ఎవరు
కాఫీ	టీ	గృహం	టీచరు	ఎమిటి	వెంటట్
	కృపాకర్	అటెండరు	తాతగారు	నారాయణ	
	ప్యాదయం	రామనరసింహం	మాతృభాష	హైదరాబాదు	

3.16.3. The following is the combinations of all the consonants and vowels.

కా	క	కా	కి	కీ	కు	కూ	కృ	కౄ	కె	కే	కై	కొ	కో	కౌ	కం
ఖా	ఖ	ఖా	ఖి	ఖీ	ఖు	ఖూ	ఖృ	ఖౄ	ఖె	ఖే	ఖై	ఖొ	ఖో	ఖౌ	ఖం
గా	గ	గా	గి	గీ	గు	గూ	గృ	గౄ	గె	గే	గై	గొ	గో	గౌ	గం
ఘా	ఘ	ఘా	ఘి	ఘీ	ఘు	ఘూ	ఘృ	ఘౄ	ఘె	ఘే	ఘై	ఘొ	ఘో	ఘౌ	ఘం
చా	చ	చా	చి	చీ	చు	చూ	చృ	చౄ	చె	చే	చై	చొ	చో	చౌ	చం
ఛా	ఛ	ఛా	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛూ	ఛృ	ఛౄ	ఛె	ఛే	ఛై	ఛొ	ఛో	ఛౌ	ఛం
జా	జ	జా	జి	జీ	జు	జూ	జృ	జౄ	జె	జే	జై	జొ	జో	జౌ	జం
ఝా	ఝ	ఝా	ఝి	ఝీ	ఝు	ఝూ	ఝృ	ఝౄ	ఝె	ఝే	ఝై	ఝొ	ఝో	ఝౌ	ఝం
టా	ట	టా	టి	టీ	టు	టూ	టృ	టౄ	టె	టే	టై	టొ	టో	టౌ	టం
థా	థ	థా	థి	థీ	థు	థూ	థృ	థౄ	థె	థే	థై	థొ	థో	థౌ	థం
డా	డ	డా	డి	డీ	డు	డూ	డృ	డౄ	డె	డే	డై	డొ	డో	డౌ	డం
ణా	ణ	ణా	ణి	ణీ	ణు	ణూ	ణృ	ణౄ	ణె	ణే	ణై	ణొ	ణో	ణౌ	ణం
తా	త	తా	తి	తీ	తు	తూ	తృ	తౄ	తె	తే	తై	తొ	తో	తౌ	తం
థా	థ	థా	థి	థీ	థు	థూ	థృ	థౄ	థె	థే	థై	థొ	థో	థౌ	థం
దా	ద	దా	ది	దీ	దు	దూ	దృ	దౄ	దె	దే	దై	దొ	దో	దౌ	దం

An Intensive Course in Telugu

చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ
చ	ఛ	చ	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛా	ఛ్చ	ఛ్చ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ	ఛ

3.16.4. Certain peculiarities in the consonant-vowel combinations

ఛ	+	ఊ	=	ఛూ
ఛ	+	ఋ	=	ఛృ
ఛ	+	ౠ	=	ఛౄ
ఛ	+	ఊ	=	ఛ
ఛ	+	ఊ	=	ఛ
ఛ	+	ఊ	=	ఛ

ఛ	+	ఊ	=	ఛ
ఛ	+	ఋ	=	ఛ
ఛ	+	ఊ	=	ఛ
ఛ	+	ఋ	=	ఛ
ఛ	+	ఊ	=	ఛ
ఛ	+	ఊ	=	ఛ

య్ + ఈ = యీ
 య్ + ఒ = యొ
 య్ + ఓ = యో
 య్ + ఔ = యౌ
 ళ్ + ఉ = ల్లు
 ళ్ + ఊ = ల్లు
 ళ్ + ఆ = ల్లు
 ళ్ + ఒ = ల్లు
 ళ్ + ఓ = ల్లు
 ళ్ + ఆ = ల్లు
 ళ్ + ఒ = ల్లు

బ్ + ఓ = బ్బ
 బ్ + ఆ = బ్బ
 బ్ + ఊ = బ్బ
 బ్ + ఊ = బ్బ
 బ్ + ఒ = బ్బ
 బ్ + ఓ = బ్బ
 బ్ + ఆ = బ్బ
 బ్ + ఊ = బ్బ
 బ్ + ఆ = బ్బ
 బ్ + ఒ = బ్బ

Read the following:

అహారం	హిందీ	తెలుగు	తమిళం	కేరళ
పేరు	గోపాలరావు	మలయాళం	తమిళనాడు	గౌతం
నీ పేరు ఏమిటి?		నా పేరు రామనరసింహం.		
మీ పేరు ఏమిటి?		నా పేరు వెంకటపతిరాజు.		
అతని పేరేమిటి?		అతని పేరు నారాయణ.		
ఇది కాయితం.		అది గడియారం		
ఇది తలుపు.		ఏది గోడ?		
అతను మోహన్.		ఇతను ముకుందరావు.		
కేశవరావు హరినారాయణ గారి మనవడు.				
ఇందిరాగాంధీ మోతీలాల్ మనవరాలు.				
దేవసహాయంగారు ఫిలిప్పెరాజుగారి కొడుకు.				
ఆమె జవహర్లాల్ కూతురు.				

UNIT I

Lesson 4

మొత్తం ఎన్ని?

मोतं ऐन्नि?

mottaM enni?

HOW MANY IN
TOTAL?

సరళ : విజయా! ఇవి ఏమిటి?

सरळ : विजया! इवि एमिटी?

saraja : vijayā! ivi ēmiṭi?

Vijaya! What are these?

విజయ : ఇవి బల్లలు.

నువ్వు ఈ కుర్చీలో కూర్చో.

विजय : इवि बल्ललु।

నువ్వు ఇ కుర్చీలో కూర్చో.

vijaya : ivi ballalu.

nuvvu i kurcīlō kūrçō.

They are tables/benches.

Sit in this chair.

సరళ : ఇవి ఎన్ని బల్లలు? How many tables/benches
 सरळ : इवि ऐन्नि बल्ललु? are these?
 sarajā : ivi enni ballalu?

విజయ : ఇవి రెండు బల్లలు. These are two tables/benches.
 विजय : इवि रेंदु बल्ललु।
 vijaya : ivi reṁḍu ballalu.

సరళ : ఇవి రెండు బల్లలు. అది ఒక బల్ల. These are two tables. That is
 మొత్తం ఎన్ని బల్లలు? one table. How many tables
 सरळ : इवि रेंदु बल्ललु। अदि ओक बल्ल। are in total?
 मोत्तं ऐन्नि बल्ललु?
 sarajā : ivi reṁḍu ballalu. adi oka
 balla. mottaṁ enni ballalu?

విజయ : మొత్తం మూడు బల్లలు. They are three tables in total.
 विजय : मोत्तं मूडु बल्ललु।
 vijaya : mottaṁ mūḍu ballalu.

సరళ : ఈ బల్లలు ఎక్కడ ఉన్నాయి? Where are these benches?
 सरळ : ई बल्ललु ऐक्काड उन्नायि?
 sarajā : ī ballalu ekkāḍa unnāyi?

విజయ : గదిలో ఉన్నాయి. They are in the room.
 అవి ఎన్ని కుర్చీలు? How many are those chairs?
 विजय : गदिलो उन्नायि। अवि ऐन्नि कुर्चीलु?
 vijaya : gadilō unnāyi?
 avi enni kurcīlu?

An Intensive Course in Telugu

- సరళ : అవి మూడు కుర్చీలు.   They are three chairs?
सरळ : अवि मूड्ड कुर्चीलु।
saraḷa : *avi mūḍḍu kurcīlu.*
- విజయ : ఆ కుర్చీలు ఎక్కడ ఉన్నాయి?   Where are those chairs?
विजय : आ कुर्चीलु ऐकड उन्नాయి।
vijaya : *ā kurcīlu ekkada unnāyi?*
- సరళ : ఆ కుర్చీలు గోడ దగ్గర ఉన్నాయి.   Those chairs are near the wall.
सरळ : आ कुर्चीलु गोड दगगर उन्नాయి।
saraḷa : *ā kurcīlu gōḍa daggara unnāyi.*
- విజయ : అవి ఏమిటి?   What are they?
विजय : अवि एमिटी?
vijaya : *avi ēmiṭi?*
- సరళ : ఏవి?   Which ones?
सरळ : एवि?
saraḷa : *ēvi?*
- విజయ : ఆ కుర్చీలో ఉన్నాయి, చూడు.   look! They are in that chair.
विजय : आ कुर्चीलो उन्नాయి, चूडु।
vijaya : *ā kurcīlō unnāyi. cūḍu.*
- సరళ : అవి కలాలు.   They are pens.
सरळ : अवि कलालु।
saraḷa : *avi kalālu.*
- విజయ : అవి ఎన్ని కలాలు?   How many pens are they?
विजय : अवि ऐन्नि कलालु?
vijaya : *avi enni kalālu?*

An Intensive Course in Telugu

విజయ : అవి ఏమిటి? What are those?
విజయ : అవి ఎమిటి?
vijaya : avi ēmiṭi?

సరళ : అవి పుస్తకాలు. Those are books.
సరళ : అవి పుస్తకాలు।
saraḷa : avi pustakālu.

విజయ : ఆ పుస్తకాలు బల్లమీద ఉన్నాయా? Are those books are on the
విజయ : ఆ పుస్తకాలు బల్ల మీద ఉన్నాయా? table?
*vijaya : ā pustakālu ballamīda
unnāyā?*

సరళ : ఆ పుస్తకాలు అన్నీ బల్లమీద లేవు. All those books are not on the
కొన్ని బల్ల మీద ఉన్నాయి. table. Some are on the table,
కొన్ని బల్ల కింద ఉన్నాయి. and some are under the table.
సరళ : ఆ పుస్తకాలు అన్నీ బల్లమీద లేవు।
కొన్ని బల్ల మీద ఉన్నాయి।
కొన్ని బల్ల కింద ఉన్నాయి।
*saraḷa : ā pustakālu annī balla mīda
lēvu. konni balla mīda unnāyi;
konni balla kiMda unnāyi.*

విజయ : ఆ పుస్తకాలు లెక్క పెట్టు. Count those books.
విజయ : ఆ పుస్తకాలు లెక్క పెట్టె।
vijaya : ā pustakālu lekkapeṭṭu.

సరళ : ఒకటి, రెండు, మూడు, నాలుగు, One, two, three, four, five,
ఐదు, ఆరు, ఏడు, ఎనిమిది, six, seven, eight, nine, ten,
తొమ్మిది, పది, పదకొండు, పన్నెండు, eleven, twelve, thirteen,
పదమూడు, పద్నాలుగు, పదిహేను. fourteen and fifteen. These
ఇవి పదిహేను పుస్తకాలు. are fifteen books.

सरळ : ओकटि, रेंडु, मूडु, नालुगु, ऐदु, आरु,
एडु, ऐनिमिदि, तोम्मिदि, पदि, पदकोडु,
पन्नेडु, पदमूडु, पडनालुगु, पदिहेनु।
इवि पदिहेनु पुस्तकालु।

sarala : *okaṭi, reMḍu, mūḍu, nālugu,aidu,*
āru, ēḍu, enimidi, tommidi, padi,
padakoMḍu, panneMḍu, padamūḍu,
padhnālugu, padihēnu. ivi padihēnu
pustakālu.

విజయ : నీ కలం పుస్తకం మీద ఉందా? Is your pen on the book?

విజయ : నీ కలం పుస్తకం మీద ఉందా?

vijaya : *nī kalaM pustakaM*
mīda uMḍā?

సరళ : నా కలం పుస్తకం మీద లేదు.
పుస్తకం పక్కన ఉంది.

My pen is not on the book.

It is by the side of the book.

सरळ : ना कलं पुस्तकं मीद लेदु।
पुस्तकं पक्कन उंदि।

sarala : *nā kalaM pustakaM mīda*
lēdu. pustakaM pakkana
uMḍi.

విజయ : ఈ పుస్తకాలు ఎన్ని?
ఆ పుస్తకాలు ఎన్ని?

How many are these books?

How many are those books?

విజయ : ఓ పుస్తకాలు ऐन्नि?
आ पుस्तकालु ऐन्नि?

vijaya : *ī pustakālu enni?*
ā pustakālu enni?

An Intensive Course in Telugu

సరళ : ఇవి రెండు; అవి మూడు.

These are two. Those are three.

सरळ : इवि रेंडु; अवि मूडु ।

saraḷa : ivi reMḍu; avi mūḍu.

విజయ : మొత్తం ఎన్ని?

How many are in total?

विजय : मोतं ऐन्नि?

vijaya : mottaM enni?

సరళ : ఐదు.

Five.

सरळ : ऐदु ।

saraḷa : aīdu.

DRILLS

a. Expansion drill

Model (i) ఇవి గోడలు (రెండు) ఇవి గోడలు (రేండ్లు) *ivi gōḍalu. (reMḍu)*
ఇవి రెండు గోడలు ఇవి రేండ్లు గోడలు *ivi reMḍu gōḍalu.*

1. అవి కుక్కలు. (ఎన్ని?) అవి కుక్కలు. (ऐन्नि?) *avi kukkalu (enni?)*
2. ఇవి తలుపులు. (పన్నెండు) ఇవి తలుపులు. (పన్నేండ్లు) *ivi talupulu (panneMḍu)*
3. ఇది పుస్తకం. (ఒక) ఇది పుస్తకం. (ओक) *idi pustakaM. (oka)*

Model (ii) ఇది గడియారం. (ఆరు) ఇవి ఆరు గడియారాలు
ఇది గడియారం. (आरु) ఇవి ఆరు గడియారాలు ।
idi gaḍiyāraM. (āru) ivi āru gaḍiyārālu.

1. అది కాయితం. (తొమ్మిది) అది కాయితం. (तोम्मिदि) *adi kāyitaM (tommidi)*
2. అది కలం. (పది) అది కలం. (पदि) *adi kalaM. (padi)*
3. అది పుస్తకం. (ఎడు) అది పుస్తకం. (एडु) *adi pustakaM. (ēḍu)*

b. Response drill

Model (i) ఇవి ఎన్ని కుర్చీలు? (మూడు) ఇవి మూడు కుర్చీలు.
ఇవి ऐन्ని कुर्चीलु? (మూడు) ఇవి మూడు కుర్చీలు।
ivi enni kurcīlu? (mūḍu) ivi mūḍu kurcīlu.

1. ఇవి ఎన్ని కుక్కలు? (పదకొండు)   ఇవి ఔణ్ని కుక్కలు? (పదకొండు)
ivi enni kukkalu? (padakoMdu)
2. అవి ఎన్ని కాయితాలు? (పదమూడు) అవి ఔణ్ని కాయితాలు? (పదమూడు)
avi enni kāyitālu (padamūdu)
3. ఇవి ఎన్ని కలాలు? (పదిహేను)   ఇవి ఔణ్ని కలాలు? (పదిహేను)
ivi enni kalālu? (padihēnu)

Model (ii)   కుర్చీ ఎక్కడ ఉంది? (గదిలో)   కుర్చీ గదిలో ఉంది.
                    కుర్చీ ఔణ్నికెకడ ఉంది? (గదిలో)   కుర్చీ గదిలో ఉంది.
kurcī ekkāḍa uMdi? (gadiḷō)   kurcī gadiḷō uMdi.

1. పుస్తకాలు ఎక్కడ ఉన్నాయి?   పుస్తకాలు ఔణ్నికెకడ ఉన్నాయి?
pustakālu ekkāḍa unnāyi?
2. కుక్క ఎక్కడ ఉంది? (బల్ల పక్కన) కుక్క ఔణ్నికెకడ ఉంది? (బల్ల పక్కన)
kukka ekkāḍa uMdi? (balla pakkana)
3. బల్ల ఎక్కడ ఉంది? (గోడ దగ్గర) బల్ల ఔణ్నికెకడ ఉంది? (గోడ దగ్గర)
balla ekkāḍa uMdi? (gōḍa daggara)

Model (iii)   అది ఒక కుర్చీ. అవి రెండు కుర్చీలు. మొత్తం ఎన్ని కుర్చీలు?
                    అది ఒక కుర్చీ. అవి రెండు కుర్చీలు. మొత్తం ఎన్ని కుర్చీలు?
adi oka kurcī. avi reMdu kurcīlu. mottaM enni kurcīlu?
                    మొత్తం మూడు కుర్చీలు.   మొత్తం మూడు కుర్చీలు.
mottaM mūḍu kurcīlu.

1. అది ఒక కలం. ఇవి పది కలాలు. మొత్తం ఎన్ని కలాలు?
                    అది ఒక కలం. ఇవి పది కలాలు. మొత్తం ఎన్ని కలాలు?
adi oka kalaM. ivi padi kalālu. mottaM enni kalālu?
2. ఇవి ఐదు కాయితాలు. అవి ఏడు కాయితాలు. మొత్తం ఎన్ని కాయితాలు?
                    ఇవి ఐదు కాయితాలు. అవి ఏడు కాయితాలు. మొత్తం ఎన్ని కాయితాలు?
ivi aiḍu kāyitālu. avi ēḍu kāyitālu. mottaM enni kāyitālu?

An Intensive Course in Telugu

3. ఇవి నాలుగు పెట్టెలు. ఇవి పది పెట్టెలు. మొత్తం ఎన్ని పెట్టెలు?
 ఇవి నాలుగు పెట్టెలు। ఇవి పది పెట్టెలు। మొత్తం ఎన్ని పెట్టెలు?
ivi nālugu peṭṭelu. ivi padi peṭṭelu. mottaM enni peṭṭelu?

Model (iv) అది కుర్చీ. (గోడ పక్కన)   ఆ కుర్చీ గోడ పక్కన ఉంది.
 అది కుర్చీ (గోడ పక్కన)   ఆ కుర్చీ గోడ పక్కన ఉంది।
adi kurcī. (gōḍa pakkana)   ā kurcī gōḍa pakkana uMdi.

1. అది బల్ల. (గోడ దగ్గర)   అది బల్ల। (గోడ దగ్గర)   *adi balla. (gōḍa daggara)*
 2. అది పుస్తకం. (పెట్టెమీద)   అది పుస్తకం। (పెట్టెమీద)   *adi pustakaM.*
(peṭṭemīda)

3. అది కలం. (కాయితం కింద)   అది కలం। (కాయితం కింద)   *adi kalaM.*

(kāyitaM kiMda)

Model (v) అవి కుర్చీలు. (గదిలో)   ఆ కుర్చీలు గదిలో ఉన్నాయి.
 అవి కుర్చీలు। (గదిలో)   ఆ కుర్చీలు గదిలో ఉన్నాయి।
avi kurcīlu (gadilō)   ā kurcīlu gadilō unnāyi.

1. అవి బల్లలు. (గోడ దగ్గర)   అవి బల్లలు। (గోడ దగ్గర)
avi ballalu (gōḍa daggara)
 2. అవి పుస్తకాలు. (బల్ల పక్కన)   అవి పుస్తకాలు। (బల్ల పక్కన)
avi pustakālu. (balla pakkana)
 3. అవి కాయితాలు. (పుస్తకం కింద)   అవి కాయితాలు। (పుస్తకం కింద)
avi kāyitālu. (pustakaM kiMda)

Model (vi) ఇది బల్ల. (గదిలో)   ఈ బల్ల గదిలో ఉంది.
 ఇది బల్ల। (గదిలో)   ఈ బల్ల గదిలో ఉంది।
idi balla. (gadilō)   ī balla gadilō uMdi.

1. ఇది పుస్తకాలు. (పెట్టెమీద)   ఇవి పుస్తకాలు। (పెట్టెమీద)
ivi pustakālu (peṭṭemīda)
 2. ఇది కలం. (కాయితం కింద)   ఇది కలం। (కాయితం కింద)
idi kalaM. (kāyitaM kiMda)

3. ఇవి కుర్చీలు. (గోడ పక్కన) ఇవి కుర్చీలు। (గోడ పక్కన)
ivi kurcīlu (gōḍa pakkana)

Model (vii) ఏది కుర్చీ? (గదిలో) ఏ కుర్చీ గదిలో ఉంది.
 এদি কুর্চী? (গদিলো) এ কুর্চী গদিলো উদি।
ēdi kurcī? (gadilō) *ē kurcī gadilō uMdi?*

1. ఏవి బల్లలు? (గోడ దగ్గర) एवि बल्ललु? (गोड दगगर)
ēvi ballalu? (gōḍa daggara)
2. ఏది పుస్తకం? (గడియారం పక్కన) এদি পুস্তকং? (গড়িয়ারণ পক্ষন)
ēdi pustakaM? (gaḍiyāraM pakkana)
3. ఏవి కాయితాలు? (పుస్తకం కింద) एवि कायितालु? (पुस्तकं किंद)
ēvi kāyitālu? (pustakaM kiMda)

Model (viii) కుర్చీలు ఎక్కడ ఉన్నాయి? (ఆ గదిలో - ఈ గదిలో)
 కుర్చీలు ఎక్కడ ఉన్నాయి? (ఆ గదిలో - ఈ గదిలో)
kurcīlu ekkāḍa unnāyi? (ā gadilō - ī gadilō)
 కొన్ని ఆ గదిలో ఉన్నాయి. కొన్ని ఈ గదిలో ఉన్నాయి.
 কোন্নি আ গদিলো উন্নায়ি। কোন্নি ই গদিলো উন্নায়ি।
konni ā gadilō unnāyi. konni ī gadilō unnāyi.

1. కలాలు ఎక్కడ ఉన్నాయి? (పెట్టెలో - పెట్టెమీద)
 కలాలు ఎక్కడ ఉన్నాయి? (పెట్టెలో - పెట్టెమీద)
kalālu ekkāḍa unnāyi? (petṭelō - petṭe mīda)
2. పుస్తకాలు ఎక్కడ ఉన్నాయి? (బల్లమీద - బల్ల దగ్గర)
 పుస్తకాలు ఎక్కడ ఉన్నాయి? (బల్లమీద - బల్ల దగ్గర)
pustakālu ekkāḍa unnāyi? (balla mīda - balla daggara)

Model (ix) కుర్చీలు ఎక్కడ ఉన్నాయి? (ఆ గదిలో - ఈ గదిలో)
 కుర్చీలు ఎక్కడ ఉన్నాయి? (ఆ గదిలో - ఈ గదిలో)
kurcīlu ekkāḍa unnāyi? (ā gadilō - ī gadilō)

An Intensive Course in Telugu

కొన్ని కుర్చీలు ఆ గదిలో ఉన్నాయి. కొన్ని కుర్చీలు ఈ గదిలో ఉన్నాయి.
కొన్ని కుర్చీలు ఆ గదిలో ఉన్నాయి. కొన్ని కుర్చీలు ఈ గదిలో ఉన్నాయి.
konni kurcīlu ā gadilō unnāyi; konni kurcīlu ī gadilō unnāyi.

1. కలాలు ఎక్కడ ఉన్నాయి? (గడియారం పక్కన - పెట్టె దగ్గర)
कलालु ऐकड उन्नायि? (गडियारं पक्कन - पेठे दग्गर)
kalālu ekkāḍa unnāyi? (gaḍiyāraM pakkana - peṭṭe daggara)
2. పుస్తకాలు ఎక్కడ ఉన్నాయి? (బల్లకింద - బల్లమీద)
पुस्तकालु ऐकड उन्नायि? (बल्लकिंद - बल्लमीद)
pustakālu ekkāḍa unnāyi? (balla kiMda - balla mīda)

c. Transformation drill

- Model (i)** గదిలో కుక్క ఉంది. గదిలో కుక్కలు ఉన్నాయి.
గదిలో కుక్క ఉంది. గదిలో కుక్కలు ఉన్నాయి.
gadilō kukka uMdi. gadilō kukkalu unnāyi.
1. పెట్టెలో ఫోటో ఉంది. పేజీలో ఫోటో ఉంది.
peṭṭelō fōṭō uMdi. peṭṭelō fōṭō uMdi.
  2. బల్ల కింద పుస్తకం ఉంది. బల్ల కింద పుస్తకం ఉంది.
balla kiMda pustakaM uMdi. balla kiMda pustakaM uMdi.
  3. పుస్తకం మీద కలం ఉంది. పుస్తకం మీద కలం ఉంది.
pustakaM mīda kalaM uMdi. pustakaM mīda kalaM uMdi.
- Model (ii)** గదిలో కుక్క ఉంది. గదిలో కుక్క లేదు.
గదిలో కుక్క ఉంది. గదిలో కుక్క లేదు.
gadilō kukka uMdi. gadilō kukka lēdu.
1. పెట్టెలో ఫోటో ఉంది. పేజీలో ఫోటో ఉంది.
peṭṭelō fōṭō uMdi. peṭṭelō fōṭō uMdi.
  2. బల్ల కింద పుస్తకం ఉంది. బల్ల కింద పుస్తకం ఉంది.
balla kiMda pustakaM uMdi. balla kiMda pustakaM uMdi.

3. పుస్తకం పక్కన కలం ఉంది. పుస్తకం పక్కన కలం ఉంది।

pustakaM pakkana kalaM uMdi.

Model (iii) కలాలు పెట్టెలో ఉన్నాయి.

కలాలు పెట్టెలో ఉన్నాయి।

kalālu peṭṭelō unnāyi.

కలాలు పెట్టెలో లేవు.

కలాలు పెట్టెలో లేవు।

kalālu peṭṭelō lēvu.

1. నా పుస్తకాలు బల్ల మీద ఉన్నాయి.

nā pustakālu balla mīda unnāyi.

నా పుస్తకాలు బల్ల మీద ఉన్నాయి।

2. తలుపు దగ్గర రెండు కుక్కలు ఉన్నాయి.

talupu daggara reMḍu kukkalu unnāyi.

తలుపు దగ్గర రెండు కుక్కలు ఉన్నాయి।

3. పెట్టె కింద కాయితాలు ఉన్నాయి.

peṭṭe kiMda kāyitālu unnāyi.

పెట్టె కింద కాయితాలు ఉన్నాయి।

Model (iv) ఇవి ఎన్ని కలాలు?

ఇవి ఎన్ని కలాలు?

ivi enni kalālu?

ఈ కలాలు ఎన్ని?

ఈ కలాలు ఎన్ని?

ī kalālu enni?

1. ఇవి ఎన్ని పుస్తకాలు?

ఇవి ఎన్ని పుస్తకాలు?

ivi enni pustakālu?

2. ఇవి ఎన్ని కుక్కలు?

ఇవి ఎన్ని కుక్కలు?

ivi enni kukkalu?

3. అవి ఎన్ని ఫోటోలు?

అవి ఎన్ని ఫోటోలు?

avi enni fōṭōlu?

Model (v) నువ్వు రెండు కవర్లు తీసుకురా.

నువ్వు రెండు కవర్లు తీసుకురా।

nuvvu reMḍu kavaru tīsukurā.

మీరు రెండు కవర్లు తీసుకురాండి.

మీరు రెండు కవర్లు తీసుకురాండి।

mīru reMḍu kavaru tīsukurāMḍi.

1. నువ్వు ఈ కుర్చీలో కూర్చో.

నువ్వు ఈ కుర్చీలో కూర్చో।

nuvvu ī kurcīlō kūrcō.

3. నువ్వు నీ పేరు చెప్పు.

నువ్వు నీ పేరు చెప్పు।

nuvvu nī pēru ceppu.

2. నువ్వు ఈ కవరు తీసుకో.

నువ్వు ఈ కవరు తీసుకో।

nuvvu ī kavaru tīsukō.

4. ఆ బల్ల మీద చూడు.

ఆ బల్ల మీద చూడు।

ā balla mīda cūḍu.

EXERCISES

a. produce at least 20 sentences from the following table suitably changing the number of the nouns given in the third column.

ఇది	ఇది	ఒక	ఒక	పుస్తకం	పుస్తకం
<i>idi</i>		<i>oka</i>		<i>pustakaM</i>	
అది	అది	రెండు	రెండు	కలం	కలం
<i>adi</i>		<i>reMdu</i>		<i>kalaM</i>	
ఇవి	ఇవి	పదమూడు	పదమూడు	కుర్చీ	కుర్చీ
<i>ivi</i>		<i>padamūdu</i>		<i>kurcī</i>	
అవి	అవి	తొమ్మిది	తొమ్మిది	తలుపు	తలుపు
<i>avi</i>		<i>tommidi</i>		<i>talupu</i>	

b. Write Telugu forms for the following numerals.

07_____ 11_____ 15_____ 8
14_____ 10_____ 3_____ 1

c. Produce at least 16 sentences from the following table.

గడియారం	గడియారం	బల్లమీద	బల్ల మీద	లేదు	లేదు
<i>gadiyāraM</i>		<i>balla mīda</i>		<i>lēdu</i>	
		గదిలో	గదిలో	లేవు	లేవు
		<i>gadilō</i>		<i>lēvu</i>	
కలాలు	కలాలు	పుస్తకం పక్కన	పుస్తకం పక్కన	ఉంది	ఉంది
<i>kalālu</i>		<i>pustakaM pakkana</i>		<i>uMdi</i>	
		బల్ల కింద	బల్ల కింద	ఉన్నాయి	ఉన్నాయి
		<i>balla kiMda</i>		<i>unnāyi</i>	

d. Change the following sentences as shown in the model.

Model నువ్వు రా! నువ్వు రా! *nuvvu rā!*
మీరు రాండి! మీరు రాండి! *mīru rāMḍi!*

1. నువ్వు లెక్కపెట్టు. నువ్వు లెక్కపెట్టె! *nuvvu lekkapeṭṭu.*
2. నువ్వు చూడు. నువ్వు చూడ! *nuvvu cūḍu.*
3. నువ్వు ఆ గదిలో కూర్చో. నువ్వు ఆ గదిలో కూర్చో *nuvvu ā gadilō kūrcō.*
4. నువ్వు నీ పేరు చెప్పు. నువ్వు నీ పేరు చెప్పు! *nuvvu nī pēru ceppu.*

e. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) ఆ పుస్తకాలు బల్ల మీద ఉన్నాయా? (గదిలో)
ఆ పుస్తకాలు బల్ల మీద ఉన్నాయా? (గదిలో)
ā pustakālu balla mīda unnāyā? (gadilō)
ఆ పుస్తకాలు అన్నీ బల్లమీద లేవు. కొన్ని బల్లమీద ఉన్నాయి.
ఆ పుస్తకాలు అన్నీ బల్ల మీద లేవు. కొన్ని బల్ల మీద ఉన్నాయి.
కొన్ని గదిలో ఉన్నాయి.
కొన్ని గదిలో ఉన్నాయి.
ā pustakālu annī balla mīda lēvu.
konni balla mīda unnāyi. konni gadilō unnāyi.

1. ఆ కలాలు పెట్టెలో ఉన్నాయా? (పెట్టె మీద)
ఆ కలాలు పెట్టెలో ఉన్నాయా? (పెట్టె మీద)
ā kalālu peṭṭelō unnāyā? (peṭṭe mīda)
2. ఈ కుర్చీలు గదిలో ఉన్నాయా? (ఆ గోడ దగ్గర)
ఈ కుర్చీలు గదిలో ఉన్నాయా? (ఆ గోడ దగ్గర)
ī kurcīlu gadilō unnāyā? (ā gōḍa daggara)
3. ఈ కాయితాలు పుస్తకం కింద ఉన్నాయా? (పుస్తకం మీద)
ఈ కాయితాలు పుస్తకం కింద ఉన్నాయా? (పుస్తకం మీద)
ī kāyitālu pustakaM kiMda unnāyā? (pustakaM mīda)

Model (ii) నా పుస్తకం ఎక్కడుంది? (బల్ల మీద) బల్లమీద ఉంది; చూడు!
నా పుస్తకం ఎక్కడుంది? (బల్ల మీద) బల్ల మీద ఉంది; చూడు!
nā pustakaM ekkaduMdi? balla mīda uMḍi; cūḍu!
(balla mīda)

An Intensive Course in Telugu

1. అతని కలం ఎక్కడుంది? (పేట్లలో) 3. మా పుస్తకాలు ఎక్కడున్నాయి?
(బల్లమీద)
అతని కలం ఎక్కడుంది? (పేట్లలో) మా పుస్తకాలు ఎక్కడున్నాయి? (బల్ల మీద)
atani kalaM ekkaduMdi? *mā pustakālu ekkaduṅṅāyi?*
(*peṭṭelō*) (*ballamīda*)
2. కుర్చీ ఎక్కడుంది? (గోడ దగ్గర) 4. పేట్లెలు ఎక్కడున్నాయి? (బల్ల కింద)
కుర్చీ ఎక్కడుంది? (గోడ దగ్గర) పేట్లెలు ఎక్కడున్నాయి? (బల్ల మీద)
kurcī ekkaduMdi? (*gōḍa daggara*) *peṭṭelu ekkaduṅṅāyi?*
(*balla kiMda*)

VOCABULARY

మొత్తం	మోత	total	ఎన్ని	ఎన్ని	how many
<i>mottaM</i>			<i>enni</i>		
ఇవి	ఇవి	these (pro.)	ఇంకొక	ఇంకొక	one more
<i>ivi</i>			<i>iMkoka</i>		
ఈ	ఈ	this; these	ఏ	ఏ	which (pro.)
<i>ī</i>		(dem. adj.)	<i>ē</i>		
లో	లో	locative case	ఐదు	ఐదు	five
		marker 'in'			
		(sec 4.5)			
<i>lō</i>			<i>aidu</i>		
రెండు	రెండు	two	అన్నీ	అన్నీ	all of them
<i>reMḍu</i>			<i>anni</i>		
ఒక	ఒక	one (adj.)	లేవు	లేవు	neg. of ఉన్నాయి
<i>oka</i>			<i>lēvu</i>		
మూడు	మూడు	three	కొన్ని	కొన్ని	some of them
<i>mūḍu</i>			<i>konni</i>		(neut.)
ఎక్కడ	ఎక్కడ	where	కింద	కింద	under; below;
<i>ekkaḍa</i>			<i>kiMda</i>		beneath
ఉన్నాయి	ఉన్నాయి	they (neut.)	లెక్కపెట్టు	లెక్కపెట్టు	count (v)

<i>unnāyi</i>		are/were	<i>lekkapeṭṭu</i>		
అవి	अवि	those (pro.)	ఒకటి	ओकटि	one (pro.)
<i>avi</i>			<i>okaṭi</i>		
ఆ	आ	that; those	ఆరు	आरु	six
<i>ā</i>			<i>āru</i>		
దగ్గర	दग्गर	at' near	ఏడు	एडु	seven
<i>daggara</i>			<i>ēḍu</i>		
ఏవి	एवि	which (pl. pro.)	ఎనిమిది	ऐनिमिदि	eight
<i>ēvi</i>			<i>enimidi</i>		
చూడు	चूडु	see! look!	తొమ్మిది	तोम्मिदि	nine
<i>cūḍu</i>			<i>tommidi</i>		
నాలుగు	नालुगु	four	పది	पदि	ten
<i>nālugu</i>			<i>padi</i>		
పెట్టె	पेट्टे	box	పదకొండు	पदकोडु	eleven
<i>peṭṭe</i>			<i>padakoṃḍu</i>		
మీద	मीद	on; upon	పన్నెండు	पन्नेडु	twelve
<i>mīda</i>			<i>panneṃḍu</i>		
పదమూడు	पदमूडु	thirteen	ఉంది	उंदि	it is / was
<i>padamūḍu</i>			<i>uṃdi</i>		
పద్నాలుగు	पदनालुगु	fourteen	లేదు	లేडु	neg. of ఉంది
<i>padhnālugu</i>			<i>lēdu</i>		
పదిహేను	पदिहेनु	fifteen	పక్కన	पक्कन	by the side of
<i>padihēnu</i>			<i>pakkana</i>		

GRAMMAR NOTES

4.1. In this lesson the plural number suffix -లు -*lu* is introduced. The plural suffix is obligatorily added to a noun base to make it plural. Expect a few noun bases which are inherently plural, all the noun bases in Telugu express singularity. In other words, no suffix is required when the noun bases are used in singular number.

An Intensive Course in Telugu

గోడ	గోడ	<i>gōḍa</i>	'wall'
గోడలు	గోడలు	<i>gōḍalu</i>	'walls'
కిటికీ	కిటికీ	<i>kiṭikī</i>	'window'
కిటికీలు	కిటికీలు	<i>kiṭikīlu</i>	'windows'
తలుపు	తలుపు	<i>talupu</i>	'door'
తలుపులు	తలుపులు	<i>talupulu</i>	'doors'
ఫోటో	ఫోటో	<i>fōṭō</i>	'photograph'
ఫోటోలు	ఫోటోలు	<i>fōṭōlu</i>	'photographs'

4.1.1. The plural suffix is obligatory when the noun is preceded by a numeral adjective other than ఒక ఆంక *oka* 'one'

ఒక కుక్క	ఆంక కుక్క	<i>oka kukka.</i>	'one dog.'
రెండు తలుపులు.	రెండు తలుపులు.	<i>reṁḍu talupulu.</i>	'two doors'
మూడు కుర్చీలు.	మూడు కుర్చీలు.	<i>mūḍu kurcīlu.</i>	'three chairs'
నాలుగు కిటికీలు.	నాలుగు కిటికీలు.	<i>nālugu kiṭikīlu.</i>	'four windows'
ఆరు బల్లలు.	ఆరు బల్లలు.	<i>āru ballalu.</i>	'six tables/benches'

4.2. The noun bases ending in అం ఆం *aM* change their final అం ఆం *aM* when the plural suffix -లు -లు *-lu* is added.

కలం + లు → కలాలు 'pens'	పుస్తకం + లు → పుస్తకాలు 'books'
కలం + లు → కలాలు	పుస్తకం + లు → పుస్తకాలు
<i>kalaM + lu → kalālu</i>	<i>pustakaM + lu → pustakālu</i>

4.3. The third person neuter gender forms - both affirmative and negative - of the existential verb meaning 'to exist; to be; to be available' are introduced in this lesson.

ఉంది	ఉంది	<i>uMdi</i>	'It is; It exists'
ఉన్నాయి	ఉన్నాయి	<i>unnāyi</i>	'They (neut.) are; They (neut.) exist' (plural of <i>uMdi</i>)
లేదు	లేదు	<i>lēdu</i>	'It is not (there), it does not exist' (negative of <i>uMdi</i>)

లేవు   లేవు   *lēvu*   'They (neut.) are not (there): they (neut.) do not exist' (negative of *unnāyi* and plural of *lēdu*)

4.4.   The following interrogative words (1.3) are introduced in this lesson.

4.4.1.   ఎక్కడ *ekkaḍa* 'where' is an interrogative place adverb.

కుక్క ఎక్కడ ఉంది?   'Where is the dog?'

కుక్క ఎక్కడ ఉంది?

kukka ekkāḍa uMdi?

4.4.2.   ఎన్ని *enni* 'how many' is an interrogative count neuter pronoun and adjective used in questions to elicit the number of the objects (countable neuter nouns). It can be used as a predicate also. Since it is a neuter pronoun it cannot be used with human nouns.

అవి ఎన్ని కలాలు?   'How many pens are they?'

అవి ఎన్ని కలాలు?

avi enni kalālu?

ఆ కలాలు ఎన్ని?   'How many pens are they?'

ఆ కలాలు ఎన్ని?

ā kalālu enni?

అవి ఎన్ని కుక్కలు?   'How many dogs are they?'

అవి ఎన్ని కుక్కలు?

avi enni kukkalu?

ఆ కుక్కలు ఎన్ని?   'How many dogs are they?'

ఆ కుక్కలు ఎన్ని?

ā kukkalu enni?

4.4.3.   ఏవి *ēvi* 'Which ones' is the neuter interrogative plural pronoun.

The corresponding singular one is ఏది *ēdi* 'which one' (1.3.).

ఏవి నీ కలాలు?   'Which ones are your pens?'

ఏవి నీ కలాలు?

ēvi nī kalālu?

An Intensive Course in Telugu

4.5. The locative case is introduced in this lesson. లో -లో *lō* is the locative case suffix.

కలం పెట్టెలో ఉంది. 'The pen is in the box.'

కలం పెట్టెలో ఉంది.

kalam peṭṭelō uMdi.

నువ్వు ఆ కుర్చీలో కూర్చు. 'Sit in that chair.'

నువ్వు ఆ కుర్చీలో కూర్చు.

nuvvu ā kurcīlō kūrcō.

4.6. The following post-positions are used as locative case markers. Post-positions are word like elements which function as case markers.

మీద మీద *mīda* 'on; upon'

కలం బల్ల మీద ఉంది. 'The pen is on the table.'

కలం బల్ల మీద ఉంది.

kalam balla mīda uMdi.

కింద కింద *kiMda* 'under; beneath, below'

పెట్టె బల్ల కింద ఉంది. 'The pen is beneath the table.'

పెట్టె బల్ల కింద ఉంది.

peṭṭe balla kiMda uMdi.

దగ్గర దగ్గర *daggara* 'at, near'

కుక్క బల్ల దగ్గర ఉంది. 'The dog is at the table.'

కుక్క బల్ల దగ్గర ఉంది.

kukka balla daggara uMdi.

పక్కన పక్కన *pakkana* 'by the side of'

పిల్లి గోడ పక్కన ఉంది. 'The cat is by the side of the wall.'

పిల్లి గోడ పక్కన ఉంది.

pilli gōḍa pakkana uMdi.

4.7. అవి అవి *avi* 'those (ones)' and ఇవి ఇవి *ivi* 'these (ones)' are the third person neuter plural pronouns. The former refers to the remote objects and the latter to the proximate ones. అది అది *adi* 'that (one)' and ఇది ఇది *idi* 'this (one)'

are the corresponding singular pronouns, and ఏవి *ēvi* 'which (ones)' is the corresponding interrogative pronoun.

	3rd per.neut.sg.	3rd per.neut.pl.
Remote	అది అది <i>adi</i> 'that (one)'	అవి అవి <i>avi</i> 'those (ones)'
Proximate	ఇది ఇది <i>idi</i> 'this (one)'	ఇవి ఇవి <i>ivi</i> 'these (ones)'
Interrogative	ఏది <i>ēdi</i> 'which (one)'	ఏవి <i>ēvi</i> 'which (ones)'
	అది గడియారం. 'That is a clock' అది గడియారం।	అవి గడియారాలు 'Those are clocks' అవి గడియారాలు।
	<i>adi gaḍiyāraM. avi gaḍiyārālu</i>	
	ఇది కలం. 'This is a pen' ఇది కలాం।	ఇవి కలాలు. 'These are pens' ఇవి కలాలు।
	<i>idi kalaM.</i>	<i>ivi kalālu.</i>
	ఏది నీ పుస్తకం? ఏది నీ పుస్తకం?	ఏవి నీ పుస్తకాలు? ఏవి నీ పుస్తకాలు?
	<i>ēdi nī pustakaM?</i>	<i>ēvi nī pustakālu?</i>

4.8. ఆ ఆ *ā* 'that/those (ones)' and ఈ ఈ *ī* 'this/these (ones)' are the demonstrative adjectives. The former indicates remote objects and the latter indicates the proximate objects. The corresponding interrogative adjective is ఏ *ē* 'which'. These adjectives do not show any number distinction, as no adjectives in Telugu show any number distinction. (Nor they show gender distinction either.)

ఆ కలం ; ఆ కలాలు.	'that pen' ; 'those pens'
ఆ కలాం ; ఆ కలాలు।	
<i>ā kalaM ; ā kalālu.</i>	
ఈ తలుపు ; ఈ తలుపులు.	'this door' ; 'these doors'
ఈ తలుపు ; ఈ తలుపులు।	
<i>ī talupu ; ī talupulu.</i>	
ఏ కుర్చీ ; ఏ కుర్చీలు.	'which chair' ; 'which chairs'
ఏ కుర్చీ ; ఏ కుర్చీలు।	
<i>ē kurcī ; ē kurcīlu.</i>	

An Intensive Course in Telugu

4.9. Numerals from one to twelve are also introduced in this lesson.

4.10. Notice that there is no change in the form of a numeral whether it is used as a numeral adjective or a numeral pronoun except in the case of the numeral 'one'. In the case of numeral 'one' the numeral adjective is and the numeral pronoun is.

ఒక <i>oka</i>	'One' (num. adj)	ఒక ఇల్లు <i>oka illu</i>	'One house'
ఓక		ఓక ఇల్లు	
ఒకటి <i>okaṭi</i>	'One' (num. pro.)	అది ఒకటి <i>adi okaṭi</i>	'That is one'
ఓకటి		అది ఓకటి	

The numerals other than 'one' can be used as numeral adjectives and numeral pronouns as well, without any change.

రెండు కలాలు.	రెండు కలాలు	<i>reṁḍu kalālu</i>	'Two pens.'
అవి రెండు.	అవి రెండు	<i>avi reṁḍu</i>	'Those are two.'
మూడు కుక్కలు.	మూడు కుక్కలు	<i>mūḍu kukkalu</i>	'Three dogs.'
అవి మూడు.	అవి మూడు	<i>avi mūḍu.</i>	'Those are three.'
పది కుర్చీలు.	పది కుర్చీలు	<i>padi kurcīlu</i>	'Ten chairs.'
అవి పది.	అవి పది	<i>avi padi</i>	'Those are ten.'

4.11. ఏమిటి *ēmiṭi* 'What' can go with singular pronouns and plural pronouns as well.

అది ఏమిటి? <i>adi ēmiṭi?</i>	అవి ఏమిటి? <i>avi ēmiṭi?</i>
అది ఏమిటి?	అవి ఏమిటి?
'What is that?'	'What are they?'

4.12. కొన్ని *kōnni* 'some' is a neuter indefinite count pronoun(4.4.2). This can also be used as an adjective. (ie. neuter indefinite count pronominal adjective.)

కొన్ని బల్ల మీద ఉన్నాయి.	<i>kōnni balla mīda unnāyi.</i>
కొన్ని బల్ల మీద ఉన్నాయి.	'Some are on the table.'
కొన్ని కలాలు పెట్టెలో ఉన్నాయి.	<i>kōnni kalālu peṭṭelo unnāyi.</i>
కొన్ని కలాలు పెట్టెలో ఉన్నాయి.	'Some pens are in the box.'

4.13. అన్నీ అగ్గీ *annī* 'all' is a neuter count pronominal.

పుస్తకాలు అన్నీ బల్ల మీద లేవు. *pustakālu annī balla mīda lēvu.*
 पुस्तकालु अग्गी बल्ल मीद लेवु। 'All the books are not on the table.'

4.14. Notice the use of the elliptical sentences such as:

బల్ల మీద ఇంకొక కలం ఉంది.	<i>balla mīda iMkoka kalaM uMdi.</i>
బల్ల మీద ఇంకొక కలం ఉంది	'There is another pen on the table.'
ఏ బల్ల మీద?	<i>ē balla mīda?</i>
ఎ బల్ల మీద?	'On which table?'
ఈ బల్ల మీద.	<i>ī balla mīda.</i>
ఇ బల్ల మీద.	'On this table.'
నా పుస్తకం బల్ల మీద లేదు.	<i>nā pustakaM balla mīda lēdu;</i>
బల్ల కింద ఉంది.	<i>balla kiMda uMdi.</i>
నా పుస్తకం బల్ల మీద లేదు।	'My book is not on the table;
బల్ల కింద ఉంది।	(It is) beneath the table.'

4.15. Telugu script-4

In this lesson the conjunct consonant symbols are introduced. Conjunct consonants are consonant-consonant combinations. Secondary symbol(s) of the non-initial consonant(s) of a conjunct consonant is/are written beneath the primary symbol of the initial consonant.

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{CONJUNCT} \\ \text{CONSONANT} \\ \text{SYMBOL} \end{array} \right\} \rightarrow \left\{ \begin{array}{l} \text{PRIMARY SYMBOL} \\ \text{OF THE INITIAL} \\ \text{CONSONANT} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{SECONDARY SYMBOL(S)} \\ \text{OF THE SUBSEQUENT} \\ \text{CONSONANT(S)} \end{array} \right\}$$

4.15.1. Secondary symbols of the consonants.

In the following chart the symbols in boxes are the primary symbols and ones that are adjacent are the respective secondary symbols.

క క	ఖ ఖ	గ గ	ఘ ఘ	ఙ ఙ
చ చ	ఛ ఛ	జ జ	ఝ ఝ	ఞ ఞ
ట ట	ఠ ఠ	డ డ	ఢ ఢ	ణ ణ
త త	థ థ	ద ద	ధ ధ	న న
ప ప	ఫ ఫ	బ బ	భ భ	మ మ
య య	ర ర	ల ల	ళ ళ	వ వ
శ శ	ష ష	స స	హ హ	క్ష క్ష

From the above chart it can be seen that some of the secondary symbols are similar in shape to that of the corresponding primary symbols. Some are totally different and some are slightly different. Considering this feature the secondary symbols of the consonants can be divided into three groups, viz. Secondary symbols with no change, total change and slight change.

4.15.1.1. Secondary symbols with no change.

The consonant symbols which do not have *talakattu*. (The tick mark ✓ on the top of the body except ట and ల are also used as the secondary symbols without any change. They are as follows.

ఖ   ఙ   జ   ఞ   ణ   బ

4.15.1.2. Secondary symbols with total change.

క   క   క   త   త
 న   న   న   మ   మ
 య   య   ర   ర
 ల   ల   వ   వ

4.15.1.3. Secondary symbols with slight change.

The consonant symbols which are not included in the above two groups fall into this category. The difference between the primary symbols and the secondary symbols of this category is that the secondary symbols of this category do not have the *talakattu*. That is, the primary symbols of this category can be changed into the secondary symbols by removing their *talakattu*. The primary symbols are in boxes and the ones that are adjacent are the respective secondary symbols.

గ	ఘ	చ	ఛ	ఝ	ట	ఠ
డ	ఢ	ధ	ద	ధ	ప	ఫ
భ	శ	ష	స	హ	ళ	ఱ

An Intensive Course in Telugu

4.15.2. Write the corresponding primary symbols for the following secondary symbols.

ఊ =	ఝ =	బ =
ణ =	ఞ =	భ =
ల =	వి =	భి =
ష =	వి =	టి =
ద =	వ =	ఘ =
ఘ =	న =	ఝ =
న =	వ =	జ =
తి =	ధ =	ఞ =
ధ =	న =	ఞ =
జ =	వ =	వి =
ఞ =	భ =	వ =

UNIT I

Lesson 5

మీరు, మేం, మనం
मीरु, में, मनं
mīru, mēM, manaM

YOU, WE AND WE

రాజు : లీలా! వాళ్లు ఎంతమంది?
राजु : लीला! वाळ्ळु ऐतमंदि?
rāju : līlā! vāḷḷu eMtamaMdi?

Leela! How many are they?

లీల : వాళ్లు ఆరుగురు.
लील : वाळ्ळु आरुगुरु।
līla : vāḷḷu āruguru.

They are six.

రాజు : నేను ఒకణ్ణి. ఈయన ఒకరు
మేం ఎంతమందిమి?

I am one. He is one.
How many are we?

An Intensive Course in Telugu

రాజు : నెను ఆకాణ్ణి। యీన ఆకారు
మే ఁతమందిమి?

rāju : *nēnu okāṇṇi. īyana okaru.*
mēM eMtamaMdimi?

లీల : మీరు ఇద్దరు.

You are two.

లీల : మీరు ఇద్దరు.

līla : *mīru iddaru.*

రాజు : మేం ఇద్దరం. నువ్వు ఒకతెవి.
మనం ఎంత మందిమి?

We are two. You are one.

How many are we?

రాజు : మేం ఇద్దరం. నువ్వు ఒకతెవి.
మనం ఎంత మందిమి?

rāju : *mēM iddaraM. nuvvu okatevi.*
manaM eMta maMdimi?

లీల : మనం ముగ్గురం.

We are three.

లీల : మనం ముగ్గురం.

līla : *manaM mugguraM*

రాజు : ఇతను ఒకడు. ఈమె ఒకతె.
వీళ్లు ఎంత మంది?

He is one, she is one.

How many are they?

రాజు : ఇతను ఒకడు. ఈమె ఒకతె.
వీళ్లు ఎంత మంది?

rāju : *itanu okaḍu. īme okate.*
vīḷlu eMtamaMdi?

లీల : వాళ్లు ఇద్దరు

They are two.

లీల : వాళ్లు ఇద్దరు.

līla : *vāḷlu iddaru.*

Lesson 5

రాజు : వాళ్లు ఇద్దరు; ఆయన ఒకరు.
ఆమె ఒకరు.

They are two. He is one.

She is one. How many are
they in total?

రాజు : వాళ్లు మొత్తం ఎంతమంది?
వాళ్లు మొత్తం ఎంతమంది?
రాజు : వాళ్లు ఇద్దరు. ఆయన ఒకరు.
ఆమె ఒకరు.
రాజు : వాళ్లు మొత్తం ఎంతమంది?
వాళ్లు మొత్తం ఎంతమంది?

rāju : *vāḷlu iddaru; āyana
okaru; āme okaru; vāḷlu
mottaM eMtamaMdi?*

లీల : వాళ్లు నలుగురు. నువ్వు ఒకడివి
మీరు ఎంతమంది?

They are four. You are one

How many are you?

లీల : వాళ్లు నలుగురు. నువ్వు ఒకడివి
మీరు ఎంతమంది?
లీల : వాళ్లు నలుగురు. నువ్వు ఒకడివి
మీరు ఎంతమంది?

līla : *vāḷlu naluguru. nuvvu
okaḍivi. mīru eMtamaMdi?*

రాజు : మేం ఐదుగురం.

We are five.

రాజు : మేం ఐదుగురం.

rāju : *mēM aiduguraM.*

లీల : మీరు ఐదుగురు. వీళ్లు ఇద్దరు.
మీరు మొత్తం ఎంతమంది?

You are five. These are two.

How many are you in total?

లీల : మీరు ఐదుగురు. వీళ్లు ఇద్దరు.
మీరు మొత్తం ఎంతమంది?
లీల : మీరు ఐదుగురు. వీళ్లు ఇద్దరు.
మీరు మొత్తం ఎంతమంది?

līla : *mīru aiduguru. vīḷlu
iddaru. mīru mottaM
eMtamaMdi?*

An Intensive Course in Telugu

- రాజు : మేం ఏడుగురు. we are seven.
 రాజు : మేం ఏడుగురు।
rāju : *mēM ēḍuguraM.*
- లీల : మీరు ఏడుగురు. నేను ఒకతెని. You are seven. I am one.
 మనం మొత్తం ఎనిమిదిమందిమి. We are eight in total.
 లీల : మీరు ఏడుగురు. నేను ఒకతెని।
 మనం మొత్తం ఎనిమిదిమందిమి।
līla : *mīru ēḍuguru. nēnu okateni. manaM mottaM enimidimaMdimi.*
- రాజు : మనం ఎనిమిదిమందిమి. ఈమె We are eight. She is one.
 ఒకరు. మనం మొత్తం We are nine in total.
 తొమ్మిదిమందిమి.
 రాజు : మనం ఎనిమిదిమందిమి. ఈమె ఒకరు।
 మనం మొత్తం తొమ్మిదిమందిమి।
rāju : *manaM enimidimaMdimi. īme okaru. manaM mottaM tommidimaMdimi.*
- గోవిందు : మీరు తొమ్మిదిమంది. నేను ఒకణ్ణి. You are nine. I am one.
 మనం పదిమందిమి. We are ten.
 గోవిందు : మీరు తొమ్మిదిమంది. నేను ఒకణ్ణి।
 మనం పదిమందిమి।
gōviMdu: *mīru tommidimaMdi. nēnu okappi. manaM padimaMdimi.*

పాఠ్యతి : మీరు పదిమంది. వాళ్లు
పదకొండుమంది. వీళ్లు
పన్నెండుమంది. మేం
పదిహేనుమందిమి.

You are ten. Those are eleven
These are twelve. We are fifteen.

పావీతి : మీర పదిమంది. వాణ్ణు పదకొండుమంది.
వీణ్ణు పన్నెండుమంది. మేం పదిహేనుమందిమి.

*pārvathi : mīru padimaMdi. vāḷlu
padakoMḍumaMdi. vīḷlu
panneMḍumaMdi. mēM
padihēnumaMdimi.*

***

***

మాష్టరు : గీతా! నువ్వు ఎవరివి?
మాష్టరు : గీతా! న్నొచ్చు ఐవరివి?
māṣṭaru : gītā! nuvvu evarivi?

Geetha! Who are you?

గీత : నేను విద్యార్థినిని.
గీత : నేను విద్యార్థినిని.
gīta : nēnu vidyārthinini.

I am a student (female).

మాష్టరు : రాము! నువ్వు ఎవరివి?
మాష్టరు : రాము! న్నొచ్చు ఐవరివి?
māṣṭaru : rāmu! nuvvu evarivi?

Ramu! Who are you?

రాము : నేను విద్యార్థిని.
రాము : నేను విద్యార్థిని.
rāmu : nēnu vidyārthinini.

I am a student (male).

మాష్టరు : అతను ఒక విద్యార్థి. ఆమె ఒక
విద్యార్థిని. వాళ్లు ఎంతమంది
విద్యార్థులు?

He is a student. She is a student
How many students are they?

An Intensive Course in Telugu

माष्टरु : अतनु ओक विद्यार्थि। आमे ओक
विद्यार्थिनि। वाळ्ळु ऐतमंदि विद्यार्थुलु?

*māṣṭaru : atanū oka vidyārthi. āme
oka vidyārthini. vāḷḷu
eMtamaMdi vidyārthulu?*

సీత : వాళ్ళు ఇద్దరు విద్యార్థులు. They are two students.
सीत : वाळ्ळु इद्दरु विद्यार्थुलु।
sīta : vāḷḷu iddaru vidyārthulu.

మాష్టరు : రాము! నువ్వు విద్యార్థివి. గీతా! Ramu! You are a student (male).
నువ్వు విద్యార్థినివి. మీరు ఎవరు? Geetha! you are a student
माष्टरु : रामू! नुव्वु विद्यार्थिंवि। गीता! नुव्वु (female). Who are you (pl.)?
विद्यार्थिनिवि। मीरु ऐवरु?
*māṣṭaru : rāmū! nuvvu vidyārthivi.
gītā! nuvvu vidyārthinivi.
mīru evaru?*

గీత, రాము: మేం విద్యార్థులం. We are students.
गीत, रामु : में विद्यार्थुलं।
gīta, rāmu : mēM vidyārthulaM.

మాష్టరు : సీతా! గీతా! మీరు ఎవరు? Seetha! Geetha! Who are you?
माष्टरु : सीता! गीता! मीरु ऐवरु?
māṣṭaru : sītā! gītā! mīru evaru?

సీత, గీత: మేం విద్యార్థినులం. We are students (female)
सीत, गीत: में विद्यार्थिनुलं।
sīta, gīta: mēM vidyārthinulaM.

మాష్టరు : రవీ! రాము! మీరు ఎవరు?

మాటరు : రవీ! రాము! మీరు ఎవరు?

māṣṭaru : ravi! Rāmū! mīru evaru?

Ravi! Ramu! Who are you?

రవి, రాము: మేం విద్యార్థులు

రవి, రాము : మేం విద్యార్థులు.

ravi, rāmu: mēM vidyārthulaM

We are students (male).

మాష్టరు : రవీ! సీతా గీతా ఎవరు?

మాటరు : రవీ! సీతా గీతా ఎవరు?

māṣṭaru : ravi! sītā gītā evaru?

Ravi! Who are Seetha and Geetha?

రవి : వాళ్ళు విద్యార్థినులు.

రవి : వాళ్ళు విద్యార్థినులు.

ravi : vāllu vidyārthinulu

They are students (female)

మాష్టరు : సీతా! రవీ రాము ఎవరు?

మాటరు : సీతా! రవీ రాము ఎవరు?

māṣṭaru : sītā! ravi rāmū evaru?

Seetha! Who are Ravi and Ramu?

సీత : వాళ్ళు విద్యార్థులు.

సీత : వాళ్ళు విద్యార్థులు.

sīta : vāllu vidyārthulu.

They are students (male).

మాష్టరు : రవీ! రాము! మీ మాష్టరుగారు ఎవరు?

మాటరు : రవీ! రాము! మీ మాష్టరుగారు ఎవరు?

māṣṭaru : ravi! rāmū! mī

māṣṭarugāru evaru.

Ravi! Ramu! Who is your teacher?

An Intensive Course in Telugu

రవి, రాము: మీరు మా మాస్టరుగారు.

You are our teacher.

రవి, రాము : మీరు మా మాస్టరుగారు.

ravi, rāmu: mīru mā māṣṭarugāru.

మాస్టరు : సీతా! మీరు ఎవరి విద్యార్థులు?

Seetha! Whose students
are you?

మాస్టరు : సీతా! మీరు ఎవరి విద్యార్థులు?

māṣṭaru : sītā! mīru evari vidyārthulu?

సీత : మేం మీ విద్యార్థులం.

We are your students.

సీత : మేం మీ విద్యార్థులం.

sīta : mēM mī vidyārthuluM.

మాస్టరు : నేను ఎవరిని?

Who am I?

మాస్టరు : నేను ఎవరిని?

māṣṭaru : nēnu evarini?

సీత : మీరు మా మాస్టరుగారు.

You are our teacher.

సీత : మీరు మా మాస్టరుగారు.

sīta : mīru mā māṣṭarugāru.

మాస్టరు : ఈయన ఎవరి మాస్టరు?

Whose teacher is he?

మాస్టరు : ఈయన ఎవరి మాస్టరు?

māṣṭaru : īyana evari māṣṭaru?

సీత : ఆయన కూడా మా మాస్టరుగారే.

He is also our teacher!

సీత : ఆయన కూడా మా మాస్టరుగారే.

sīta : āyana kūḍā mā māṣṭarugārē.

మాస్టరు : మేం ఎవరిమి?

Who are we?

మాస్టరు : మేం ఎవరిమి?

māṣṭaru : mēM evarimi?

సీత : మీరు మా మాస్టర్లు.
 సీత : మీరు మా మాస్టర్లు।
sīta : mīru mā māṣṭarlu.

You are our teachers.

మాస్టరు : ఇది ఎవరి క్లాసు?
 మాస్టరు : ఇది ఎవరి క్లాసు?
māṣṭaru : idi evari klāsu?

Whose class-room is this?

సీత : ఇది వాళ్ల క్లాసు.
 సీత : ఇది వాళ్ల క్లాసు।
sīta : idi vāḷla klāsu.

This is their class-room.

మాస్టరు : వీళ్లు ఎవరు?
 మాస్టరు : వీళ్లు ఎవరు?
māṣṭaru : vīḷlu evaru?

Who are they (prox.)

సీత : వీళ్లు మా స్నేహితులు?
 సీత : వీళ్లు మా స్నేహితులు?
sīta : vīḷlu mā snēhitulu.

They (prox.) are our friends.

మాస్టరు : అది ఎవరి క్లాసు?
 మాస్టరు : అది ఎవరి క్లాసు?
māṣṭaru : adi evari klāsu

Whose class is that?

సీత : అది వీళ్ల క్లాసు.
 సీత : అది వీళ్ల క్లాసు।
sīta : adi vīḷla klāsu.

That is their (prox.) class room.

మాస్టరు : ఇది ఎవరి స్కూలు?
 మాస్టరు : ఇది ఎవరి స్కూలు?
māṣṭaru : idi evari skūlu?

Whose school is this?

An Intensive Course in Telugu

- సీత : ఇది మన స్కూలు. This is our school.
 సీత : ఇది మన స్కూలు।
sīta : *idi mana skūlu.*
- ***
- రవి : నేను ఆంధ్రుణ్ణి. రాము ఆంధ్రుడు. I am an Andhra. Ramu is
 మేం ఎవరిమి? an Andhra. Who are we?
 రవి : నేను ఆంధ్రుణ్ణి। రాము ఆంధ్రుడు।
 మేం ఎవరిమి?
ravi : *nēnu āMdhruṇṇi.*
rāmu āMdhruḍu.
mēM evarimi?
- గోపి : మీరు ఆంధ్రులు. You are Andhras.
 గోపి : మీరు ఆంధ్రులు।
gōpi : *mīru āMdhruḷu.*
- రవి : అవును. నేనూ రాము ఆంధ్రులం. Yes, I and Ramu are Andhras.
 తెలుగు మా మాతృభాష. గోపి! Telugu is our mother-tongue.
 నీ మాతృభాష ఏది? Gopi! What is your mother-
 రవి : అవును. నేను రాము ఆంధ్రులం। తెలుగు tongue.
 మా మాతృభాష. గోపి! నీ మాతృభాష ఏది?
ravi : *avunu. nēnū rāmū āMdhruḷaM.*
telugu mā mātRbhāṣa. gōpi!
nī mātRbhāṣa ēdi?
- గోపి : నా మాతృభాష కన్నడం. My mother-tongue is Kannada.
 గోపి : నా మాతృభాష కన్నడం।
gōpi : *nā mātRbhāṣa kannaḍaM.*

రవి	: నేను భారతీయుణ్ణి. నువ్వు భారతీయుడివి. మీరు భారతీయులు మనం భారతీయులం.	Yes, I am an Indian. You are an Indian. You are Indians. We are Indians.
రవి	: నెన్ఱు భారతీయుణ్ణి. నువ్వు భారతీయిడివి. మీరు భారతీయిలు. మనం భారతీయిలం.	
ravi	: <i>nēnu bhāratīyūṅṅi. nuvvu bhāratīyudivi. mīru bhāratīyulu. manaM bhāratīyulaM.</i>	
గోపి	: కన్నడం, తెలుగు, తమిళం, మలయాళం, ఒరియా, హిందీ మన భాషలే.	Kannada, Telugu, Tamil, Malayalam, Oriya, Hindi are all our languages.
గోపి	: కన్నడం, తెలుగు, తమిళం, మలయాళం, ఒరియా, హిందీ మన భాషలే.	
gōpi	: <i>kannaḍaM, telugu, tamiḷaM, malayāḷaM, oriya, hiMdī mana bhāṣalē.</i>	
రవి	: భారతదేశం మన దేశం.	India is our country.
రవి	: భారతదేశం మన దేశం.	
ravi	: <i>bhāratadēśaM mana dēśaM.</i>	

DRILLS

a. Expansion drill

Model (i)	ఇది క్లాసు. (మన)	इदि क्लासु। (मन)	<i>idi klāsu. (mana)</i>
	ఇది మన క్లాసు.	इदि मन क्लासु।	<i>idi mana klāsu.</i>
1.	ఇది ఇల్లు. (మీ)	इदि इल्लु। (मी)	<i>idi illu. (mī)</i>
2.	ఇవి గడియారాలు. (మా)	इवि गडियारालु। (मा)	<i>ivi gaḍiyārālu. (mā)</i>
3.	అవి పుస్తకాలు. (వాళ్లు)	अवि पुस्तकालु। (वाळ्ळु)	<i>avi pustakālu. (vāḷḷu)</i>

An Intensive Course in Telugu

Model (ii) వాళ్ళు డాక్టర్లు. (ఇద్దరు)
వాణ్ణు డాక్టర్లు. (ఇద్దరు)

vāllu dākṭarlu. (iddaru)

వాళ్ళు ఇద్దరు డాక్టర్లు.
వాణ్ణు ఇద్దరు డాక్టర్లు.

vāllu iddaru dākṭarlu.

1. వీళ్ళు విద్యార్థులు. (ముగ్గురు)
వీణ్ణు విద్యార్థులు. (ముగ్గురు)

vīllu vidyārthulu. (mugguru)

3. మీరు విద్యార్థులు. (పదిమంది)
మీరు విద్యార్థులు. (పదిమంది)

mīru vidyārthulu. (padimaMdi)

2. మనం టీచర్లు. (నలుగురం)
మనం టీచర్లు. (నలుగురం)

manaM tīcarluM. (naluguraM)

b. Response drill

Model (i) ఇవి ఎవరి పుస్తకాలు? (మేం)
ఇవి ఎవరి పుస్తకాలు? (మేం)

ivi evari pustakālu? (mēM)

ఇవి మా పుస్తకాలు.
ఇవి మా పుస్తకాలు.

ivi mā pustakālu.

1. అవి ఎవరి కలాలు? (వాళ్ళు)
అవి ఎవరి కలాలు? (వాణ్ణు)

avi evari kalālu? (vāllu)

3. ఇవి ఎవరి గదులు? (మీరు)
ఇవి ఎవరి గదులు? (మీరు)

ivi evari gadulu? (mīru)

2. ఇది ఎవరి దేశం? (మనం)
ఇది ఎవరి దేశం? (మనం)

idi evari dēśaM (manaM)

Model (ii) మీరు ఎవరు? (విద్యార్థులు)
మీరు ఎవరు? (విద్యార్థులు)

mīru evaru? (vidyārthulu)

మేం విద్యార్థులు.
మేం విద్యార్థులు.

mēM vidyārthulaM

1. మీరు ఎవరు? (డాక్టర్లు)
మీరు ఎవరు? (డాక్టర్లు)

mīru evaru? (dākṭarlu)

3. మీరు ఎవరు? (టీచర్లు)
మీరు ఎవరు? (టీచర్లు)

mīru evaru? (tīcarlu)

2. మీరు ఎవరు? (భారతీయులు)
మీరు ఎవరు? (భారతీయులు)

mīru evaru? (bhāratīyulu)

Model (iii) మీరు ఎంతమంది? (రెండు)   మీం ఇద్దరం.
 మీరు ఔతమంది? (రెండు)   మే ఇద్దరం.
mīru eMtamaMdi? (reMḍu)   *mēM iddaraM*

1. మీరు ఎంతమంది? (మూడు)   3. మీరు ఎంతమంది? (నాలుగు)
 మీరు ఔతమంది? (మూడు)   మీరు ఔతమంది? (నాలుగు).
mīru eMtamaMdi? (mūḍu)   *mīru eMtamaMdi? (nālugu)*

2. మీరు ఎంతమంది? (ఐదు)
 మీరు ఔతమంది? (ఐదు)
miru eMtamaMdi? (aidu)

Model (iv) మనం ఎంతమందిమి? (ఆరు)   మనం ఆరుగురం.
 మనం ఔతమందిమి? (ఆరు)   మనం ఆరుగురం.
manaM eMtamaMdimi? (āru)   *manaM āruguraM.*

1. మనం ఎంతమందిమి? (ఏడు)   3. మనం ఎంతమందిమి? (రెండు)
 మనం ఔతమందిమి? (ఏడు)   మనం ఔతమందిమి? (రెండు)
manaM eMtamaMdimi? (ēḍu)   *manaM eMtamaMdimi?(reMḍu)*

2. మనం ఎంతమందిమి? (ఐదు)
 మనం ఔతమందిమి? (ఐదు)
manaM eMtamaMdimi? (aidu)

Model (v) వాళ్లు ఎంతమంది? (ఎనిమిది)   వాళ్లు ఎనిమిది మంది.
 వాళ్లు ఔతమంది? (ఎనిమిది)   వాళ్లు ఎనిమిది మంది.
vāllu eMtamaMdi? (enimidi)   *vāllu enimidimaMdi.*

1. వీళ్లు ఎంతమంది? (తొమ్మిది)   3. వీళ్లు ఎంతమంది? (పది)
 వీళ్లు ఔతమంది? (తొమ్మిది)   వీళ్లు ఔతమంది? (పది)
vīllu eMtamaMdi? (tommidi)   *vīllu eMtamaMdi? (padi)*

2. వాళ్లు ఎంతమంది? (పదకొండు)
 వాళ్లు ఔతమంది? (పదకొండు)
vāllu eMtamaMdi? (padakoMḍu)

Model (vi) నువ్వు ఎవరివి? (అంధ్రుడు)   నేను అంధ్రుణ్ణి.
 నువ్వు ఎవరివి? (అంధ్రుడు)   నేను అంధ్రుణ్ణి.
nuvvu evarivi? (āMdhruḍu)   *nēnu āMdhruṇṇi.*

An Intensive Course in Telugu

1. నువ్వు ఎవరివి? (స్నేహితుడు)   3. నువ్వు ఎవరివి? (భారతీయుడు)
 న్నవ్వు ఔవరివి? (స్నేహితుడు)   న్నవ్వు ఔవరివి? (భారతీయుడు)
nuvvu evarivi? (snēhituḍu)   *nuvvu evarivi? (bhāratīyuḍu)*
2. నువ్వు ఎవరివి? (రాముడు)
 న్నవ్వు ఔవరివి? (రాముడు)
nuvvu evarivi? (rāmuḍu)

Model (vii) వాళ్లు ఎంతమంది విద్యార్థులు? (ఇద్దరు)
 వాణ్ణు ఔతమంది విఘాఠ్యులు? (ఇద్దరు)
vāllu eMtamaMdi vidyārthulu? (iddaru)

1. వాళ్లు ఎంతమంది డాక్టర్లు? (ముగ్గురు)
 వాణ్ణు ఔతమంది డాక్టర్లు? (ముగ్గురు)
vīllu eMtamaMdi ḍāḱṭarlu? (mugguru)
2. వాళ్లు ఎంతమంది స్నేహితులు? (నలుగురు)
 వాణ్ణు ఔతమంది స్నేహితులు? (నలుగురు)
vāllu eMtamaMdi snēhitulu? (naluguru)
3. వాళ్లు ఎంతమంది డీచర్లు? (ఐదుగురు)
 వాణ్ణు ఔతమంది డీచర్లు? (ఐదుగురు)
vāllu eMtamaMdi ṭīcarlu? (aiduguru)

c. Transformation drill

Model (i) అది గది.   ఆది గది.   *adi gadi.*
 అవి గదులు.   ఆవి గదులు.   *avi gadulu.*

1. అతను విఘాఠ్యుడు.   అతను విఘాఠ్యుడు.   *atanu vidyārthi.*
2. ఆమె విఘాఠ్యిని.   ఆమె విఘాఠ్యిని.   *āme vidyārthini.*
3. ఇది పిల్లి.   ఇది పిల్లి.   *idi pilli.*

Model (ii) నువ్వు ఆంధ్రుడివి.   న్నవ్వు ఆంధ్రుడివి.   *nuvvu āMdhruḍivi.*
 మీరు ఆంధ్రులు.   మీరు ఆంధ్రులు.   *mīru āMdhruḷu.*

1. నువ్వు భారతీయుడివి.   న్నవ్వు భారతీయుడివి.   *nuvvu bhāratīyuḍivi.*
2. నువ్వు నా స్నేహితుడివి.   న్నవ్వు నా స్నేహితుడివి.   *nuvvu nā snēhituḍivi.*
3. నువ్వు రామయ్య మనవడివి.   న్నవ్వు రామయ్య మనవడివి.   *nuvvu rāmayya manavaḍivi.*

Model (iii) ఇది నీ గది.	इदि नी गदि।	<i>idi nī gadi.</i>
ఇది మీ గది.	इदि मी गदि।	<i>idi mī gadi.</i>
1. ఇది అతని పుస్తకం.	इदि अतनि पुस्तकं।	<i>idi atani pustakam.</i>
2. అది ఇతని గడియారం.	अदि इतनि गडियारं।	<i>adi itani gaḍiyāraM.</i>
3. అది నా పెట్టె.	अदि ना पेट्टे।	<i>adi nā peṭṭe.</i>

Model (iv) ఆయన విద్యార్థి.	आयन विद्यार्थि।	<i>āyana vidyārthi.</i>
వాళ్ళు విద్యార్థులు.	वाळ्ळु विद्यार्थुलु।	<i>vāllu vidyārthulu.</i>
1. ఆమె టీచరు.	आमे टीचरु।	<i>āme ṭīcaru.</i>
2. అతను డాక్టరు.	अतनु डाक्टरु।	<i>atanu ḍāktaru.</i>
3. ఈయన మాస్టరు.	ईयन माष्टरु।	<i>Iyana māṣṭaru.</i>

EXERCISES

a. Fill in the blanks with suitable numeral pronouns.

1. అతను ఒకడు. నువ్వు ఒకడివి. మీరు _____
అతను ఒకడు. నువ్వు ఒకడివి. మీరు _____
atanu okaḍu. nuvvu okaḍivi. mīru _____
2. మీరు ముగ్గురు. మేం నలుగురం. మనం _____
మీరు ముగ్గురు. మేం నలుగురం. మనం _____
mīru mugguru. mēM naluguraM. manaM _____
3. నువ్వు ఒకడివి. మేం ఐదుగురం. మనం _____
నువ్వు ఒకడివి. మేం ఐదుగురం. మనం _____
nuvvu okaḍivi. mēM aiduguraM. manaM _____
4. వాళ్లు నలుగురు. మనం నలుగురం. మనం మొత్తం _____
వాళ్లు నలుగురు. మనం నలుగురం. మనం మొత్తం _____
vāllu naluguru. manaM naluguraM. manaM mottaM _____

b. Fill up the blanks with *మేం* *mēM* or *మనం* *manaM*.

1. నువ్వు విద్యార్థివి. నేను విద్యార్థిని. _____ విద్యార్థులం.
నువ్వు విద్యార్థివి. నేను విద్యార్థిని. _____ విద్యార్థులం.
nuvvu vidyārthivi. nēnu vidyārthini. _____ vidyārthulaM.

An Intensive Course in Telugu

2. నేను మాష్టర్ని. నువ్వు మాష్టరువి. ఆయన మాష్టరు. _____ మాష్టర్లం.
 నేను మాష్టర్ని | నువ్వు మాష్టరువి | ఆయన మాష్టరు | _____ మాష్టర్లం |
nēnu māṣṭarni. nuvvu māṣṭaruvi. āyana māṣṭaru. _____ māṣṭarlaM.
3. ఆయన డాక్టరు. నేను డాక్టర్ని. _____ డాక్టర్లం.
 ఆయన డాక్టరు | నేను డాక్టర్ని | _____ డాక్టర్లం |
āyana ḍāktaru. nēnu ḍāktarni. _____ ḍāktarlaM.
4. మీరు విద్యార్థులు. నేను విద్యార్థిని. _____ విద్యార్థులం.
 మీరు విద్యార్థులు | నేను విద్యార్థిని | _____ విద్యార్థులం |
mīru vidyārthulu. nēnu vidyārthini. _____ vidyārthulaM.
5. మీరు ఇద్దరు. మేం నలుగురం. _____ ఆరుగురం.
 మీరు ఇద్దరు | మేం నలుగురం | _____ ఆరుగురం |
mīru iddaru. mēM naluguraM. _____ āruguraM.
6. నేను ఒకణ్ణి. వాళ్లు ఇద్దరు. _____ ఎంతమందిమి?
 నేను ఒకణ్ణి | వాళ్లు ఇద్దరు | _____ ఎంతమందిమి?
nēnu okaṇṇi. vāḷlu iddaru. _____ eMtamaMdimi?

c. Fill in the blanks with the correct forms of the pronouns given in the parentheses.

అది _____ పుస్తకం. (నేను)	అది నా పుస్తకం.
అది _____ పుస్తకం. (నేను)	అది నా పుస్తకం.
<i>adi _____ pustakaM. (nēnu)</i>	<i>adi nā pustakaM.</i>
1. ఇది _____ గడియారం. (మీరు)	3. ఇది _____ క్లాసు. (మేం)
ఇది _____ గడియారం. (మీరు)	ఇది _____ క్లాసు. (మేం)
<i>idi _____ gaḍiyāraM. (mīru)</i>	<i>idi _____ klāsu. (mēM)</i>
2. అది _____ స్కూలు. (వాళ్లు)	4. ఇది _____ దేశం. (మనం)
అది _____ స్కూలు. (వాళ్లు)	ఇది _____ దేశం. (మనం)
<i>adi _____ skūlu. (vāḷlu)</i>	<i>idi _____ dēśaM. (manaM)</i>

d. Fill in the blanks with ఒకడు ఒకడొ *okaḍu* or ఒకతె ఒకతె *okate* or ఒకటి ఒకటి *okaṭi* or ఒకరు ఒకరు *okaru*.

1. రవి _____.

రవి _____।

ravi _____.

3. కలం _____.

కలం _____।

kalaM _____.

2. ఆయన _____.

ఆయన _____।

āyana _____.

4. పాప _____.

పాప _____।

pāpa _____.

e. Fill in the blanks with ఒకడు ఒకడొ *okaḍu* or ఒకరు ఒకరు *okaru* with appropriate concord.

1. నువ్వు _____.

నువ్వు _____।

nuvvu _____.

3. ఆయన _____.

ఆయన _____।

āyana _____.

2. నేను _____.

నేను _____।

nēnu _____.

4. మీరు _____.

మీరు _____।

mīru _____.

f. Produce at least 16 sentences from the following table make the changes wherever necessary.

నేను	నేను	<i>nēnu</i>	ఒకతె	ఒకతె	<i>okate</i>
నువ్వు	నువ్వు	<i>nuvvu</i>	ఒకడు	ఒకడొ	<i>okaḍu</i>
మీరు	మీరు	<i>mīru</i>	ఒకరు	ఒకరు	<i>okaru</i>
మేం	మేం	<i>mēM</i>	ఇద్దరు	ఇద్దరు	<i>iddaru</i>
మనం	మనం	<i>manaM</i>	ముగ్గురు	ముగ్గురు	<i>mugguru</i>
వాళ్ళు	వాళ్ళు	<i>vāḷḷu</i>	నలుగురు	నలుగురు	<i>naluguru</i>
వీళ్ళు	వీళ్ళు	<i>vīḷḷu</i>	ఐదుగురు	ఐదుగురు	<i>aiduguru</i>

VOCABULARY

వాళ్లు <i>vāllu</i>	వాణ్ణు <i>vāṅṅu</i>	they (hum. rem.)	ఎంతమంది <i>eMtamaMdi</i>	ऐतमंदि <i>ētamandi</i>	how many (hum.)
-గురు <i>-guru</i>	-గురు <i>-guru</i>	a human marker	ఒకడు <i>okaḍu</i>	ओकडु <i>okadu</i>	one (masc. non-hon.)
మేం <i>mēM</i>	మేం <i>mēM</i>	we (excl.)	ఇద్దరు <i>iddaru</i>	इदरु <i>idaru</i>	two (hum.)
ఒకతె <i>okate</i>	ఒకతె <i>okate</i>	One (fem. non-hon.)	మనం <i>manaM</i>	मनं <i>manam</i>	We (incl.)
ముగ్గురు <i>mugguru</i>	ముగ్గురు <i>mugguru</i>	three (hum.)	వీళ్లు <i>vīllu</i>	वीळ्णु <i>vīṅṅu</i>	they (hum. prox.)
నలుగురు <i>naluguru</i>	నలుగురు <i>naluguru</i>	four (hum.)	దేశం <i>dēśam</i>	देशं <i>dēśam</i>	country
-మంది <i>-maMdi</i>	-మంది <i>-maMdi</i>	a human marker	మా <i>mā</i>	मा <i>mā</i>	our (excl.)
క్లాసు <i>klāsu</i>	క్లాసు <i>klāsu</i>	class-room	వాళ్లు <i>vālla</i>	वाळ्णु <i>vāṅṅu</i>	their (hum.rem.)
వీళ్లు <i>vīlla</i>	వీళ్లు <i>vīlla</i>	their (hum.prox.)	స్కూలు <i>skūlu</i>	स्कूलु <i>skūlu</i>	school
మన <i>mana</i>	మన <i>mana</i>	our (incl.)	ఆంధ్రుడు <i>āMdhruḍu</i>	आंध्रुडु <i>āndhruḍu</i>	an Andhra (masc.)
మాతృభాష <i>mātRbhāṣa</i>	మాతృభాష <i>mātRbhāṣa</i>	mother- tongue	కన్నడం <i>kannaḍaM</i>	कन्नडं <i>kannadaM</i>	kannada (n.)
భారతీయుడు <i>bhāratīyuḍu</i>	భారతీయుడు <i>bhāratīyuḍu</i>	Indian (masc.)	తమిళం <i>tamiḷaM</i>	तमिळं <i>tamiḷam</i>	Tamil (n.)
మళయాళం <i>malayāḷaM</i>	మళయాళం <i>malayāḷaM</i>	Malayalam (n.)	ఒరియా <i>oriyā</i>	ओरिया <i>oriyā</i>	Oriya
భాష <i>bhāṣa</i>	భాష <i>bhāṣa</i>	language	భారతదేశం <i>bhāratadēśaM</i>	भारतदेशं <i>bhāratadēśam</i>	India
			దేశం <i>dēśaM</i>	देशं <i>dēśam</i>	country

GRAMMAR NOTES

5.1. In this lesson the following plural pronouns alongwith their oblique bases are introduced.

5.1.1. మేం మే *mēM* 'we (excl.)' is the first person exclusive plural pronoun. The meaning of this pronoun is 'we excluding the listener(s)'. Hence it is called the exclusive pronoun. The oblique base of this pronoun is మా మా *mā* 'our (excl.)'.

రవీ! మేం ఆంధ్రులం.

'Ravi! We are Andhras.'

स्वी! में आंध्रुलं।

ravī! mēM āMdhruḷaM.

తెలుగు మా మాతృభాష.

'Telugu is our mother-tongue'

तेलुगु मा मातृभाष।

telugu mā māṭRbhāṣa.

In the above sentences it is understood that Ravi (the listener of these sentences is not an andhra, and Telugu is not his mother-tongue.

5.1.2. మనం మన *manaM* 'We (incl.)' is the first person inclusive pronoun. The meaning of this pronoun is 'We including the listener(s)'. Hence it is called the inclusive pronoun. The oblique base of this pronoun is మన మన *mana* 'our (incl.)'.

రవీ! మనం భారతీయులం.

'Ravi! We are indians.'

स्वी! मं भारतीयुलं।

ravī! manaM bhāratīyulaM.

ఇది మన దేశం.

'This is our country.'

इदि मं देशं।

idi mana dēśaM.

In the above sentences it is understood that Ravi (the listener of these sentences) is also an Indian, and the country also belongs to him.

5.1.3. మీరు మీరు *mīru* 'You hon.sg. & pl.' (2.2.) is used in this lesson as the second person plural pronoun. In lesson 2 its use as the second person honorific singular pronoun was shown. The oblique base of this pronoun, as shown in 2.2. is మీ మీ *mī* 'Your (pl.)'.

An Intensive Course in Telugu

5.1.4. వాళ్లు వాణ్ణు *vāllu* 'they (hum. rem.)/those people' and వీళ్లు వీణ్ణు *vīllu* 'they (hum. Prox.)/these people' are the third person human plural pronouns common for human masculine and human feminine genders. వాళ్లు వాణ్ణు *vāllu* is the third person remote human epicene plural pronoun. వీళ్లు వీణ్ణు *vīllu* is the third person proximate human epicene plural pronoun.

వాళ్లు విద్యార్థులు. 'They (rem.) are students.'

వాణ్ణు విద్యార్థులు।

vāllu vidyārthulu.

వీళ్లు డాక్టర్లు. 'They (Prox.) are doctors.'

వీణ్ణు డాక్టర్లు।

vīllu dāktarlu.

5.1.4.1. వాళ్ల వాణ్ణు *vālla* 'their (hum.rem.)' and వీళ్ల వీణ్ణు *vīlla* 'their (hum. prox.)' are the oblique bases of వాళ్లు వాణ్ణు *vāllu* and వీళ్లు వీణ్ణు *vīllu* respectively.

అవి వాళ్ల పుస్తకాలు. 'They are their (hum.rem.) books.'

అవి వాణ్ణు పుస్తకాలు।

avi vālla pustakālu.

అది వీళ్ల స్కూలు. 'That is their (hum.prox.) school.'

అది వీణ్ణు స్కూలు।

adi vīlla skūlu.

5.2. ఎంతమంది ఔతమంది *eMtamaMdi* 'how many (hum.)' is the interrogative count human pronoun and adjective used in questions to elicit the number of the persons in a group.

వాళ్లు ఎంతమంది? 'How many are they?'

వాణ్ణు ఔతమంది?

vāllu eMtamaMdi?

వాళ్లు ఎంతమంది డాక్టర్లు? 'How many doctors are they?'

వాణ్ణు ఔతమంది డాక్టర్లు?

vāllu eMtamaMdi dāktarlu?

The corresponding interrogative count neuter pronoun adjective is ఎన్ని ఔత్తి *enni* 'how many (neut.)' (4.4.2.)

అవి ఎన్ని కలాలు? 'how many pens are they?'

अवि ऐन्नि कलालु?

avi enni kalālu?

వాళ్లు ఎంతమంది విద్యార్థులు? 'How many students are they?'

वाळ्ळु ऐतमंदि विद्यार्थुलु?

vāḷḷu eMtamaMdi vidyārthulu?

5.3. In this lesson the human numerals (numerals referring to human nouns) are introduced. (For corresponding neuter numerals are 4.10.)

ఒకడు	ओकडु	<i>okaḍu</i>	'one person (masc.)'
ఒకతె	ओकते	<i>okate</i>	'one person (fem.)'
ఒకరు	ओकरु	<i>okaru</i>	'one person (epi.)'
ఇద్దరు	इदरु	<i>iddaru</i>	'two persons'
ముగ్గురు	मुग्गुरु	<i>mugguru</i>	'three persons'
నలుగురు	नलुगुरु	<i>naluguru</i>	'four persons'
ఐదుగురు	ऐदुगुरु	<i>aiduguru</i>	'five persons'
ఆరుగురు	आरुगुरु	<i>āruguru</i>	'six persons'
ఏడుగురు	एडुगुरु	<i>ēḍuguru</i>	'seven persons'
ఎనిమిదిమంది	ऐनिमिदिमंदि	<i>enimidimaMdi</i>	'eight persons'
తొమ్మిదిమంది	तोम्मिदिमंदि	<i>tommidimaMdi</i>	'nine persons'
పదిమంది	पदिमंदि	<i>padimaMdi</i>	'ten persons'
పదకొండుమంది	पदकोडुमंदि	<i>padakoMḍumaMdi</i>	'eleven persons'
పన్నెండుమంది	पन्नेडुमंदि	<i>panneMḍumaMdi</i>	'twelve persons'
పదహేనుమంది	पदिहेनुमंदि	<i>padihēnumaMdi</i>	'fifteen persons'

and so on.

5.3.1. Notice that -గురు -గुरु -*guru* is added to numerals from 'three' to 'seven' and -మంది -మంది -*maMdi* is added to numerals from 'eight' onwards. These are the human markers added to the numerals to change them into human numerals.

An Intensive Course in Telugu

5.3.2. Human numerals 'one' shows a gender distinction.

ఒకడు ఆకడ్రు *okaḍu* 'one person' is human masculine numeral.

ఒకతె ఆకతె *okate* 'one person' is human feminine numeral.

ఒకరు ఆకరు *okaru* 'one person' is human epicene numeral.

(common for masculine and feminine genders)

5.3.2.1. ఒకడు ఆకడ్రు *okaḍu* and ఒకతె ఆకతె *okate* are non-honorific and ఒకరు ఆకరు *okaru* is honorific.

అతను ఒకడు.

'He is one.'

అతను ఆకడ్రు।

atanu okaḍu.

ఆమె ఒకతె.

'She is one.'

ఆమె ఆకతె।

āme okate.

ఆయన/ఆమె ఒకరు.

'He/She is one.'

ఆయన/ఆమె ఆకరు।

āyana/āme okaru.

5.4. Human numerals introduced in 5.3. are pronouns. They can be used as predicates also. All these pronouns except those referring to 'one' (i.e. ఒకడు ఆకడ్రు *okaḍu*, ఒకతె ఆకతె *okate* and ఒకరు ఆకరు *okaru*) can be used as adjectives as well. ఒక ఆక *oka* is the corresponding numeral adjective referring to human nouns also.

ఒక విద్యార్థి.

'one male student'

ఆక విద్యార్థి।

oka vidyārthi.

ఒక విద్యార్థిని.

'one female student'

ఆక విద్యార్థిని।

oka vidyārthini.

ఒక డాక్టరు.

'one doctor (male & female)'

ఆక డాక్టరు।

oka dākṭaru.

ఇద్దరు విద్యార్థులు. 'two students'

ఇద్దరు విద్యార్థులు.

iddaru vidyārthulu.

మూగ్గురు విద్యార్థులు. 'three students' and so on.

మూగ్గురు విద్యార్థులు.

mugguru vidyārthulu.

5.5. Recall the concord between subject NP and predicate NP in the verbless sentences (2.6). Concord is marked in the predicate NP only when the subject NP is first person singular or plural, and second person inferior singular pronoun. No concord is marked for the second person honorific singular / plural pronoun. The concord for first person plural pronouns (both exclusive *mēM* and inclusive *manaM*) is marked in the predicate *అం/మి* *అం/మి* *aM/mi* NP *మి* *mi* occurs after *ఇ* *i* ending bases (predicates) and *అం* *aM* occurs after the other bases (predicates).

మేం/మనం ఎంతమంది-మి. 'How many are we?'

మేం/మనం ఎంతమంది-మి.

mēM/manaM eMtamaMdi-mi?

మేం/మనం పదిమంది-మి. 'We are ten.'

మేం/మనం పదిమంది-మి.

mēM/manaM padimaMdi-mi.

మేం/మనం ఎవరి-మి. 'Who are we?'

మేం/మనం ఎవరి-మి?

mēM/manaM evari-mi?*

(* Concord is added to oblique bases. c.f.3.7. The oblique base of *ఎవరు* *ఎవరు* *evaru* is *ఎవరి* *evari* c.f.2.12.2.)

మేం/మనం డాక్టర్లు. 'We are doctors.'

మేం/మనం డాక్టర్లు.

mēM/manaM dākṭarl-aM.*

(* *dākṭarl-aM* for *sandhi* c.f.2.12.2.)

An Intensive Course in Telugu

మీరు విద్యార్థులు. 'You are students.'
 మీరు విద్యార్థులు।
mīru vidyārthulu (no concord).

5.5.1. Concord chart.

<i>Subject</i>	<i>Noun phrase</i>	<i>predicate noun phrase+concord</i>
నేను	<i>nēnu</i>	విద్యార్థి + ని <i>vidyārthi + ni</i>
నేను		విద్యార్థి + ని
మేం	<i>mēM</i>	విద్యార్థులు + అం <i>vidyārthulu + aM</i>
మేం		విద్యార్థులు + అం
		పదిమంది + మి <i>padimaMdi + mi</i>
		పదిమంది + మి
మనం	<i>manaM</i>	విద్యార్థులు + అం <i>vidyārthulu + aM</i>
మనం		విద్యార్థులు + అం
		పదిమంది + మి <i>padimaMdi + mi</i>
		పదిమంది + మి
నువ్వు	<i>nuvvu</i>	విద్యార్థి + వి <i>vidyārthi + vi</i>
నువ్వు		విద్యార్థి + వి

5.6. Co-ordinative constructions like రవీరాము రవీరాము *ravī rāmū* 'Ravi and Ramu' are introduced in this lesson. Telugu does not, normally, use a conjunction like 'and' in such co-ordinative constructions. Instead, the final syllables of the constituents participating in the coordinative construction are pronounced with extended length. Thus the final short vowels of the constituents become long in writing. In other words, extended length of the final syllables of the constituents of a co-ordinative construction functions as the conjunction 'and'.

రవి - రాము *ravi - rāmu* రవీరాము *ravī rāmū* 'Ravi and Ramu'
 రవి - రాము రవీరాము
 నేను - రవి *nēnu - ravi* నేనూ రవీ *nēnū ravi* 'I and Ravi'
 నేను - రవి నేనూ రవీ

5.7. The plural suffix -లు -లు *-lu* triggers the following changes in the noun base.

5.7.1. The ఇ ి *i* ending noun bases change their final ఇ ి *i* to ఉ డ *u* before the plural suffix -లు -లు -*lu*.

గది + లు	→	గదులు	'rooms'
గాది + లు	→	గాదులు	
<i>gadi + lu</i>	→	<i>gadulu</i>	
పిల్లి + లు	→	పిల్లులు	'cats'
పిల్లి + లు	→	పిల్లులు	
<i>pilli + lu</i>	→	<i>pillulu</i>	

5.7.2. The masculine nouns ending in ఉ క్ష *du* which are borrowed from Sanskrit drop their final ఉ క్ష *du* before the plural suffix -లు -లు -*lu*.

స్నేహితుడు + లు	→	స్నేహితులు	'friends'
స్నేహితుడు + లు	→	స్నేహితులు	
<i>snēhituḍu + lu</i>	→	<i>snēhitulu</i>	

5.8. Notice the following *sandhi* processes:

5.8.1. The final short vowel of a word or a base is dropped when it is preceded by a single (nongeminated) consonant ఱ్ ర *r* and followed by a suffix or a post-position beginning with న్ న *n* or ల్ ల *l*.

డాక్టరు + ని	→	డాక్టర్ని	
డాక్టరు + ని	→	డాక్టర్ని	
<i>dāktaru + ni</i>	→	<i>dāktarni</i>	(2.12.1.)
డాక్టరు + లు	→	డాక్టర్లు	'doctors'
డాక్టరు + లు	→	డాక్టర్లు	
<i>dāktaru + lu</i>	→	<i>dāktarlu</i>	

5.8.2. The final syllable డి డి *di* of a word or base along with the initial న్ న *n* of a suffix/post-position will together change to ణ్ ణ్ *nn*.

నేను ఒకణ్ణి	నేను ఒకణ్ణి	'I am one'
<i>nēnu okanni</i>	<i>okaḍu + ni</i>	

Here ని ని *ni* is the first person concord marker and it is added to an oblique base (3.7.). The oblique base of ఒకడు ఒకడు *okaḍu* is ఒకడి ఒకడి *okaḍi* (cf. 3.6.).

An Intensive Course in Telugu

5.9. In 3.10. we have seen that మీ మీ *mī* 'your (pl)' stands for నీ నీ *nī* 'your (sg.)' in expressions like మీ తాతగారు మీ తాతగారు *mī tātagāru* 'your grandfather'. In Telugu the possessive relationship is viewed at in two ways: collective possession and exclusive possession. The relationship with nouns such as ఇల్లు ఇల్లు *illu* 'house', స్కూలు స్కూలు *skūlu* 'school', అమ్మ అమ్మ *amma* 'mother' నాన్న నాన్న *nānna* 'father', తాత తాత *tāta* 'grandfather' etc. is collective one, in the sense that it (the relationship) is also shared by others. For example, a house belongs not only to an individual but also to the other inmates, ie. the other members of the family. A person is the father not only to an individual but also to his other sons and daughters. In Telugu singular pronominal adjectives are not used to express possessive relationship with the nouns of collective possession. Only plural pronominal adjectives are used in singular sense also. Kinship terms other than భార్య భార్య *bhārya* 'wife', భర్త భర్త *bharta* 'husband', కొడుకు కొడుకు *koḍuku* 'son' and కూతురు కూతురు *kūturu* 'daughter', and nouns like house, village, institutions such as school, college etc., fixed property etc., are the nouns of collective possession.

మా ఇల్లు	మా ఇల్లు	<i>mā illu</i>	'my/our house'
మీ స్కూలు	మీ స్కూలు	<i>mī skūlu</i>	'Your (sg. & pl.) school'
మా నాన్న	మా నాన్న	<i>mā nānna</i>	'my/our father'
వాళ్ల అమ్మ	వాణ్ణ అమ్మ	<i>vālla amma</i>	'his/her/their mother'

singular pronominal adjectives, however, are also used with the nouns of collective possession to express legal right and emotional attachment of an individual.

నా ఇల్లు	నా ఇల్లు	<i>nā illu</i>	'my house' (legal right)
నా దేశం	నా దేశం	<i>nā dēśaM</i>	'My country' (emotional attachment)

5.10. ఎవరు ఐవరు *evaru* 'who' (1.3.,1.3.1) the interrogative human pronoun is both singular and plural.

ఆయన ఎవరు?	ఆయన ఐవరు?	<i>āyana evaru?</i>	'Who is he?'
వాళ్లు ఎవరు?	వాణ్ణ ఐవరు?	<i>vāllu evaru?</i>	'Who are they?'

5.11. Telugu script-5

So far you have learnt all the primary and secondary symbols of the vowels and consonants in Telugu. In this lesson, conjunct consonant and vowel combination is introduced. In a conjunct consonant + vowel combination the vowel is pronounced after the final consonant of the conjunct consonant.

*p-r-a**l-l-i**s-t-r-ī*

As you have already seen in 4.12. in writing a conjunct consonant symbol the primary symbol is used to write the initial consonant and the secondary symbol(s) of the subsequent consonant(s) is/are written beneath the initial consonant. Since only the primary symbols of the consonants can take the vowel symbols (the secondary are written with the initial consonant of the conjunct consonant though it (the vowel) is pronounced with the final consonant (of the conjunct consonant)).

PRONUNCIATION

SCRIPT

dri

Primary symbol of *d* + secondary symbol of *i* and secondary symbol of *r* below.

ktā

pri-symbol of *k* + sec. symbol of *ā* and sec-symbol of *t* below.

sva

pri-symbol of *s* which contains an inherent *a* and secondary symbol of *v* below.

strī

Primary symbol of *s* + secondary symbol of *ī* and secondary symbols of *t* and *r* below in that order.

trya

Primary symbol of *t* which contains an inherent *a* and secondary symbols of *r* and *y* below in that order.

From the above conjunct consonant symbols, it can be seen that;

An Intensive Course in Telugu

- (i) the vowel is written with the first consonant (though it is pronounced with the last consonant),
- (ii) if *a* is the vowel the primary symbol of the initial consonant is enough since it has an inherent *a*, and
- (iii) the secondary symbols of the subsequent consonants are written below the primary symbol of the initial consonant + vowel combination.

5.11.1. Recognize and learn the following conjunct consonant + vowel combinations:

క్య	త్రీ	స్వ	వ్య	న్మ	గ్ర	శ్రీ	ష్ట	వ్యో
ద్య	ర్థి	స్కా	ట్టు	ల్లు	ప్ప	త్మ	క్ర	ద్య
ద్రో	మ్రొ	క్క	క్కు	క్త	స్కూ	ర్పి	వ్రూ	స్సి

5.11.2. There is an exception to what is said in writing the conjunct consonant + vowel combination.

ppu is written with the secondary symbol of the vowel *u* added to the secondary symbol of the second consonant, which is as follows:

$$\text{ప్పు} \quad \text{పు} + \text{ప} = \text{ప్పు}$$

5.11.3. Read the following

కుర్చీ	పిల్లి	కుక్క	స్కూలు	క్లాసు
పుస్తకం	నాన్నగారు	నెవ్రూ	ఇల్లు	స్నేహితుడు
విద్యార్థి	బల్ల	నమస్కారం	కూర్చోండి	చెప్పండి
తండ్రి	మాష్టరు	ఏమయ్యా!	నువ్వెవరివి?	ఇంగ్లీషు
ప్రిన్సిపాలు	వెంకట్రావు	శివయ్య	భార్య	పుస్తకం
సుబ్బారావు	ఎక్కడ	దగ్గర	లెక్కపెట్టు	ఎన్ని
తొమ్మిది	పన్నెండు	మొత్తం	పెట్టె	పక్కన
ఉన్నాయి	ఆంధ్రుడు	ఆంధ్రుణ్ణి	మనవణ్ణి	భారతీయుణ్ణి
ఇద్దరు	ముగ్గురు	వాళ్ళు	వీళ్ళు	చెప్పు
కన్నడం	శర్మ	నువ్వు		

5.11.4. శ్చ combination can also to be written as శ్చ
 వాళ్ళు or వాళ్లు   వీళ్ళు or వీళ్లు

REVIEW 1

Lesson 6

పోస్టాఫీసు ఎక్కడ?
पोस्टाफीसु ऐकड?
pōstāffisu ekkāḍa?

WHERE IS THE
POST OFFICE?

గోపి : రా, సుబ్బారావు! కూర్చో.
गोपि : रा, सुब्बारावु! कूर्चो।
gōpi : rā subbārāvu! kūrcō.

Come on, Subbarao! sit.

సుబ్బారావు : నీ దగ్గర కన్యాశుల్కం ఉందా?
सुब्बारावु : नी दग्गर कन्याशुल्कं उंदा?
*subbārāvu: nī daggara kanyāśulkaM
uMdā?*

Do you have kanyasulkam
with you?

An Intensive Course in Telugu

- గోపి : ఉంది. ఆ బల్లమీద ఉంది, చూడు. Yes I have. It is there on
 గోపి : డి. ఆ బల్ల మీద డి, చూడు. the table, Look.
gōpi : *uMdi. ā balla mīda uMdi, cūḍu.*
- సుబ్బా : ఇది కన్యాశుల్కం కాదు, గోపి! This is not Kanyasulkam, సుబ్బా
 గోపి : ఇది కన్యాశుల్కం కాదు, గోపి! Gopi!
subbā : *idi kanyāśulkaM kādu, gōpī!*
- గోపి : ఆ అలమరలో చూడు; See in that cup-board.
 గడియారం పక్కన. Next to the time-piece.
 గోపి : ఆ అలమరలో చూడు; గడియారం పక్కన.
gōpi : *ā alamaralō cūḍū;*
gaḍiyāraM pakkana
- సుబ్బా : ఇది కన్యాశుల్కమే. This is Kanyasulkam.
 గోపి : ఇది కన్యాశుల్కమే.
subbā : *idi kanyāśulkamē.*
- గోపి : తీసుకో. Take it.
 గోపి : తీసుకో.
gōpi : *tīsuko.*
- సుబ్బా : ఇది ఎవరి పుస్తకం? Whose book is this?
 గోపి : ఇది ఎవరి పుస్తకం?
subbā : *idi evari pustakaM?*
- గోపి : నా స్నేహితుడి పుస్తకం. My friend's book.
 గోపి : నా స్నేహితుడి పుస్తకం.
gōpi : *nā snēhituḍi pustakaM.*

సుబ్బా : ఎవరి పుస్తకం? ప్రసాద్ పుస్తకమా? Whose book? Is it Prasad's
 సుబ్బా : ఔవరి పుస్తకం? ప్రసాద్ పుస్తకమా? book?
 subbbā : *evari pustakaM? prasād*
pustakamā?

గోపి : ప్రసాద్ పుస్తకం కాదు. రవి పుస్తకం. Not Prasad's book. It is Ravi's
 గోపి : ప్రసాద్ పుస్తకం కాదు. రవి పుస్తకం. book.
 gōpi : *prasād pustakaM kādu. ravi*
pustakaM.

సుబ్బా : అలాగా! వీరు ఎవరు? I see! who is this
 సుబ్బా : అలాగా! వీరు ఎవరు? gentleman?
 subbbā : *alāgā! vīru evaru?*

గోపి : మా నాన్నగారు. My father.
 గోపి : మా నాన్నగారు.
 gōpi : *mā nānnagāru.*

సుబ్బా : నమస్కారమండీ! Namaskaram, sir!
 సుబ్బా : నమస్కారమండీ!
 subbbā : *namaskāramaMḍī!*

రామయ్య : నీ పేరేమిటి బాబూ! What is your name, dear!
 రామయ్య : నీ పేరేమిటి బాబూ!
 rāmayya : *nī pēremiṭi bābū!*

సుబ్బా : నా పేరు సుబ్బారావండీ! మా My name is Subbarao, Sir!
 నాన్నగారి పేరు విశ్వనాథంగారు. My father's name is
 సుబ్బా : నా పేరు సుబ్బారావండీ! మా నాన్నగారి Mr. Viswanatham
 పేరు విశ్వనాథంగారు.
 subbbā : *nā pēru subbārāvaMḍī!*
mā nānnagāri pēru viśvanāthaMgāru.

An Intensive Course in Telugu

- రామయ్య : అలాగా! మీరు ఎంతమంది
అన్నదమ్ములు? I see! How many brothers
are you?
- రామయ్య : అలాగా! మీరు ఔతమంది అన్నదమ్ములు?
*rāmayya : alāgā! mīru eMtamaMdi
annadammulu?*
- సుబ్బా : మేం ముగ్గురమండీ! మా అన్నయ్యా, We are three, sir! My elder
నేనూ, మా తమ్ముడూ. brother, myself and my
య్యుణ్ణా : మే ముగ్గురమండీ! మా అన్నయ్యా, నేన్న, younger brother.
మా తమ్ముడూ
*subbā : mēM mugguramaMdi! mā
annayyā, nēnū, mā tammudū.*
- రామయ్య : మీ అన్నయ్య పేరేమిటి? What is your elder brother's
రామయ్య : మీ అన్నయ్య పేరేమిటి? name?
rāmayya : mī annayya pērēmiṭi?
- సుబ్బా : వెంకటేశ్వర్లు. Venkateswarlu.
య్యుణ్ణా : వెంకటేశ్వర్లు!
subbā : venkaṭēśvarlu.
- రామయ్య : మీ తమ్ముడి పేరు? And your younger brother's
రామయ్య : మీ తమ్ముడి పేరు? name?
rāmayya : mī tammudī pēru?
- సుబ్బా : గోవిందు. Govind.
య్యుణ్ణా : గోవిందు.
subbā : gōviMdu.
- రామయ్య : గోపి! పోస్టాఫీసు ఎక్కడుంది? Gopi! Where is the
రామయ్య : గోపి! పోస్టాఫీసు ఎక్కడుంది? post-office?
rāmayya : gōpī! pōṣṭāfīsu ekkaḍuMdi?

గోపి	: బస్టాండు దగ్గరుంది నాన్నగారు!	It is near Bus-stand father!
गोपि	: बस्टांडु दग्गरुदि नान्नगारु!	
<i>gōpi</i>	: <i>baṣṭāMḍu daggaruMdi nānnagārū!</i>	
రామయ్య	: రెండు కవర్లు తీసుకురా.	Bring two envelopes.
रामय्य	: రెడ్డు కవర్లు తీసుకురా.	
<i>rāmayya</i>	: <i>reMḍu kavaru tīsukurā.</i>	
సుబ్బా	: కవర్లు నా దగ్గరున్నాయి. తీసుకోండి.	I have envelopes with me.
सुब्बा	: కవర్లు నా దగ్గరున్నాయి. తీసుకోండి.	Please take them.
<i>subbā</i>	: <i>kavaru nā daggara unnāyi, tīsukōMḍi.</i>	

VOCABULARY

పోస్టాఫీసు	Post-office	కన్యాశుల్కం	(A Telugu 'kanyāśulkam'
पोस्टाफिसु		कन्याशुल्कं	play written by Gurajāḍa
<i>pōṣṭāfisu</i>		<i>kanyāśulkam</i>	Apparao)
అలమర	cup-board	తీసుకో	take
अलमर		తీసుకో	
<i>alamara</i>		<i>tīsukō</i>	
అన్నదమ్ములు	brothers	అన్నయ్య	elder brother
अन्नदम्मुलु		అన్నయ్య	
<i>annadammulu</i>		<i>annayya</i>	
తమ్ముడు	Younger brother	బస్టాండు	Bus-stand
तम्मुडु		బస్టాండు	
<i>tammudu</i>		<i>baṣṭāMḍu</i>	
కవరు	Envelope	తీసుకురా	bring!
कवरु		తీసుకురా	
<i>kavaru</i>		<i>tīsukurā</i>	

EXERCISES

a. Fill in the blanks with the appropriate forms of the words given in the parentheses.

1. ఇది_____ (నేను) పుస్తకం.
ఇది_____ (నేను) పుస్తకం।
idi_____ (nēnu) pustakaM.
2. అది_____ (మీరు) ఇల్లు.
అది_____ (మీరు) ఇల్లు।
adi_____ (mīru) illu.
3. సుగుణ_____ (ఆమె) తల్లి.
సుగుణ_____ (ఆమె) తల్లి।
suguna_____ (āme) talli.
4. ఇది_____ (మనం) దేశం.
ఇది_____ (మనం) దేశం।
idi_____ (manaM) dēśaM.
5. అది_____ (మేం) స్కూలు.
అది_____ (మేం) స్కూలు।
adi_____ (mēM) skūlu.
6. ఇది_____ (అతను) కలం.
ఇది_____ (అతను) కలం।
idi_____ (atanu) kalaM.
7. నువ్వు_____ (విద్యార్థి)
నువ్వు_____ (విద్యార్థి)
nuvvu_____ (vidyārthi)
8. నేను_____ (భారతీయుడు)
నేను_____ (భారతీయుడు)
nēnu_____ (bhāratīyudu)
9. మనం_____ (విద్యార్థులు)
మనం_____ (విద్యార్థులు)
manaM_____ (vidyārthulu)
10. _____ (ఎవరు) పేరు కమల?
_____ (ఎవరు) పేరు కమల?
_____ (evaru) pēru kamala?
11. _____ (ఏది) పేరు టామీ?
_____ (ఏది) పేరు టామీ?
_____ (ēdi) pēru tāmi?
12. అతను_____ (రామయ్యగారు) మనవడు.
అతను_____ (రామయ్యగారు) మనవడు।
atanu_____ (rāmayyagāru) manavaḍu.
13. ఇది_____ (వాళ్లు) క్లాసు.
ఇది_____ (వాళ్లు) క్లాసు।
idi_____ (vāllu) klāsu.
14. రవి_____ (తమ్ముడు) పేరేమిటి?
రవి_____ (తమ్ముడు) పేరేమిటి?
ravi_____ (tammuḍu) pērēmiṭi?
15. ఇది_____ (ఆయన) కుర్చీ.
ఇది_____ (ఆయన) కుర్చీ।
idi_____ (āyana) kurcī.
16. _____ (అది) పేరు పుస్తకం.
_____ (అది) పేరు పుస్తకం।
_____ (adi) pēru pussi.
17. గోపి_____ (స్నేహితురాలు) పేరేమిటి?
గోపి_____ (స్నేహితురాలు) పేరేమిటి?
gōpi_____ (snēhitarālu) pērēmiṭi?
18. వాళ్లు_____ (విద్యార్థిని).
వాళ్లు_____ (విద్యార్థిని)।
vāllu_____ (vidyārthini)

19. ఇవి రెండు _____ (పిల్లి).   20. వీళ్లు _____ (భారతీయుడు).
 ఇవి రెండు _____ (పిల్లి)   వీళ్లు _____ (భారతీయుడు).
ivi reMḍu _____ (pilli).   *vīḷlu _____ (bhāratīyudu)*

b. Rewrite the following sentences changing the nouns and pronouns into plural.

1. అది పిల్లి. అది పిల్లి। <i>adi pilli.</i>	6. ఇది కలం. ఇది కలం। <i>idi kalaM.</i>
2. ఇది నా గది. ఇది నా గది। <i>idi nā gadi.</i>	7. అది నీ పుస్తకం. అది నీ పుస్తకం। <i>adi nī pustakaM.</i>
3. అతను విద్యార్థి. అతను విద్యార్థి। <i>atanu vidyārthi.</i>	8. నువ్వు నా స్నేహితుడివి. నువ్వు నా స్నేహితుడివి। <i>nuvvu nā snēhituḍivi.</i>
4. నేను ఆంధ్రుణ్ణి. నేను ఆంధ్రుణ్ణి। <i>nēnu āMdhruṇṇi.</i>	9. ఆయన డాక్టరు. ఆయన డాక్టరు। <i>āyana ḍāktaru.</i>
5. ఆమె విద్యార్థిని. ఆమె విద్యార్థిని। <i>āme vidyārthini.</i>	10. ఇతను అటెండరు. ఇతను అటెండరు। <i>itanu aṭeMḍaru.</i>

c. Fill in the blanks with suitable kinship terms.

1. మీ నాన్నగారి నాన్నగారు మీ _____
 మీ నాన్నగారి నాన్నగారు మీ _____
mī nānnagāri nānnagāru mī _____
2. మీ కూతురి కూతురు మీ _____
 మీ కూతురి కూతురు మీ _____
mī kūturi kūturu mī _____
3. మీ కొడుకు కొడుకు మీ _____
 మీ కొడుకు కొడుకు మీ _____
mī koḍuku koḍuku mī _____

An Intensive Course in Telugu

4. మీ అమ్మగారి తండ్రి మీ _____
 మీ అమ్మగారి తండ్రి మీ _____
mī ammagāri taṁḍri mī _____
5. మీ కూతురి కొడుకు మీ _____
 మీ క్కూతురు కొడుకు మీ _____
mī kūturu koḍuku mī _____
6. మీ కొడుకు కూతురు మీ _____
 మీ కొడుకు క్కూతురు మీ _____
mī koḍuku kūturu mī _____

d. Write Telugu words for the following numerals.

3 _____	11 _____	6 _____
13 _____	8 _____	1 _____
4 _____	14 _____	7 _____
12 _____	5 _____	15 _____

e. Answer the following questions using the human numerals as per the numbers given in brackets.

1. వాళ్ళు ఎంతమంది? వాణ్ణు ఔతమంది? <i>vāḷḷu eMtamaMdi? (2)</i>	4. వీళ్ళు ఎంతమంది? వీణ్ణు ఔతమంది? <i>vīḷḷu eMtamaMdi? (8)</i>
2. వీళ్ళు ఎంతమంది? వీణ్ణు ఔతమంది? <i>vīḷḷu eMtamaMdi? (4)</i>	5. మేం ఎంతమందిమి? మే ఔతమందిమి? <i>mēM eMtamaMdimi? (6)</i>
3. మీరు ఎంతమంది? మీరు ఔతమంది? <i>mīru eMtamaMdi? (3)</i>	6. మనం ఎంతమందిమి? మనం ఔతమందిమి? <i>manaM eMtamaMdimi? (5)</i>

f. Change the following into plural.

1. చూడు _____. చ్చూడు _____. <i>cūḍu _____.</i>	2. లెక్కపెట్టు _____. లెక్కపెట్టె _____. <i>lekkapeṭṭu _____.</i>

3. కూర్చో _____.
 कूर्चो _____।
kūrcō _____.

4. రా _____.
 रा _____।
rā _____.

5. ఉంది _____.
 उंदि _____।
uMdi _____.

6. లేదు _____.
 लेदु _____।
lēdu _____.

g. Write yes-no type questions for the following sentences.

1. ఇది కలం.
 इदि कलं।
idi kalaM

2. అది బల్ల.
 अदि बल्ल।
adi balla.

3. ఇది తలుపు.
 इदि तलपु।
idi talupu.

h. Fill up the blanks with మేం మే *mēM* or మనం మన *manaM*.

1. నువ్వు ఒకడివి. నేను ఒకణ్ణి. _____ ఇద్దరం.
 నువ్వు ఒకడివి. నేను ఒకణ్ణి. _____ ఇద్దరం.
nuvvu okaḍivi. nēnu okaṇṇi. _____ iddaraM.

2. నేను ఒకణ్ణి. ఆయన ఒకరు. నువ్వు ఒకడివి. _____ ముగ్గురం.
 నేను ఒకణ్ణి. ఆయన ఒకరు. నువ్వు ఒకడివి. _____ ముగ్గురం.
nēnu okaṇṇi. āyana okaru. nuvvu okaḍivi. _____ mugguraM.

3. మేం ఇద్దరం. వాళ్ళు ఇద్దరు. _____ నలుగురం.
 మేం ఇద్దరం. వాళ్ళు ఇద్దరు. _____ నలుగురం.
mēM iddaraM. vāḷḷu iddaru. _____ naluguraM.

i. Read the following.

మీ మాతృభాష ఏమిటి?
 ఈ కుర్చీలు లెక్కపెట్టండి.
 సుబ్రహ్మణ్యంగారు ఆంధ్రుడు.
 వాళ్ళు పన్నెండుమంది విద్యార్థులు.

రంగస్వామి డాక్టరు.
 ఇవి పద్నాలుగు పుస్తకాలు.
 తొమ్మిది కవర్లు తీసుకురా!